

Seweryn Puchała

**Fotograficzny
słownik
wizualnej
działalności
człowieka**

**Fotograficzny
słownik
wizualnej
działalności
człowieka**

*To bowiem, co widzialne, przemija,
to zaś, co niewidzialne, trwa wiecznie*

cytat: **2 Kor 4, 18b**, *Biblia Tysiąclecia*

Projekt graficzny, fotografie,
tekst, łamanie: © S. Puchała,
2022–2025

Seweryn Puchała

**Fotograficzny
słownik
wizualnej
działalności
człowieka**

Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II w Krakowie
Wydawnictwo Naukowe

Kraków 2025

cytat na następnej stronie:
N. Mirzoeff, *Jak zobaczyć świat*, s. 84.

Ten utwór jest dostępny na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0).

Copyright © 2025 by Seweryn Puchała

ISBN 978-83-8370-090-8 (wersja online)

<https://doi.org/10.15633/9788383700908>

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Wydawnictwo Naukowe

30-348 Kraków, ul. Bobrzyńskiego 10
+48 12 422 60 40, wydawnictwo@upjp2.edu.pl
<https://ksiegarnia.upjp2.edu.pl>

Widzenie jest czynnością, której stale się uczymy.

spis treści

wykaz haseł w słowniku... 7

wstęp... 8

budowa hasła słownikowego... 15

poszczególne hasła... 24

zapowiedzi... 370

- budynek... 24
- cień... 38
- człowiek – wyobrażenie... 46
- droga... 62
- drzwi... 70
- firanka... 86
- graffiti... 96
- instalacja... 106
- krata... 120
- krzyż... 128
- lustro... 140
- miasto... 148
- most... 154
- napis... 166
- odbicie... 182
- okno... 194
- pojazd... 210
- przedmiot... 222
- przemysł... 234
- roślina – wyobrażenie... 246
- schody... 256
- siedzisko... 268
- szyba... 282
- ściana... 292
- świątynia... 306
- witryna... 318
- zasłona... 328
- znak drogowy... 334
- zwierzę – wyobrażenie... 344
- żaluzja... 360

wykaz haseł w słowniku

wstęp

Prezentuję *Fotograficzny słownik wizualnej działalności człowieka*. Już na początku pragnę zaznaczyć, że nie przez przypadek wybrałem w tytule termin *słownik*, w pewnym sensie, bowiem każdy słownik jest dziełem otwartym, permanentnie tworzoną. Chciałbym w ten sposób ze swej strony podpisać się pod stwierdzeniem Nicolasa Mirzoeff'a (1962–), od którego rozpocząłem pracę nad *Fotograficznym słownikiem...*, jednocześnie stwierdzeniem, które umacnia moje przekonanie, że to właściwa droga refleksji. *Widzenie jest czynnością, której stale się uczymy*. Te słowa wspomnianego powyżej autora książki *Jak zobaczyć świat** wydają się niezwykle aktualne, tak dużo nas przecież zaskakuje, często staramy się zrozumieć to, co widzimy i... nie potrafimy, po jakimś czasie staje się to dla nas tzw. normalnością, to znaczy nie szokuje nas już tak albo wydaje nam się, że już zrozumieliśmy, tymczasem tylko się przyzwyczailiśmy. Czasami, być może, w zdumienie lub nawet zachwyt wprowadzają nas nasze małe odkrycia wizualne. Uczymy się w ten sposób patrzeć i widzieć, co, jak wiemy, jest niezwykle ważnym rozróżnieniem – można bowiem patrzeć i nie widzieć, widzenie jest czymś więcej niż tylko patrzeniem**. Patrzeć jak i widzieć należy do zakresu tych czynności, których czło-

* N. Mirzoeff, *Jak zobaczyć świat*, przekł. Zaremba, Ł., Wydawnictwo Karakter, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Kraków-Warszawa 2016 s. 84.

** Zwraca na to uwagę już autor biblijny por. Mt 13, 13.

wiek musi się uczyć całe życie, nie wystarczy nauczyć się tego tylko raz.

Inny autorytet w dziedzinie wizualności – John Berger (1926–2017) swój autorski program na temat widzenia nazwał *Ways of Seeing* (a nie *Ways of Watching*)*. Już na okładce polskiego wydania zaraz po tytule i nazwisku autora możemy przeczytać: ***Widzenie poprzedza słowa. Dziecko patrzy i rozpoznaje, zanim nauczy się mówić.*** Znamienne i nieprzypadkowe, wydaje się to, co jeszcze możemy przeczytać na okładce**. Wydaje się, że cała oczywistość, tajemnica, napięcie – całe nasze życie spędzone na patrzeniu i niewidzeniu oraz patrzeniu i widzeniu zawarte są w tym jednym zdaniu: ***Związek między tym, co widzimy, a tym, co wiemy, nie może zostać ustalony raz na zawsze.*** To największe piękno życia wszystkich *homo sapiens*, którzy w konsekwencji są *homo videns*, a przez to i *homo intelligens*, być może to największa nasza wolność, że możemy widzieć to, co i jak chcemy...

* J. Berger, *Sposoby widzenia*, przekł. Bryl, M., Fundacja Aletheia, Warszawa 2008 okładka i s. 7.

** *Widzenie jednak poprzedza słowa również w innym sensie. To widzenie ustala nasze miejsce w otaczającym świecie. Wyjaśniamy świat za pomocą słów, słowa jednak nie są w stanie unieważnić faktu, że otacza nas świat. Związek między tym, co widzimy, a tym, co wiemy, nie może zostać ustalony raz na zawsze.* J. Berger, *Sposoby widzenia*, s. 8–9.

Jako nauczyciel fotografii uwielbiam patrzeć oczami moich uczniów, to w duchu twierdzenia Mirzoeff'a, pouczające doświadczenie – oglądać zdjęcia, które zrobił ktoś inny niż ja, to jeszcze inne doświadczenie od tego, kiedy oglądamy zdjęcia na wystawie czy w albumie.
Kontynuując jeszcze rozważania z Bergerem:

nie tylko poprzez to *co*, ale przede wszystkim *jak* widzę ustaliam moje miejsce w otaczającym świecie. Fotograf jest obserwatorem. Dobry fotograf jest takim obserwatorem, którego świat nie widzi, wtapia się on w rzeczywistość, nie ingeruje w nią. Projektant, w tym projektant komunikacji wizualnej, jest takim człowiekiem, który nie tylko obserwuje świat, ale robi krok dalej – ingeruje w niego swoją działalnością, swoimi projektami, by osiągnąć konkretne cele określone w założeniach projektowych plakatów, wizytówek, etykiet, ulotek, interface'ów. Można powiedzieć, że projektant komunikacji wizualnej ten świat wizualny tworzy, jednak, co jest bardzo ważne, nie jest jedynym twórcą, być może nie zawsze pamięta o tym, że jego projekty, kiedy zaistnieją w przestrzeni publicznej, przestaną zależeć tylko od niego, staną się samodzielną substancją, którą będą mogli manipulować inni. W zdjęciach, które przedstawiam w niniejszym projekcie – *Fotograficznym słowniku wizualnej działalności człowieka* jest coś jeszcze – starałem się tutaj zanotować przejawy wizualnej działalności człowieka niekoniecznie przez niego zaplanowane jako *wizualna działalność*, ale ostatecznie mające takie konsekwencje. Wybudowanie budynku, zawieszenie firanki w oknie, wstawienie witrażu w oknie świątyni, pomalowanie ściany, namalowanie graffiti, wyrzucenie opony do morza,

nawet zgubienie rękawiczki czy pozostawienie butów przed drzwiami mieszkania może mieć swoje konsekwencje wizualne, czy tego chcemy czy nie. Oczywiście nie zawsze konteksty te mają *strategiczne* znaczenie, jednak dając do myślenia, mogą być pomocne dla projektanta. Projektant musi poznać świat, w którym żyje, w którym i dla którego pracuje. Każdy projekt z zakresu komunikacji wizualnej powstaje dla konkretnego środowiska, będzie funkcjonował w konkretnej przestrzeni, projektant to wszystko wie i uwzględnia w swoim projekcie (nie robi tego tylko amator grafiki komputerowej, któremu wydaje się, że posiadanie komputera z wgraną aplikacją 2d jest wystarczającym potwierdzeniem nabycia umiejętności w dziedzinie projektowania komunikacji wizualnej *vel* grafiki użytkowej). W swoim *Fotograficznym słowniku...* chciałbym pokazać rzeczywistość, którą poznaję, podróżując i żyjąc w konkretnej przestrzeni i czasie. Moja propozycja nie jest uniwersalna, nie jest podręcznikiem, nie jest zbiorem przykładów *jak nie należy czegoś robić*, jest zapisem obserwacji, komuś ten zapis może pomóc w pracy projektowej – ufam, że tak się kiedyś stanie, jak i w to, że kiedyś ten projekt uda mi się rozwinąć, porzerzyć o hasła szczegółowe i pojęcia, tutaj z wielu powodów ograniczyłem się do haseł ogólnych.

* *Patrzeć jest aktem wyboru. W wyniku tego aktu to, co widzimy, znajduje się w naszym zasięgu, co niekoniecznie oznacza – w zasięgu naszych rąk. [...] Nigdy nie spoglądamy wyłącznie na jedną rzecz. Zawsze pa-
trzymy na związek między rzeczami a nami samymi. Nasze widzenie cechuje nieustanna aktywność, nieustanna ruchliwość, nieustanne włączanie do kręgu wokół niego rzeczy, które obejmuje swym zasięgiem, konstytuowanie tego, co jest naszą rzeczywistością w danym momencie.*
J. Berger, *Sposoby widzenia*, s. 8.

** *Dlatego ten drugi element, który narusza studium, nazwę punctum; albowiem punctum to takie użądlenie, dziurka, plamka, małe przecięcie – ale również rzut kośćmi. Punctum jakiegoś zdjęcia to przypadek, który w tym zdjęciu celuje we mnie [me point] (ale też uderza mnie, miażdży).*
R. Barthes, *Światło obrazu. Uwagi o fotografii*, BAR-
THES, R., *Światło obrazu. Uwagi o fotografii*, przekł.
Trznadel, J., Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2008
s. 52.

Niniejszy słownik jest zbiorem zdjęć, każde z tych zdjęć jest pojedynczym aktem wyboru*, tego, co zobaczyłem, bo chciałem to zobaczyć, znalazło się to w moim zasięgu, nigdy też nie patrzyłem na tę jedną fotografowaną w danym momencie rzecz, ale widziałem ją w relacji do innych rzeczy i do mnie samego. Moje fotografie pokazują kontekst, mógłbym je go pozbawić (myślę tutaj o szczególnym zastosowaniu w fotografii reklamowej – szparowaniu). Dla mnie kontekst jest bardzo ważny, jest warunkiem *sine qua non* fotografii (niemalże tak samo ważnym jak konstytutywne dla fotografii światło). Fotografuję przedmiot, sytuację (bardzo rzadko osoby) w konkretnym kontekście i w swojej pracy fotograficznej tego kontekstu nigdy nie usuwam i prawie nigdy go też nie zmieniam.

Roland Barthes (1915–1980) w swojej książce *Światło obrazu. Uwagi o fotografii* (chyba zaraz po *O fotografii* Susan Sontag najważniejszej książce na ten temat) rozróżnia w fotograficznych obrazach *studium* i *punctum*** , dla mnie owym *punctum* jest właśnie kontekst moich zdjęć. Uczyć się widzieć to nieustannie poszukiwać owego *punctum*, starać się je zatrzymać na filmie fotograficznym lub matrycy aparatu cyfrowego. Uczyć się widzieć to nieustannie patrzeć, często oznacza to nierozstawianie się z aparatem fotograficznym, co w dzisiejszych

czasach aparatów wbudowanych w nowoczesne telefony komórkowe – smartfony nie jest sprawą niezwykłą czy wymagającą, każdy właściwie nosi ze sobą telefon, a w nim aparat fotograficzny. Fotografowanie wymaga uważnego patrzenia, ale też wolnego od pewnych uprzedzeń czy stereotypów i jest czynnością, której stale się uczymy, zawsze znajdzie się coś, czego nie widzę dzisiaj, ale zobaczę jutro, za tydzień czy rok. Jeśli patrzenie i widzenie traktuje się poważnie, bez zbytnej pewności siebie cechującej tych, którym wydaje się, że zakup drogiego sprzętu fotograficznego zapewni jednocześnie umiejętności w zakresie fotografii, można z tej nauki uczynić przygodę życia. Można nawet stać się bohaterem filmu Michelangelo Antonioniego (1912–2007) – *Powiększenie*, nie życzę, oczywiście nikomu tak dramatycznych odkryć w ciemni fotograficznej, ale równie zaskakujących – bo uczymy się widzieć nie tylko przed, ale i po naciśnięciu spustu migawki, przed i po zrobieniu zdjęcia. Fotografowanie czy komunikowanie, nie tylko wizualne (a może – szczególnie wizualne), to proces, tyleż dynamiczny, co długotrwały.

Niemalże tradycją stało się, że w każdym eseju o fotografii znajduje się odniesienie do Susan Sontag (1933–2004) i jej epokowego już dzieła *O fotografii*, nie wyobrażam sobie, by ktoś, kto

* *Finally, the most grandiose result of the photographic enterprise is to give us the sense that we can hold the whole world in our heads – as an anthology of images.* S. Sontag, *On Photography*, wersja elektroniczna wydana przez Rosetta Books LLC, New York 2005 (ISBN: 0-79 53-2699-8) s. 1.

Wreszcie najbardziej imponującym wynikiem fotograficznego przedsięwzięcia jest poczucie, iż jesteśmy w stanie cały świat zmieścić w głowie – jako antologię obrazków. S. Sontag, *O fotografii*, przekł. S. Magała, Wydawnictwo Karakter, Kraków 201 s. 9.

Wyjątkowo cytuję angielski tekst oryginału, gdyż nie do końca zgadzam się z polskim przekładem ostatniego słowa w niniejszym cytacie, mianowicie; *obrazków*, dlatego postuluję, by zakończyć ten cytat w następujący sposób: *cały świat zmieścić w głowie jako antologię obrazów.*

**Ł. Zaremba, *Od tłumacza do książki*: N. Mirzoeff, *Jak zobaczyć świat*, s. 11.

zajmuje się fotografią, nie znał, nie przeczytał, i co najważniejsze *nie przeżył na własnej skórze* tego, o czym pisze Sontag. Literatura zna, oczywiście, wcześniejsze utwory o fotografii, chociażby Waltera Benjamina (1892–1940) i jego *Małą historię fotografii* czy André Bazina (1918–1958) i *Ontologię obrazu fotograficznego*, by wymienić tylko tych dwóch najbardziej znanych. W dobie fotografii cyfrowej Sontag można odkryć na nowo, można *cały świat zmieścić* nie tylko w *głowie*, ale w małym, naprawdę magicznym pudełku zwanym smartfonem i bardzo trudno nie wpaść w pułapkę iluzji, że w kolekcjonowaniu *antologii obrazów** nie mamy ograniczeń. Z pewnością wcześniej nie był to proces łatwiejszy i być może chcemy ulec tej iluzji, by świat był nasz, by go rozumieć – ostatecznie by wpaść w kolejną iluzję, iż nad nim panujemy. W tym miejscu zgadzam się z tłumaczem *Jak zobaczyć świat*, który we wstępie napisał: *Twożenie obrazów jest sposobem rozumienia świata*** . Jako projektant fotografuję, by ten świat zrozumieć, by w nim funkcjonować, by w nim projektować. Chciałbym, aby mój projekt pomógł w tym innym.

budowa hasła słownikowego

Definicja każdego hasła w niniejszym *Fotograficznym słowniku...* pochodzi z *Wielkiego słownika języka polskiego PWN* (wydanie I), którego redaktorem naukowym jest prof. Stanisław Dubisz (1949–). Słownik został wydany w 2018 roku w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości przez Polskę, jest najnowszą i najpełniejszą tego typu pracą dotyczącą języka polskiego. Każde hasło w niniejszym *Fotograficznym słowniku...* posiada odnośnik do tego słownika (*WSJP PWN*, t. I, s. ...), cytuję tylko definicję, pomijam zdania z przykładowym użyciem danego słowa. Zamieściłem również adresy internetowe (jako *zob. również*) – poszczególnych haseł w *Słowniku języka polskiego PWN**. Z uwagi na charakter projektu – *Fotograficznego słownika wizualnej działalności człowieka* musiałem ograniczyć ilość tekstu dotyczącego poszczególnych haseł słownikowych, nie chciałbym jednak pozostać obojętny wobec zasobów tekstowych rodzimych słowników języka polskiego. Właściwie wiernie skopiowałem zapis słownikowy, z jednym małym wyjątkiem: informacje etymologiczne w oryginale umieszczone w nawiasie kątowym umieściłem w nawiasie klamrowym. Głównym *budulcem słownikowym* (*zasobem tekstowym*) w niniejszym słowniku jest fotografia (1900 fotografii w części głównej i w części –

*Co dla mnie bardzo interesujące, do każdego hasła w internetowym słowniku dołączono skany ze słownika W. Doroszewskiego, wybitnego polskiego językoznawcy i leksykografa, autora jednego z ważniejszych słowników języka polskiego.

** Wykaz wszystkich kodów stosowanych dla oznaczenia państw w transporcie lądowym występujących w niniejszej pracy:

A – AUSTRIA

B – BELGIA

BIH – BOŚNIA

I HERCEGOWINA

CZ – CZECHY

D – NIEMCY

E – HISPANIA

F – FRANCJA

GB – WIELKA BRYTANIA

GR – GRECJA

H – WĘGRY

HR – CHORWACJA

I – WŁOCHY

IL – IZRAEL

LT – LITWA

P – PORTUGALIA

PL – POLSKA

V – WATYKAN

SK – SŁOWACJA

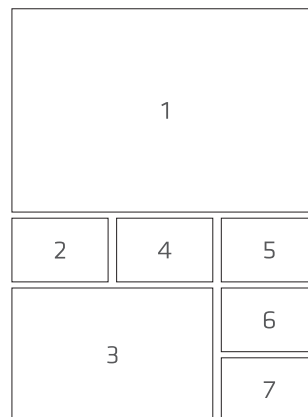
SRB – SERBIA

TR – TURCJA

UA – UKRAINA

zapowiedzi), dlatego też przymiotnik *FOTO-GRAFICZNY* umieściłem jako pierwszy w tytule i dlatego również fotografii wymusiły pewien sposób kompozycji całej pracy. Aby nie zaburzyć czytelności zdjęć, zdecydowałem podpisywać zdjęcia najkrócej, jak to jest tylko możliwe. Podpis jednego zdjęcia składa się z: (1) kodu danego państwa stosowanego w transporcie lądowym dla oznaczenia pojazdów – np. Polska – **PL**** oraz (2) roku wykonania zdjęcia (np.: **PL 2012**). Jeśli dwa sąsiadujące (pionowo) zdjęcia zrobiłem w tym samym roku i kraju, stosuję zapis: ($\times 2$), jeśli w tym samym kraju zrobiłem kilka zdjęć, ale w różnych latach – **I 2012, 2015, 2018** (bardzo rzadko stosuję zapis odwrotny, w jednym roku wykonałem zdjęcia w kilku krajach np. **LT, E, GB, F, CZ, P, CZ, P 2006**). Wszystko po to, by uniknąć powtórzeń i zakłóceń w odczytaniu podpisów, które są jedynie dopełnieniem fotografii, zaznaczającym ich kontekst kulturowy złożony z czasu i przestrzeni. W albumach fotograficznych często szczegółowe podpisy zamieszcza się na końcu albumu obok pomniejszych fotografii, w przypadku takiej ilości fotografii znacznie i niepotrzebnie zwiększyłoby to objętość publikacji. Co jest niezwykle ważne w prawidłowym odczycie podpisów, ze względu na kompozycję zdjęć na stronie, by uniknąć ewentualnych błędów w odczycie daty i miejsca, zdecydowałem się podpisywać zdjęcia w układzie pionowym

od góry w dół, a następnie od lewej do prawej kolumny. Niniejszą pracę traktuję jako projekto-wo-fotograficzną, nie zaś jako album fotograficzny, zdjęcia są głównym *komponentem*, ale są też podporządkowane pewnej funkcji (hasłowej). Traktując niniejszą pracę jako album fotograficzny, można by odnieść wrażenie, że zdjęć jest za dużo na jednej stronie czy rozkładówce (najwięcej na jednej stronie może ich być do 18, najmniej 1). By przełamać *monotonię słownikową*, proponuję dynamiczny układ zdjęć na poszczególnych stronach i rozkładówkach. Chciałbym, aby niniejszy projekt był swoistym połączeniem słownika i albumu.

Dla orientacji w poruszaniu się po słowniku stosuję symboliczne odzwierciedlenie pozycji w alfabecie poprzez umieszczenie wzdłuż pionowej krawędzi każdej strony kwadratu (jak na marginesie obok). Każda litera ma swoją z góry określoną pozycję, wziąłem pod uwagę wszystkie litery polskiego alfabetu, choć w niniejszym słowniku nie wszystkie litery reprezentowane są przez poszczególne hasła. Jak to jednak zaznaczyłem na początku, chciałbym, aby niniejszy projekt miał swoją kontynuację w przyszłości, dlatego chciałbym, aby moje propozycje miały charakter kompleksowy i uniwersalny. Litery nie reprezentowane przez hasła zostały zaznaczone jaśniejszym odcieniem szarości.

BIBLIOGRAFIA:

BARTHES, R., *Światło obrazu. Uwagi o fotografii*, przekł. Trznadel, J., Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2008

BERGER, J., *Sposoby widzenia*, przekł. Bryl, M., Fundacja Aletheia, Warszawa 2008

MIRZOEFF, N., *Jak zobaczyć świat*, przekł. Zaremba, Ł., Wydawnictwo Karakter, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Kraków-Warszawa 2016

cytat na następnej stronie:
S. Sontag, *O fotografii*, s. 11.

SONTAG, S.,
– *On Photography*; wersja elektroniczna wydana przez Rosetta Books LLC, New York 2005 (ISBN: 0-79 53-2699-8)
– *O fotografii*, przekł. S. Magala, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2017

Biblia Tysiąclecia, wyd. V, Pallottinum, Poznań 2000

hasła słownikowe:

DUBISZ, S. (red. nauk.), *Wielki słownik języka polskiego PWN*, (wyd. I.), Wydawnictwo Naukowe PWN S.A., Warszawa 2018

*Mimo wszystko jednak książka nie jest
najszczęśliwszym sposobem puszczenia w obieg
zbiorów fotografii, ponieważ kolejność, w jakiej
należy je oglądać, narzucona jest wprawdzie przez
kolejność stron, ale nie zmusza czytelników, by się
tego porządku trzymali, i nie wskazuje, ile czasu
powinno im zająć obejrzenie poszczególnych zdjęć.*

**Fotograficzny
słownik
wizualnej
działalności
człowieka**

– 30 słów

– 1900 zdjęć

b

budynek

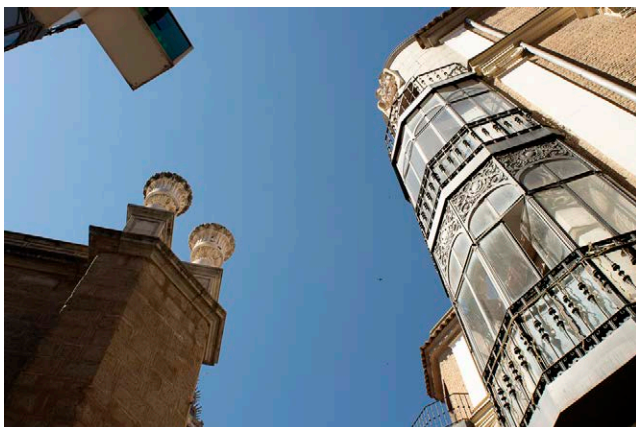
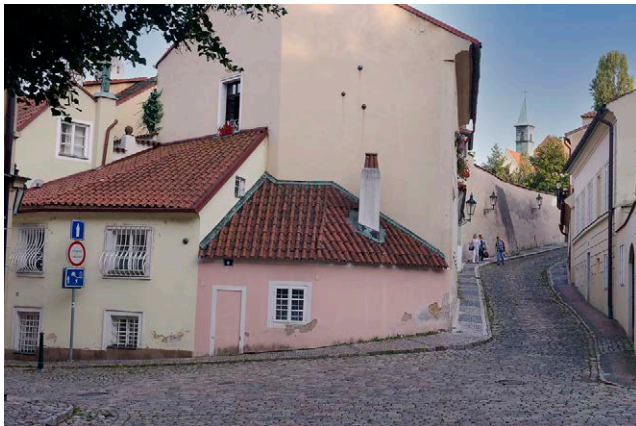
* S. Dubisz (red. nauk.),
*Wielki słownik języka
 polskiego PWN*. (wyd. I.),
 Wydawnictwo Naukowe
 PWN S.A, Warszawa 2018,
 t. I, s. **355**. Każde następne
 hasło będzie miało odno-
 śnik zapisany w następujący
 sposób: *WSJP PWN*, t. I, s...

** dostęp dla wszystkich
 adresów internetowych
 w niniejszym słowniku:
 31.05.2021.

«budowla naziemna jednokondygnacyjna lub
 wielokondygnacyjna, ograniczona ścianami
 i dachem, mająca pomieszczenia mieszkalne
 lub o innym przeznaczeniu; dom, gmach»*

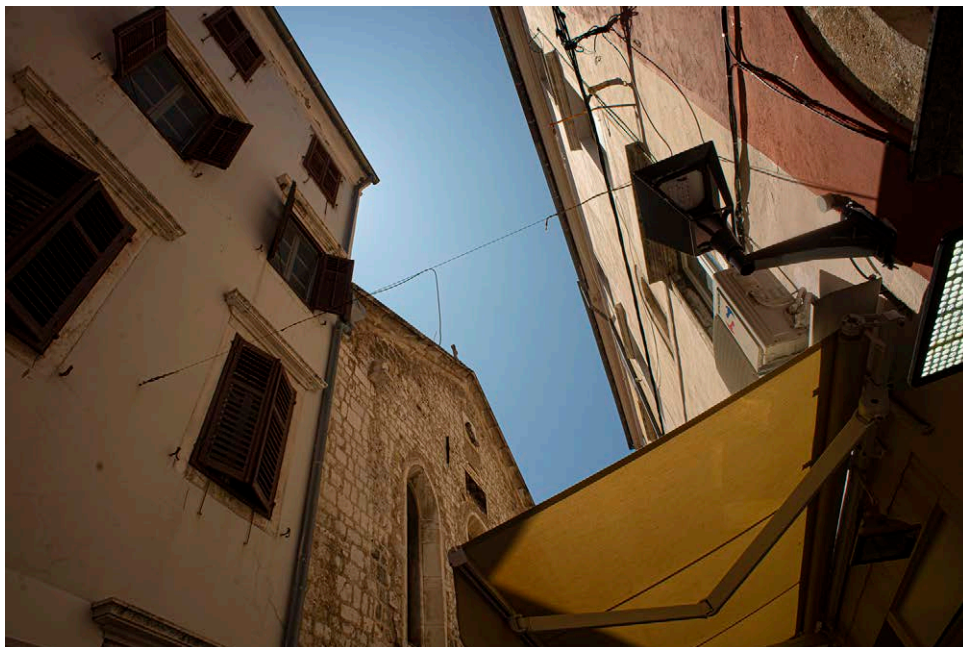
zob. również:

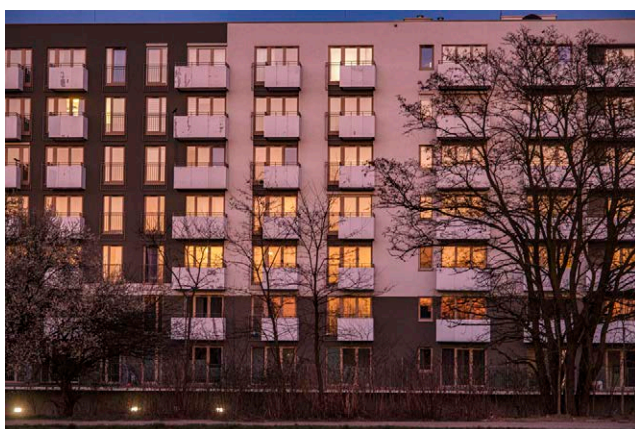
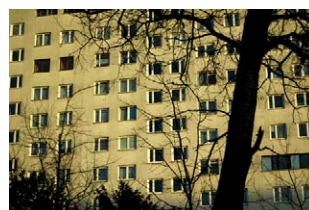
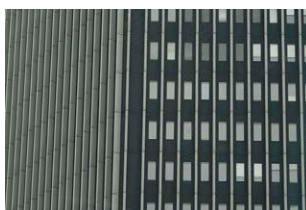
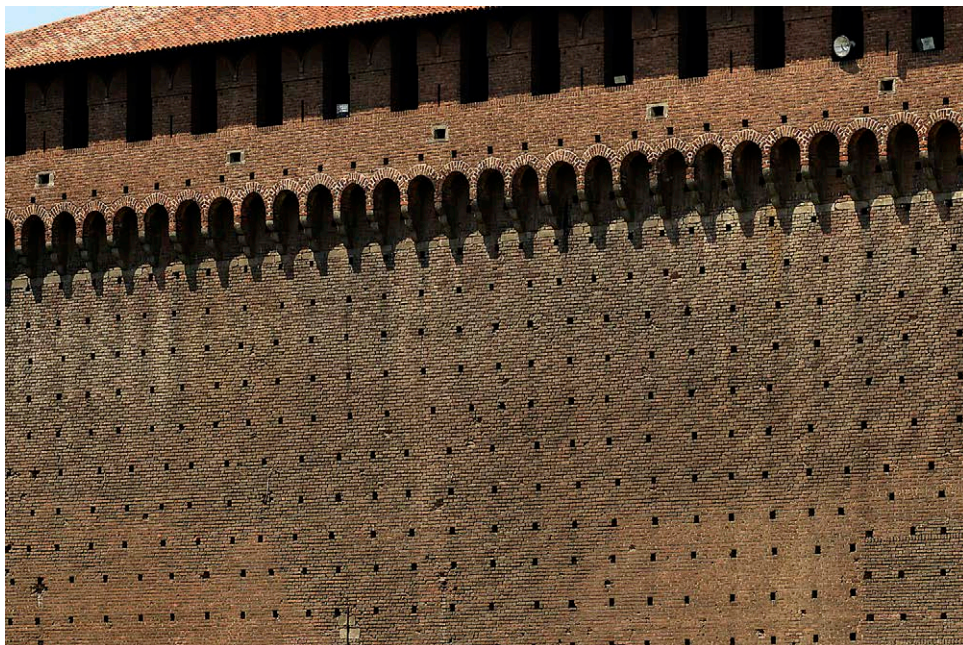
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/budynek.html>**

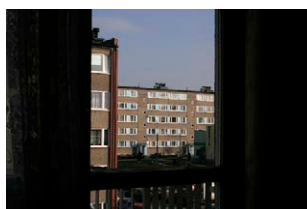
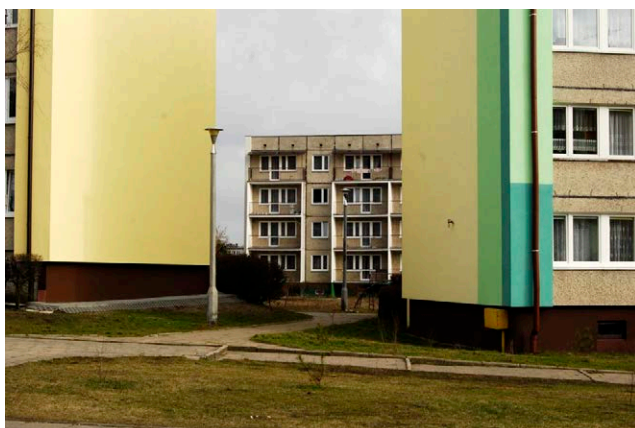
budynek

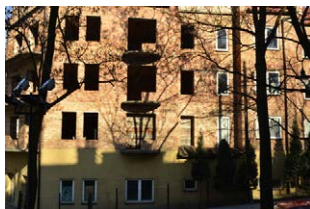
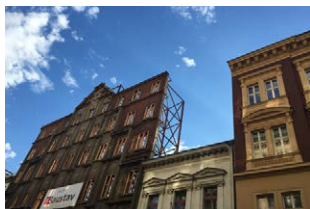

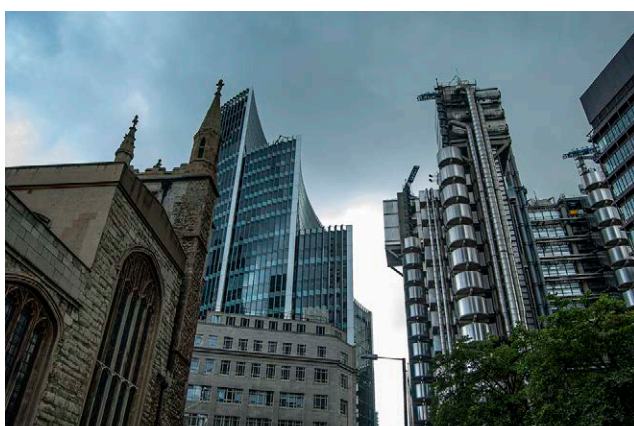
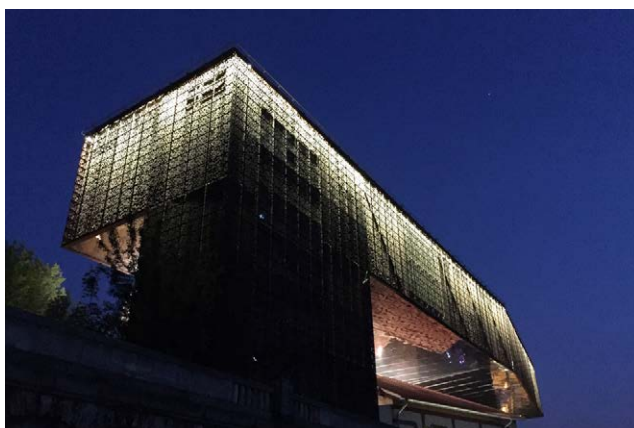
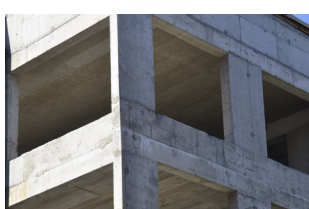
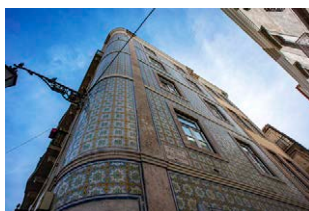
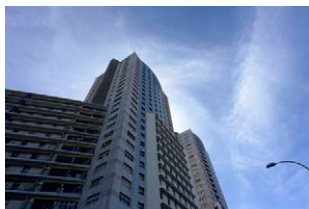

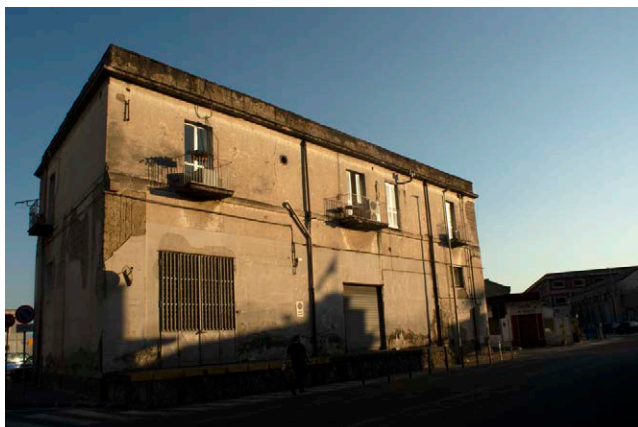

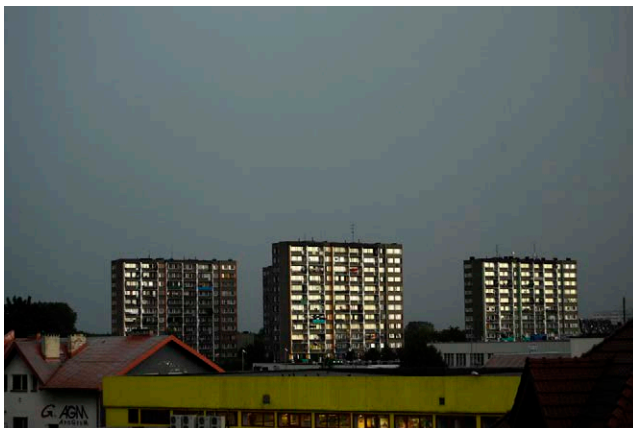

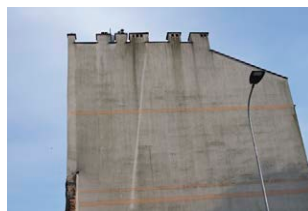
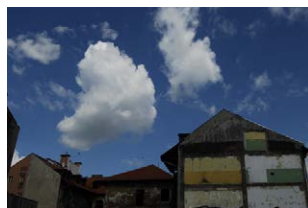
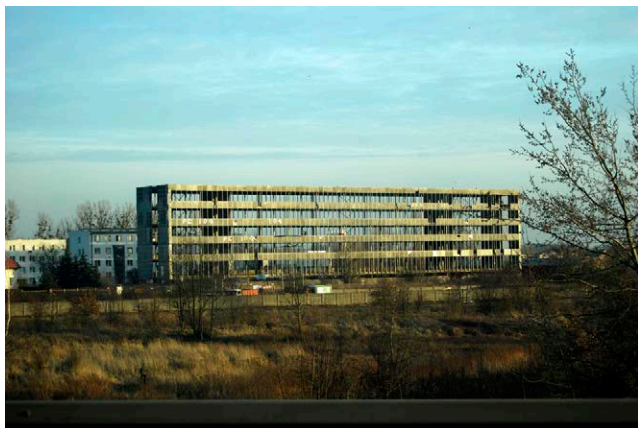

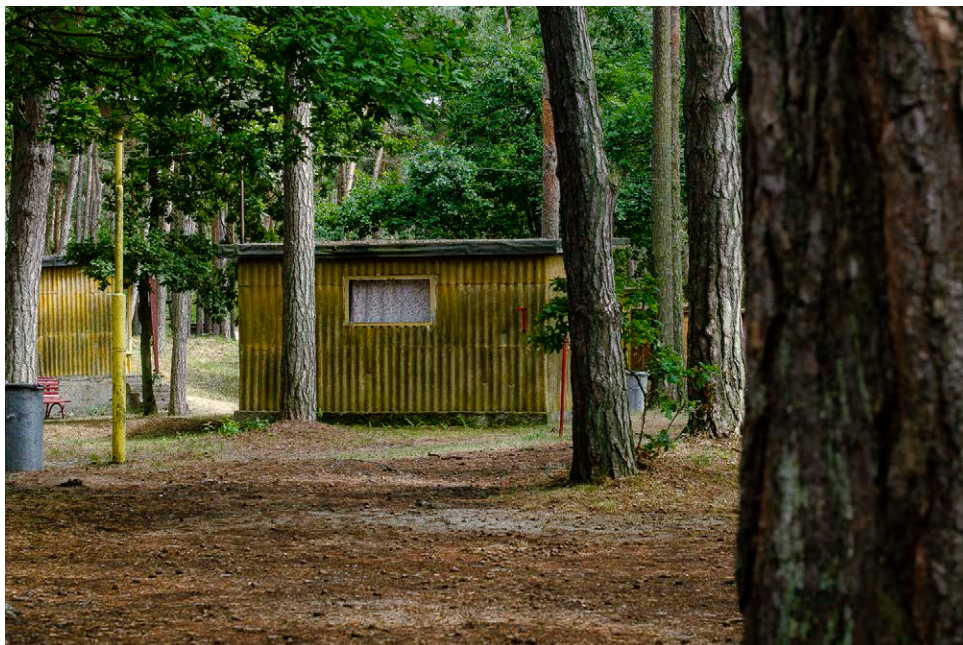

P 2017 (x 2); I 2015; GB 2015 (x 2); PL 2014; I 2015; PL 2016; GB 2007.

c

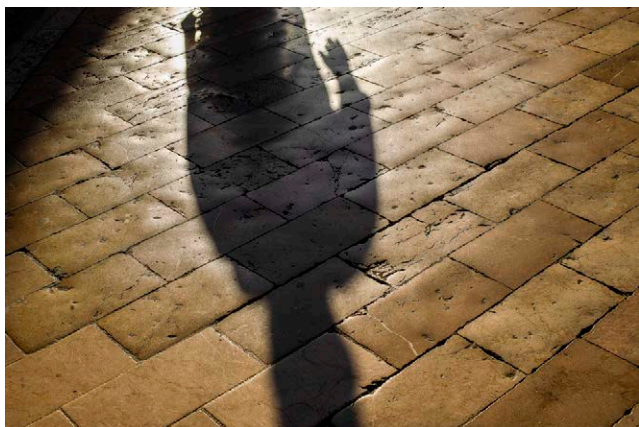
cień

WSJP PWN, t I, s. 482.

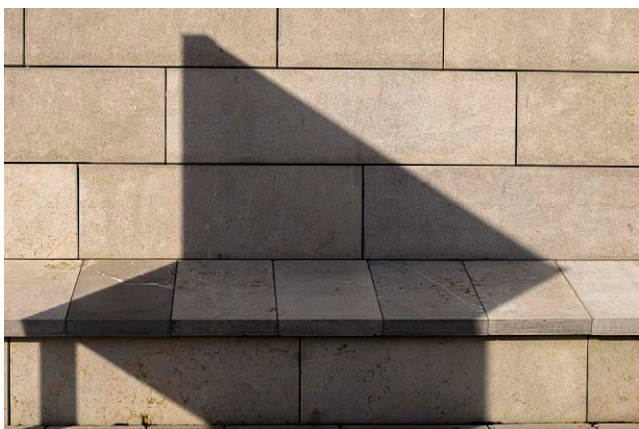
1. «ciemne odbicie oświetlonego przedmiotu padające na stronę odwróconą od źródła światła»
2. «obszar zasłonięty (całkowicie lub częściowo jakąś przeszkodą od źródła światła, zwłaszcza od promieni słonecznych, miejsce zacienione, dające ochłodę; chłód»
3. *książk.* a «odrobina, żdźbło, okruch; ślad, resztką czegoś» b «niewyraźny zarys, kształt jakiejś postaci, jakiegoś przedmiotu; sylwetka» c «ciemność, mrok»
4. *szt.* «ciemna plama, ciemne miejsce (np. na obrazie, fotografii), kontrastujące z miejscami jasnymi»
5. *podn.* «duch zmarłego; zjawą, widmo, upiór»
6. *środ. łow.;* *zob.* bałwan w zn. 5:
«wypchany cietrzew lub jego podobizna, umieszczane w koronie drzew w celu przywabienia cietrzewi na strzał; cień»

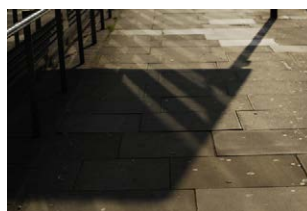
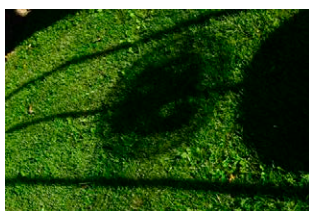
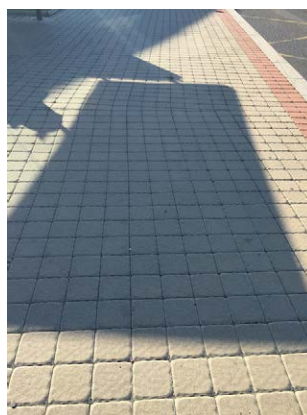
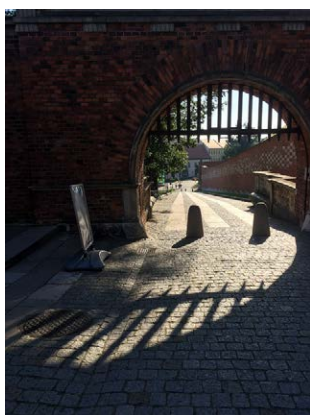
zob. również:

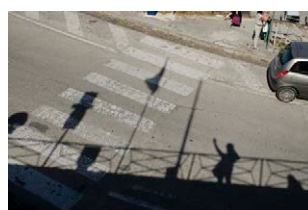
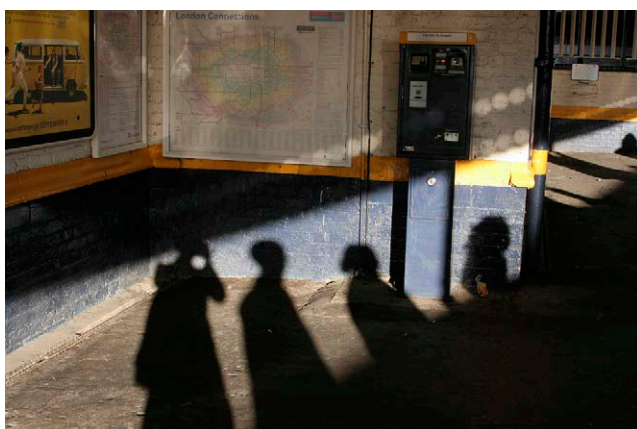
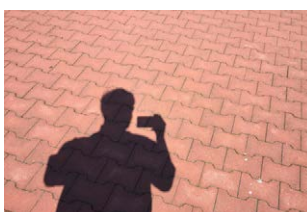
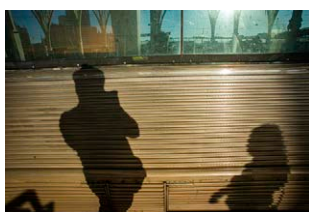
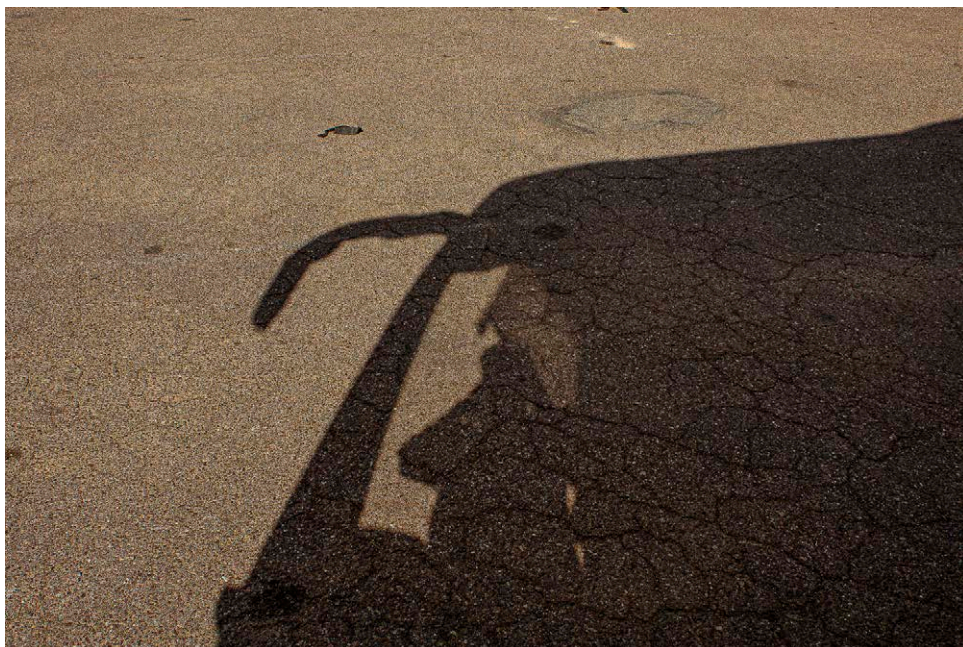
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/cień.html>

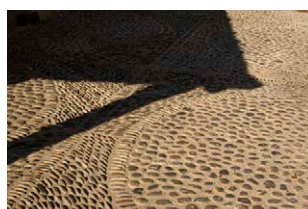
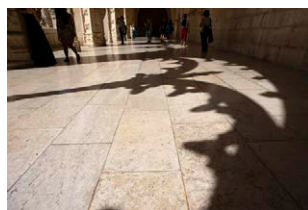
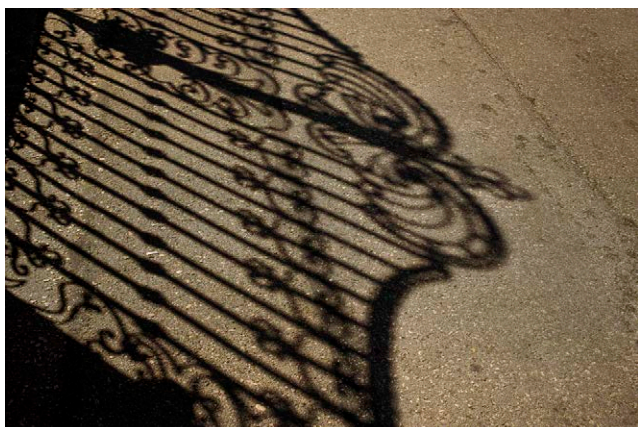
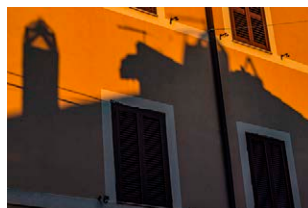
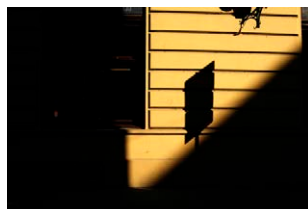
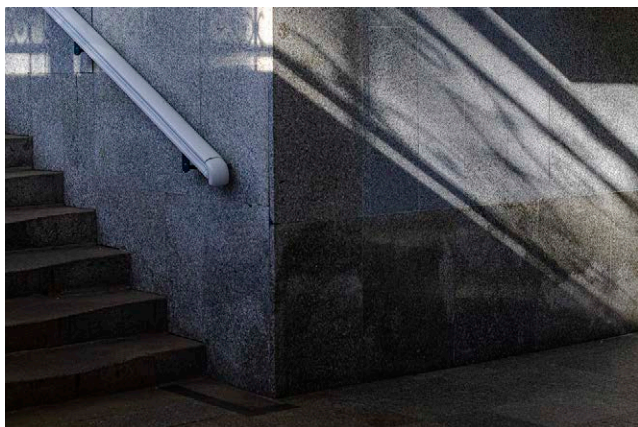
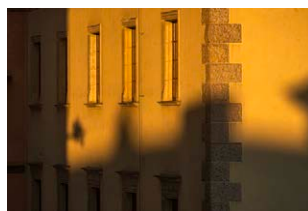
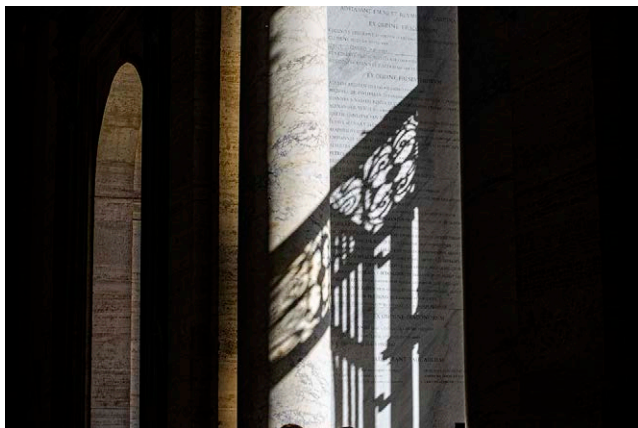

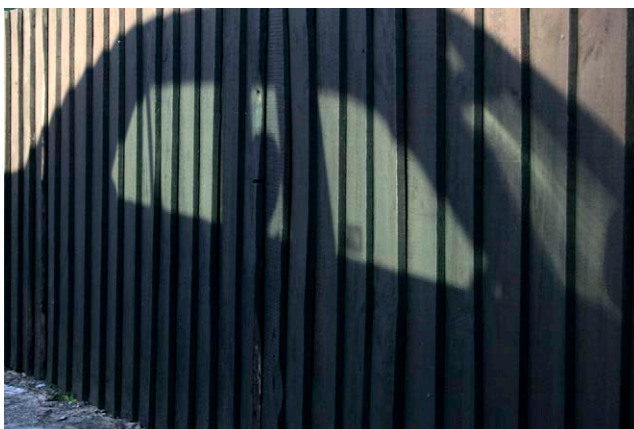
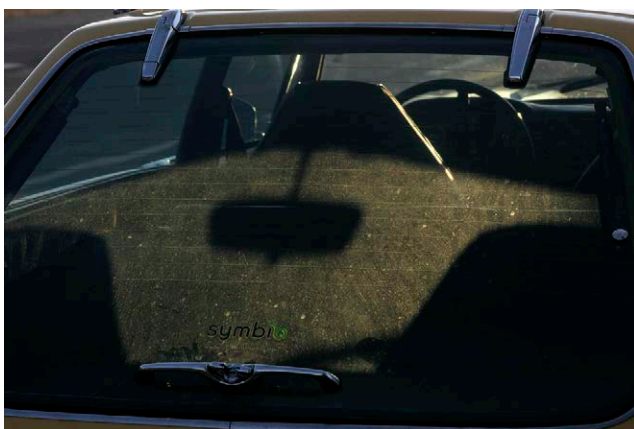
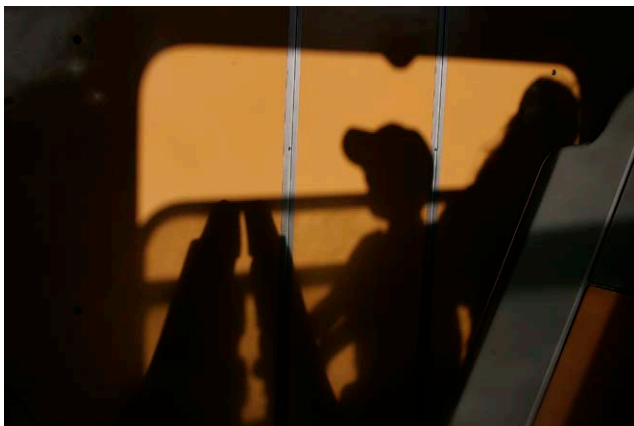
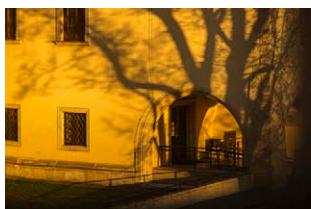
cień

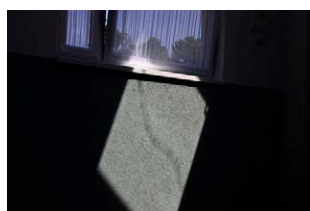
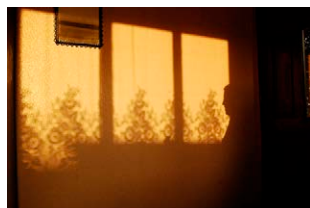
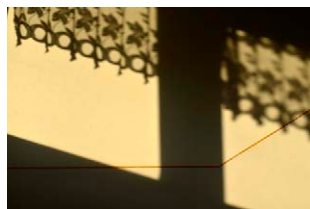
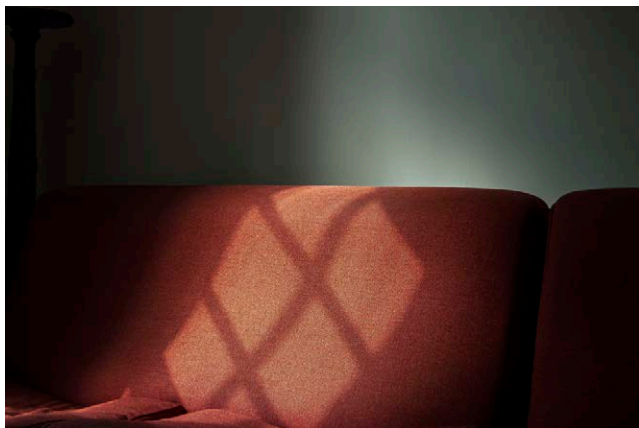

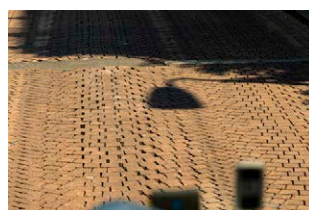
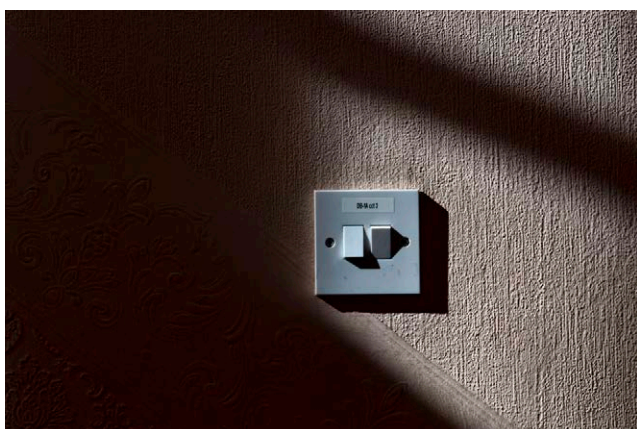
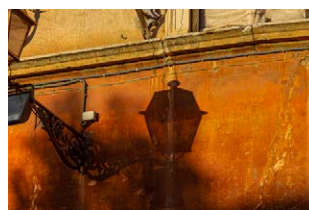
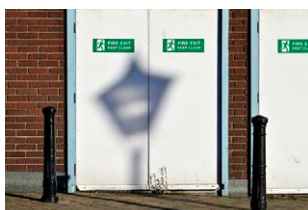
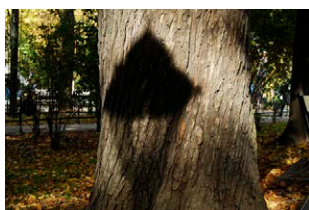
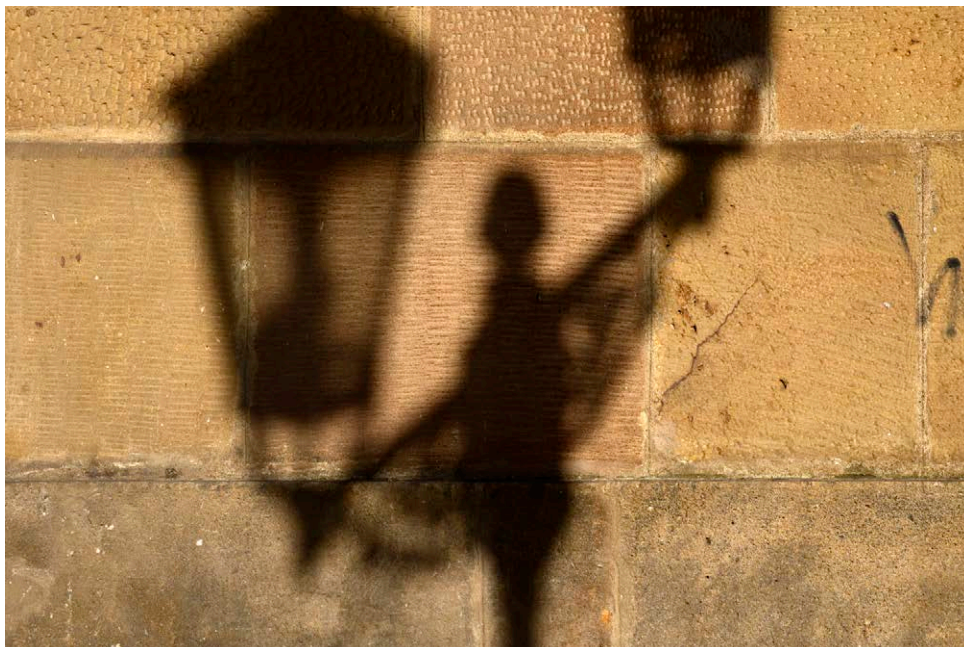

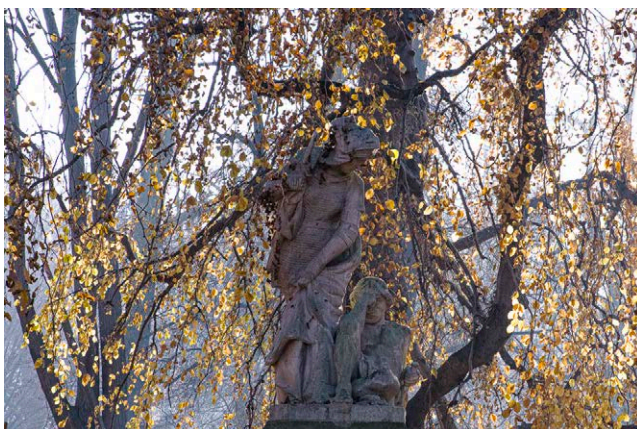
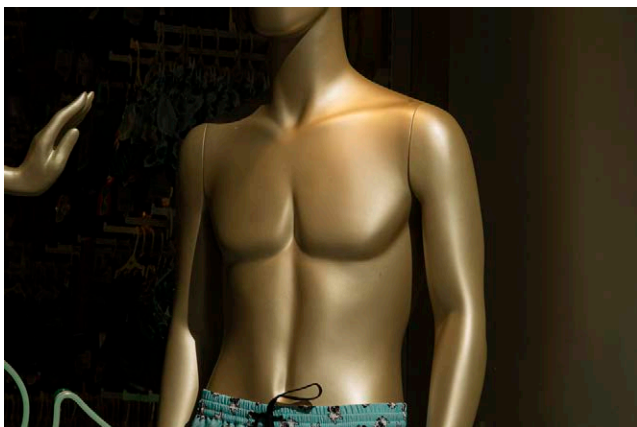
człowiek – wyobrażenie

WSJP PWN, t. I, s. 545.

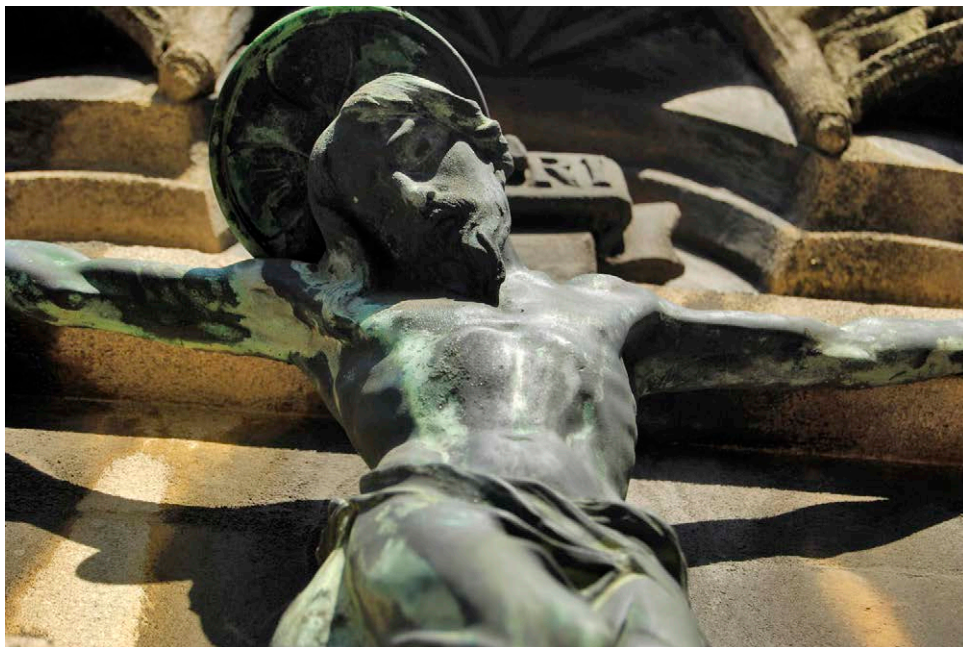
1. «*Homo sapiens*, istota żywa wyróżniająca się najwyższym stopniem rozwoju psychiki i życia społecznego, jedyna posiadająca kulturę i zdolna do jej tworzenia»
2. «reprezentant najlepszych cech ludzkich, jednostka wartościowa społecznie, etycznie, szlachetna»
3. «osoba dorosła, dojrzała»
4. *pot.* «pracownik, zwykle fizyczny; robotnik»

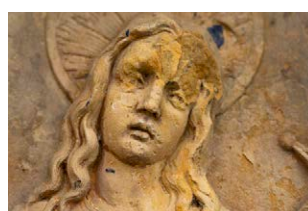
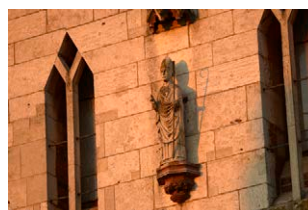
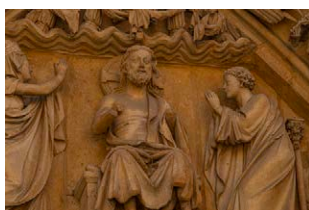
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/człowiek.html>

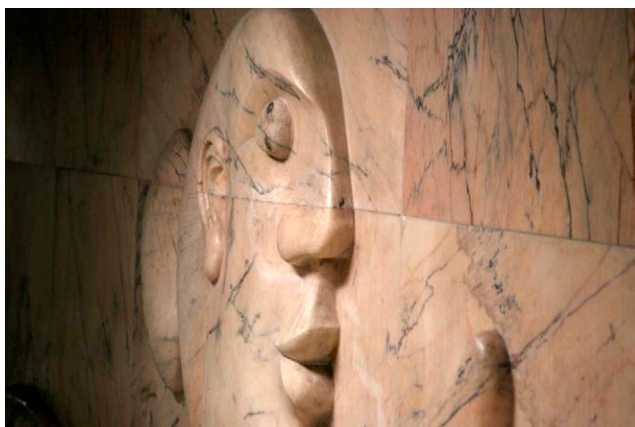
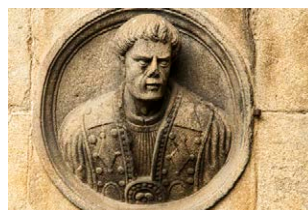
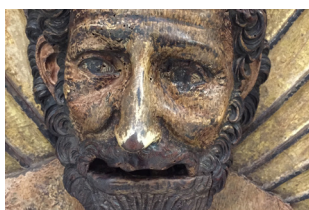

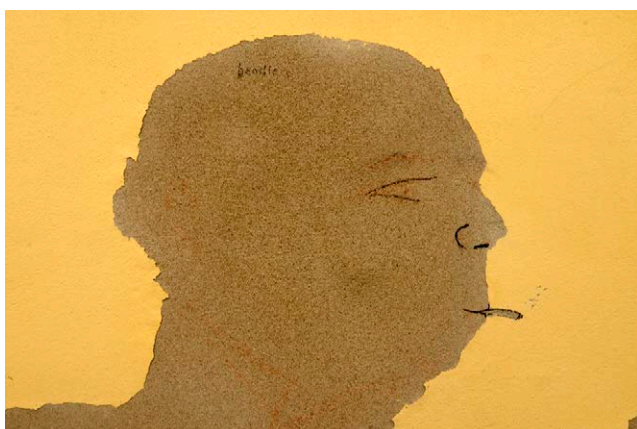
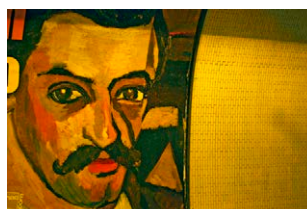
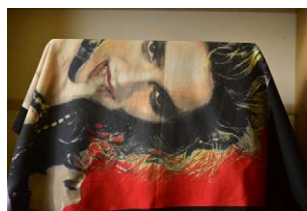
człowiek
– wyobrażenie

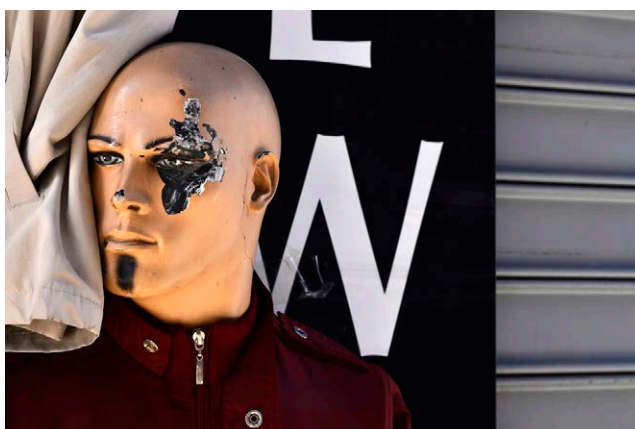

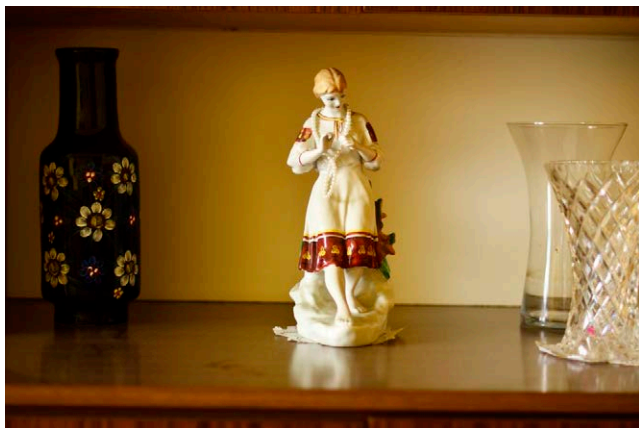

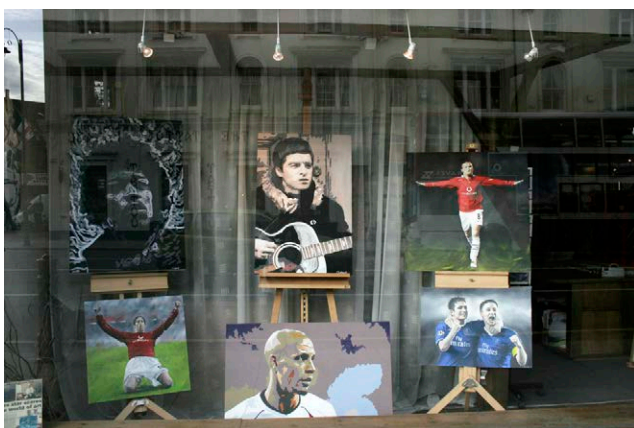
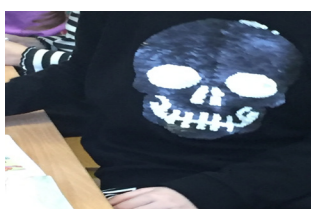

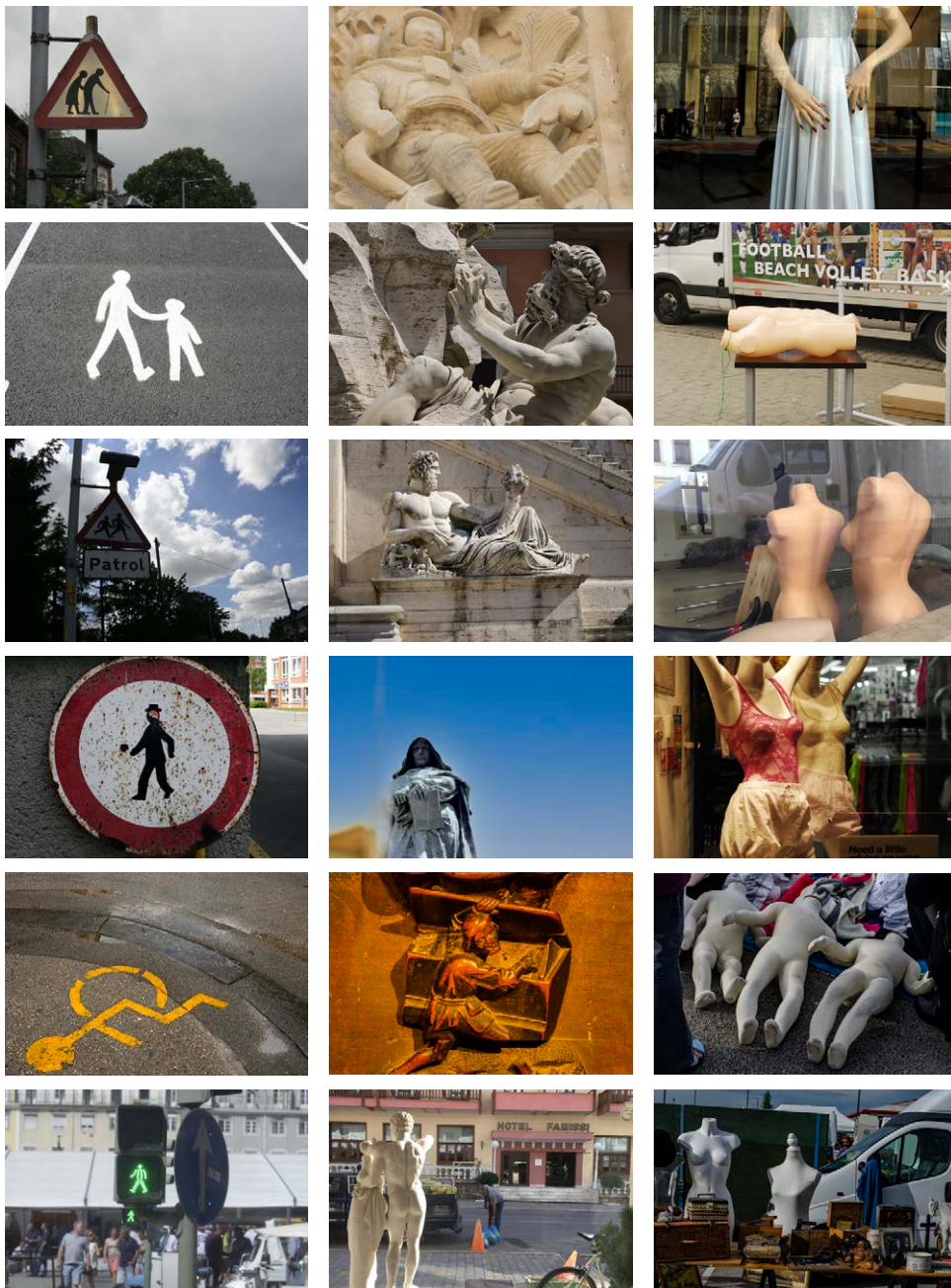

PL 2019; CZ 2006; TR 2012; E 2006; PL 2006; GB 2009; PL 2016.

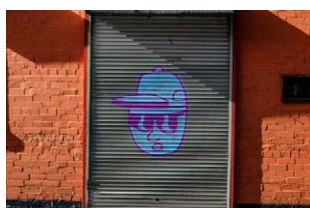
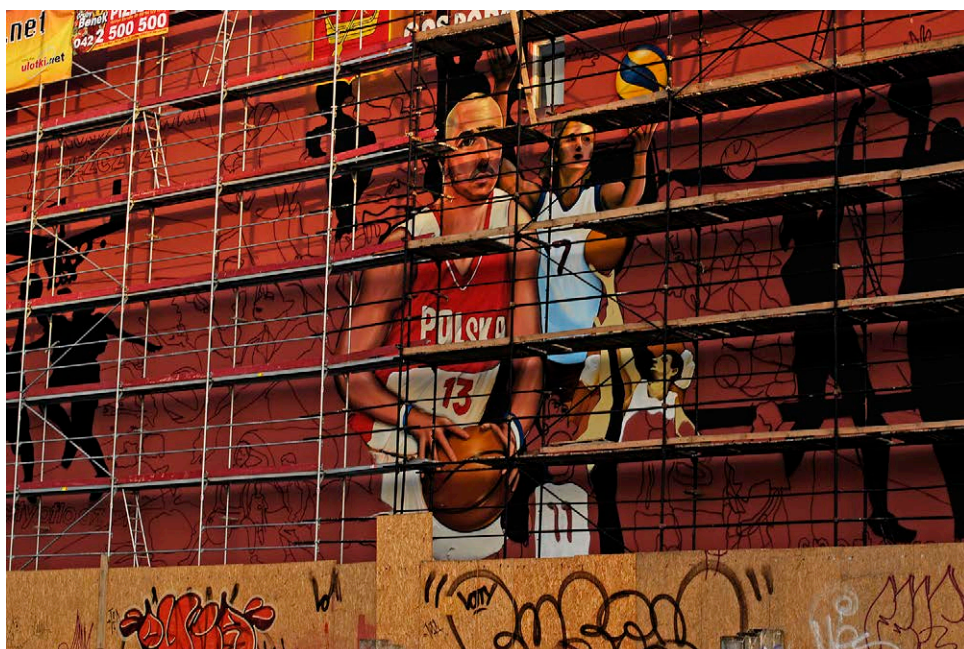

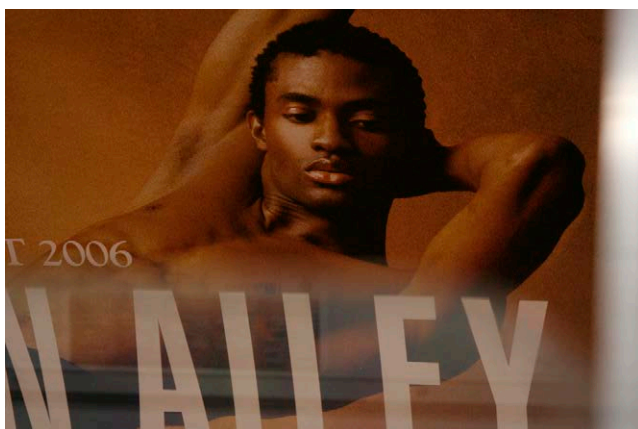
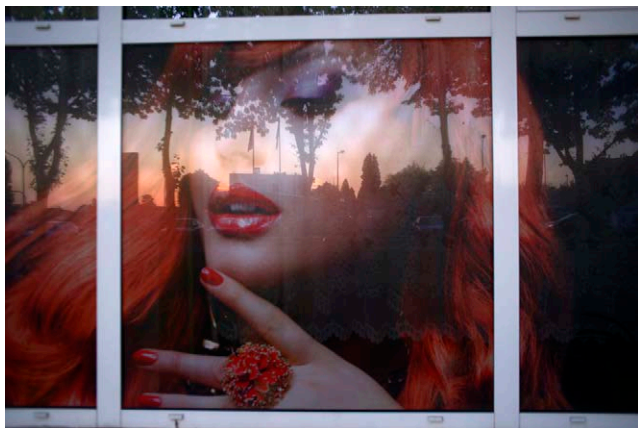
E 2018; PL 2012; HR 2019 (× 2), PL 2019; GB 2006; UA 2007; GB 2005; PL 2020.

GB 2005 (× 3); CZ 2005; HR 2019; P 2017; E 2018; I 2012, 2015, 2012; E 2018; GR 2017;
GB 2007; PL 2008, 2020; GB 2009, 2015 (× 2).

PL 2009 (x 2); GB 2015; P 2006 (x 2); PL 2013; GB 2009.

CZ 2016; GB 2006; PL 2005.

GB 2007; F 2009; PL 2008; E 2018; GB 2006 (× 2), 2009; F 2006; E 2006; P 2006.

d

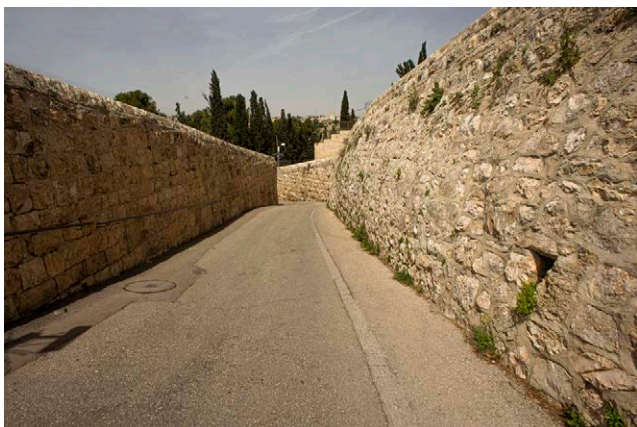
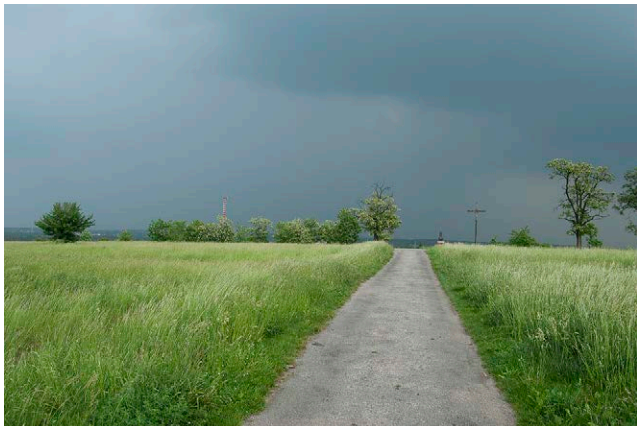
droga

WSJP PWN, t. I, s. 734.

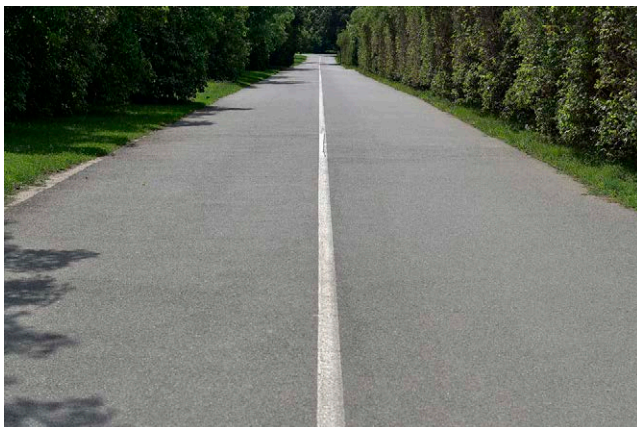
1. «wydzielony pas ziemi łączący poszczególne miejscowości lub punkty terenu, przystosowany do komunikacji»
2. «trasa, którą ktoś zamierza lub musi przebyć, odcinek przebywanej trasy, odległość, przestrzeń dzieląca kogoś od określonego celu podróży»
3. «podróż, wędrówka, przejście, przebywanie jakichś odległości»
4. *urz.* a «wszelki szlak komunikacyjny, wszelka linia komunikacyjna; trasa» b «sposób komunikowania się, przekazywania informacji»
5. *książk.* «sposób postępowania, osiągnięcia czegoś»
6. *fiz.* «długość toru przebytego przez poruszający się punkt materialny»

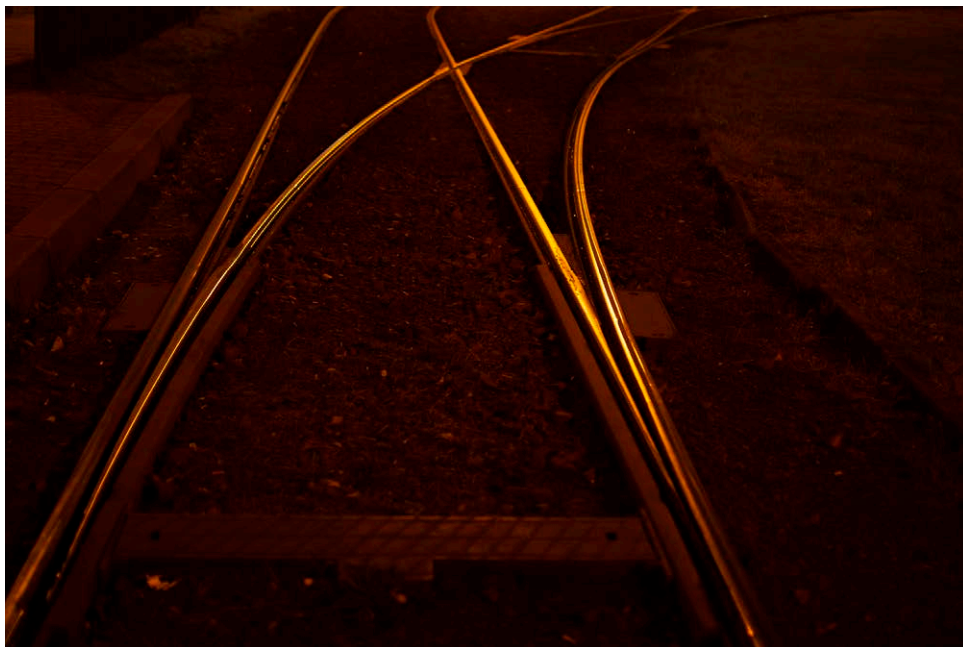
zob. również:

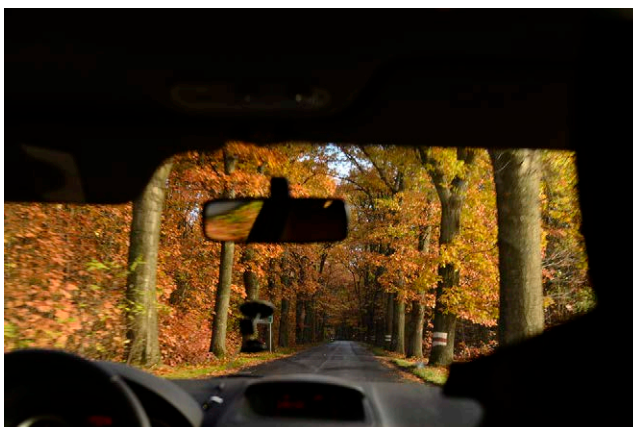
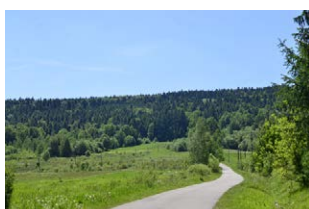
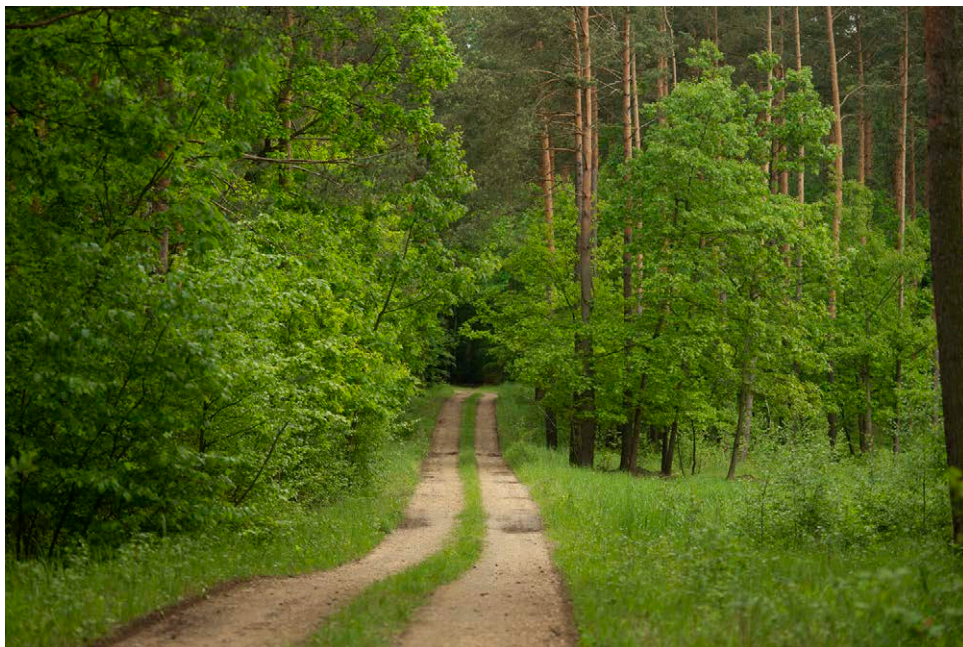
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/droga.html>

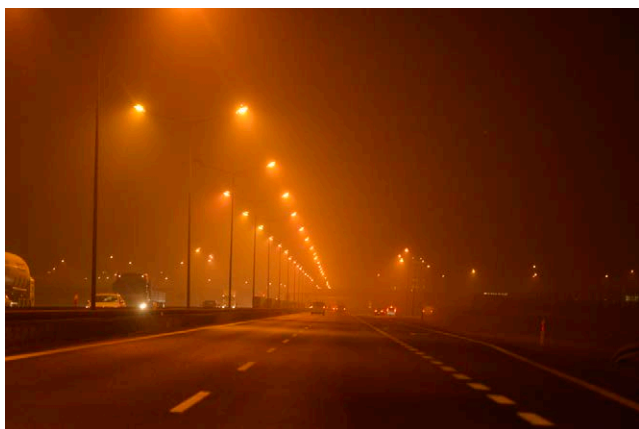
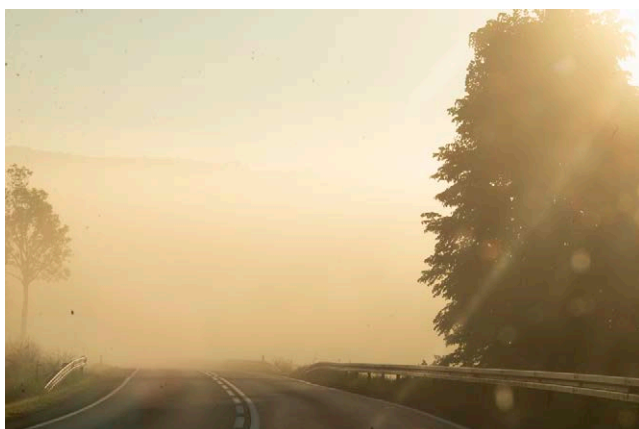

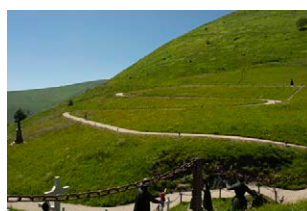
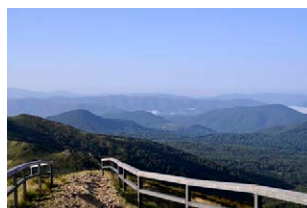
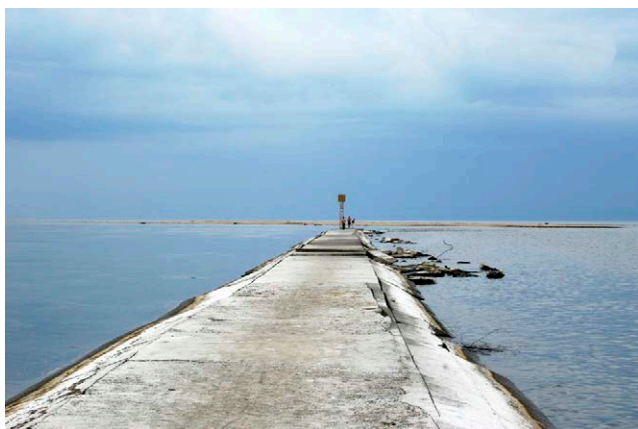
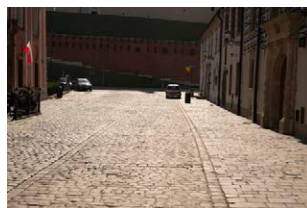
droga

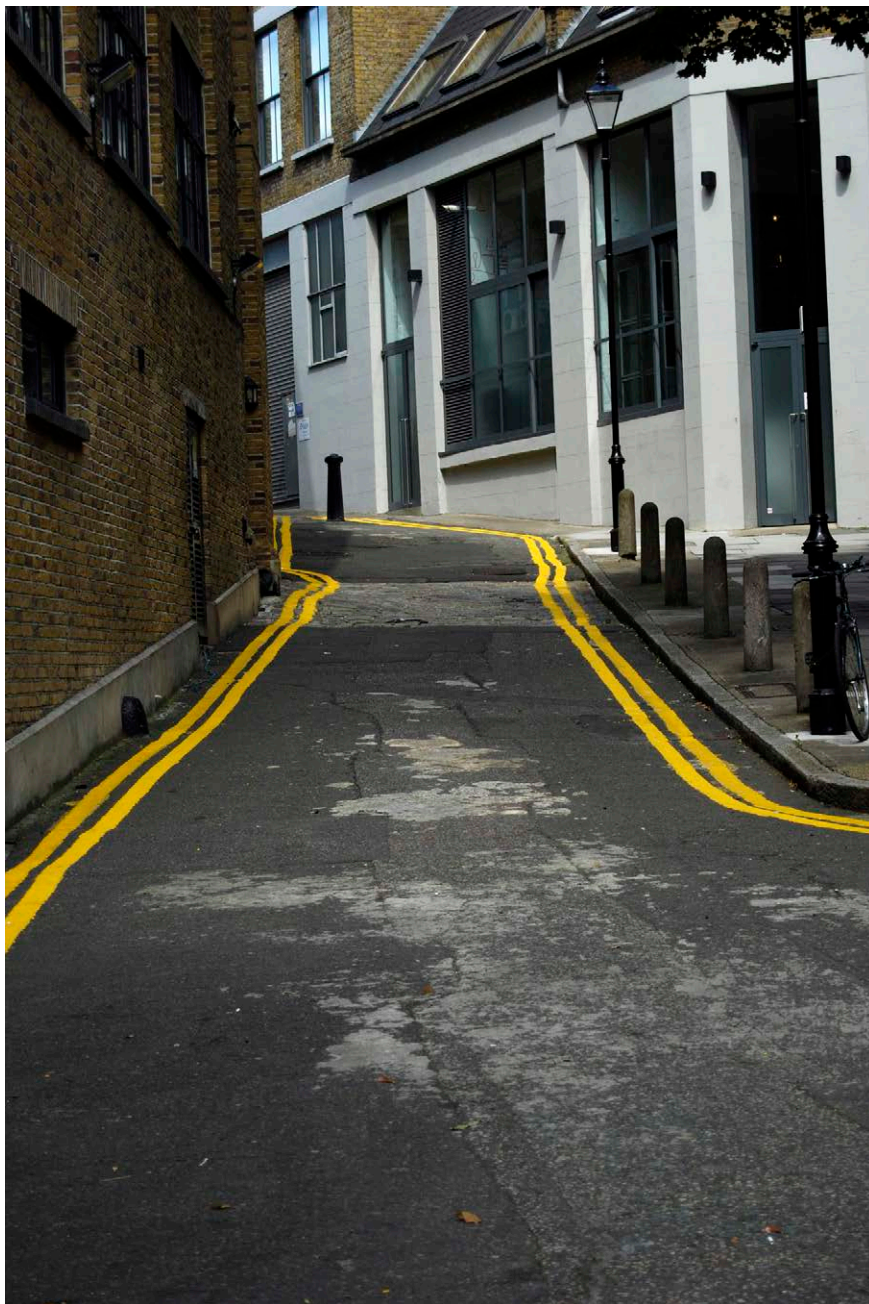

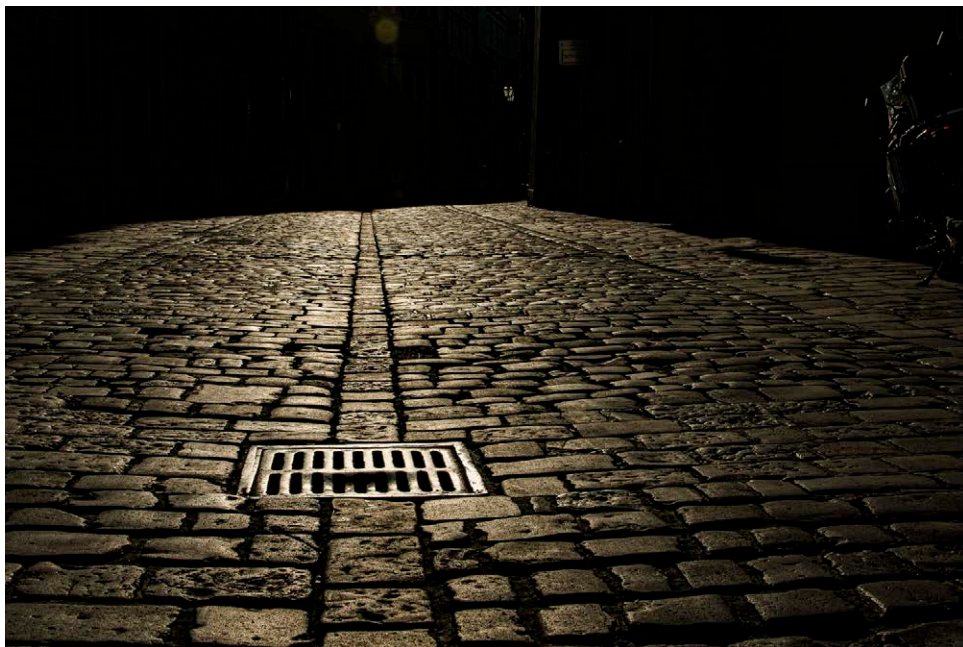

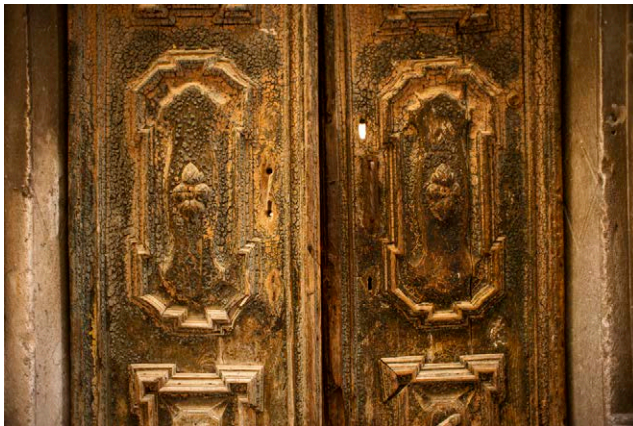
drzwi

WSJP PWN, t. I, s. **747**.

«ruchome zamknięcie otworu wejściowego
do budynku lub jakiegoś wnętrza»

zob. również:

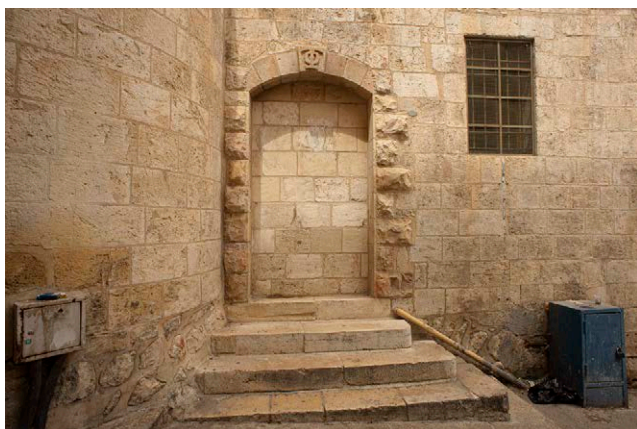
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/drzwi.html>

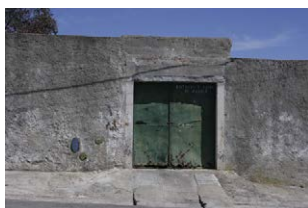
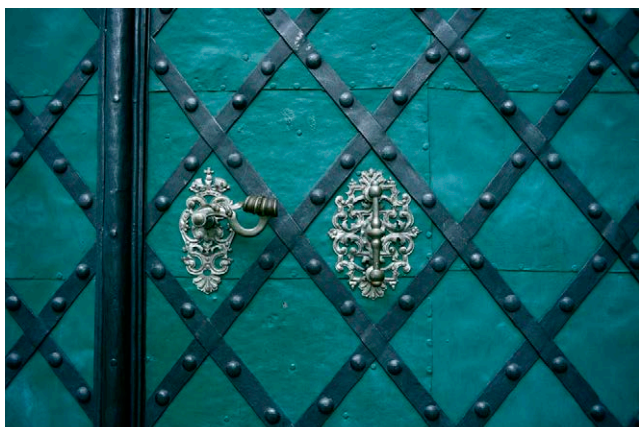
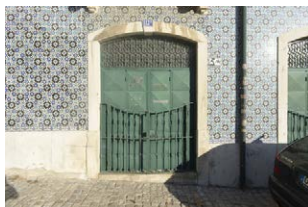
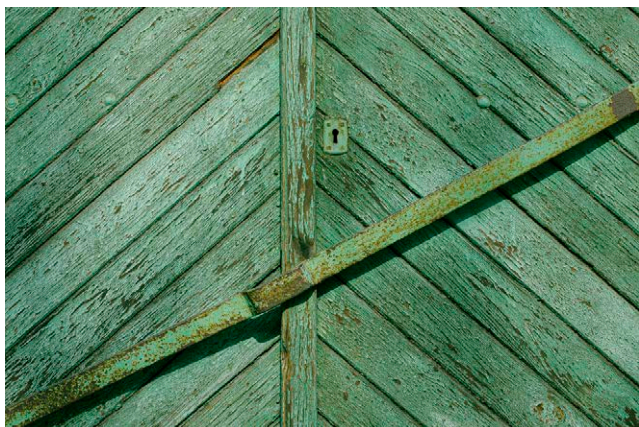
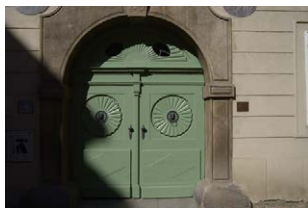

drzwi

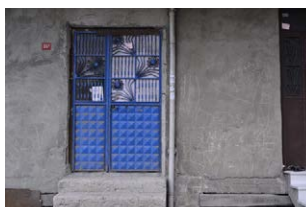
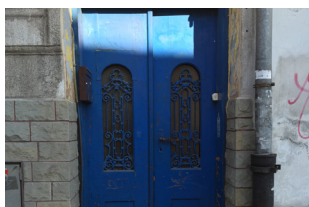
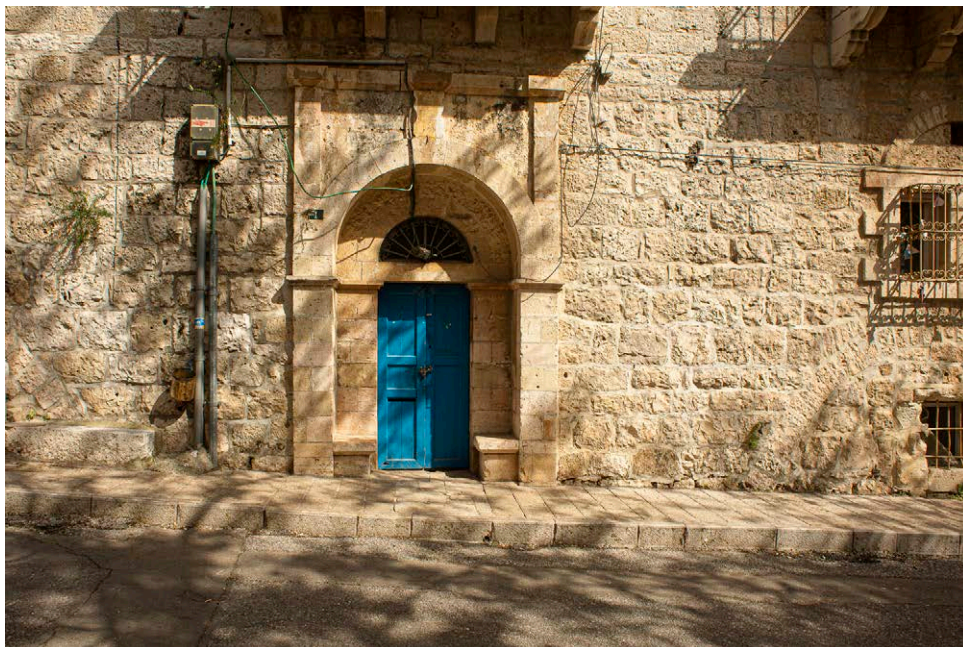

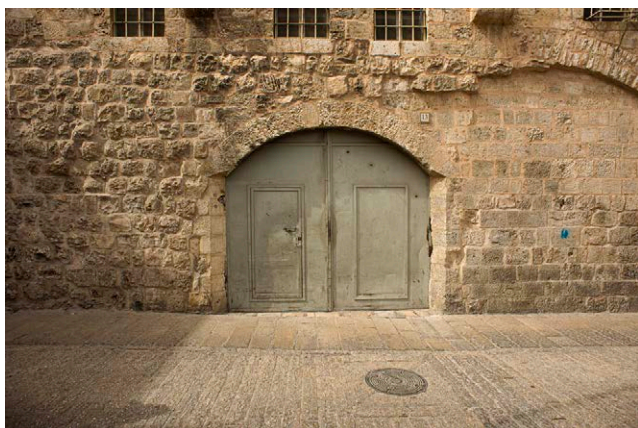
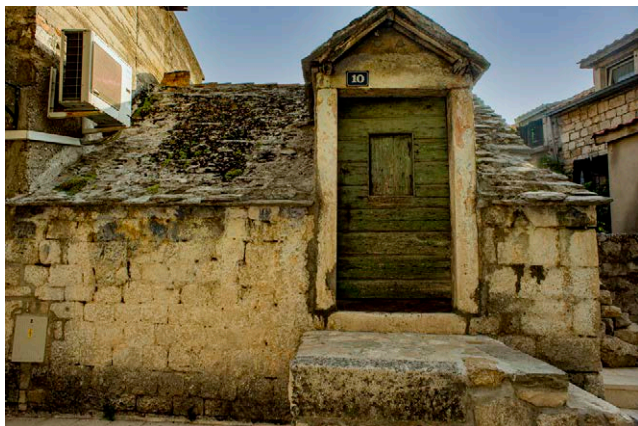

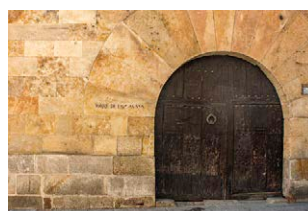
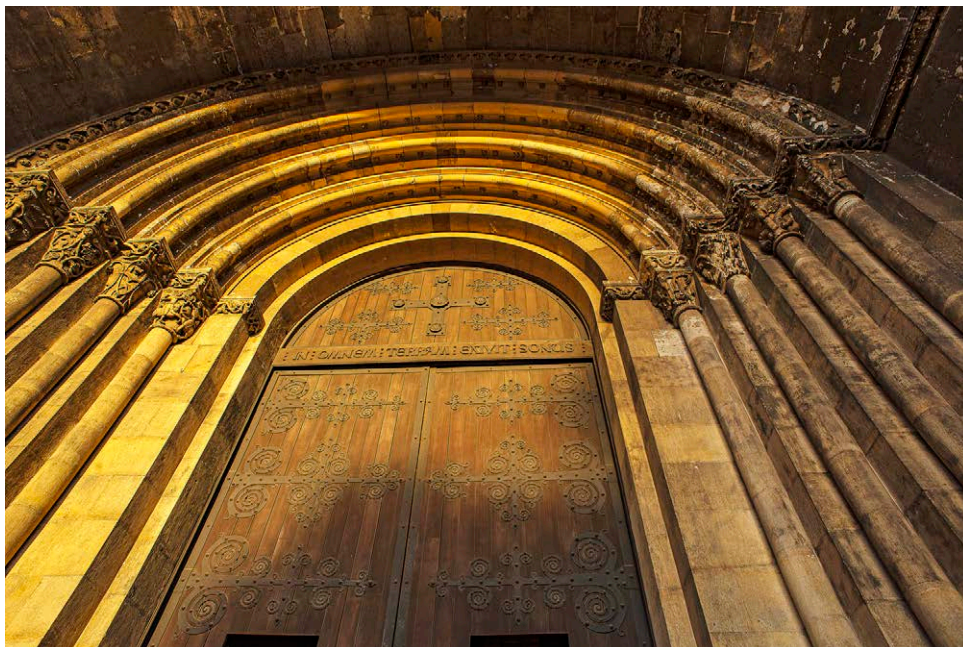
PL 2019, 2015; CZ 2016 (x 2); P 2017 (x 2), 2006 (x 2); PL 2015.

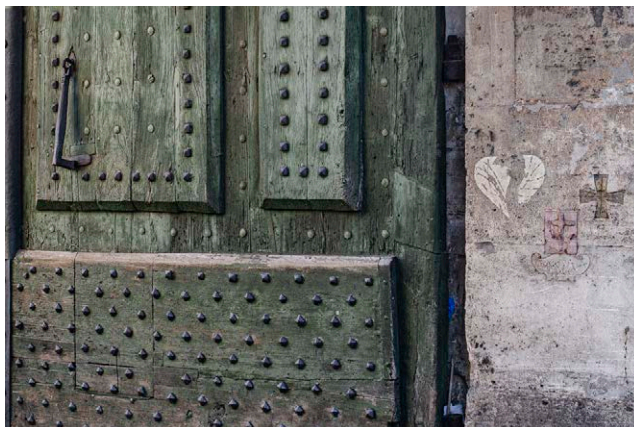
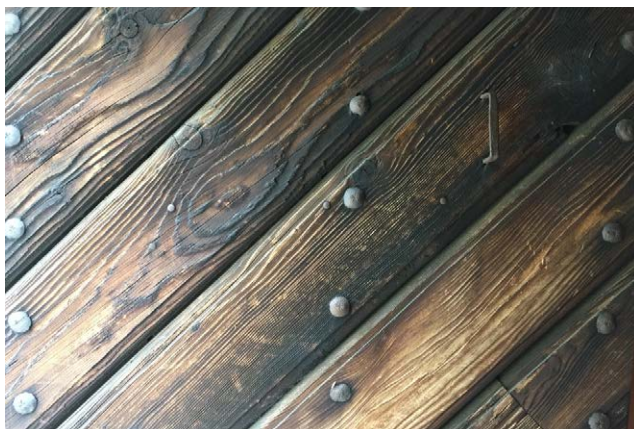

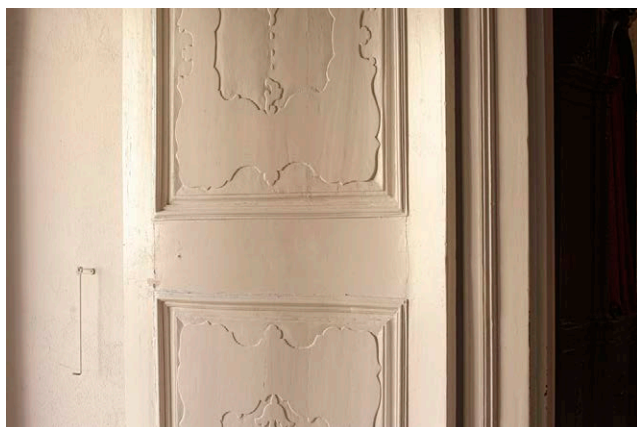
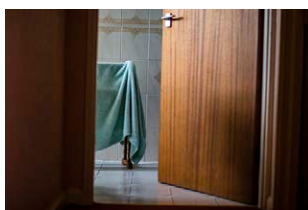
IL 2018; PL 2014, 2015; TR 2012; GB 2009, 2007; TR 2012.

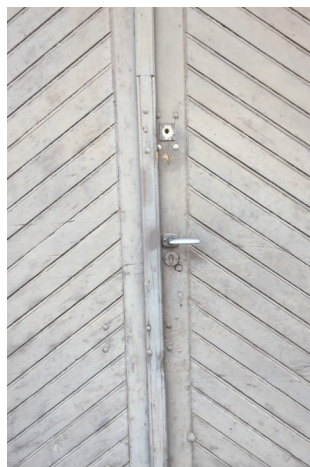

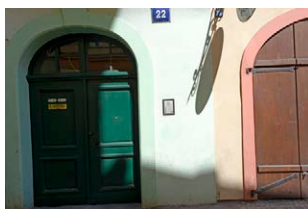
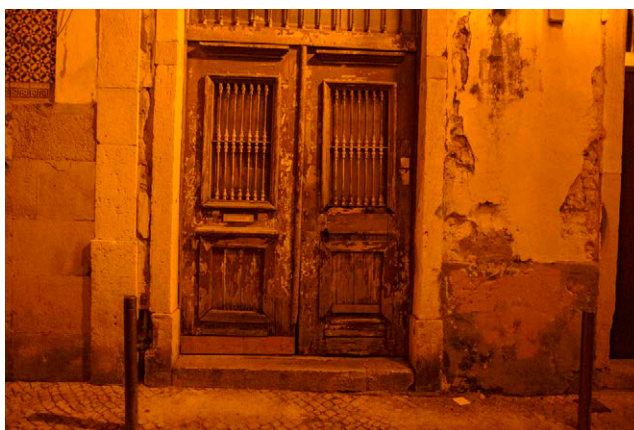
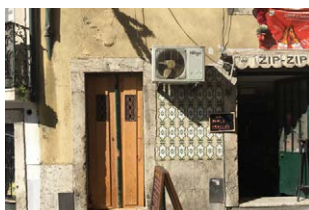
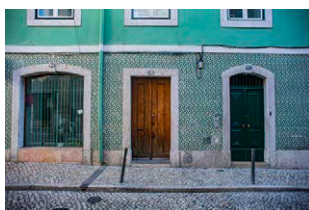
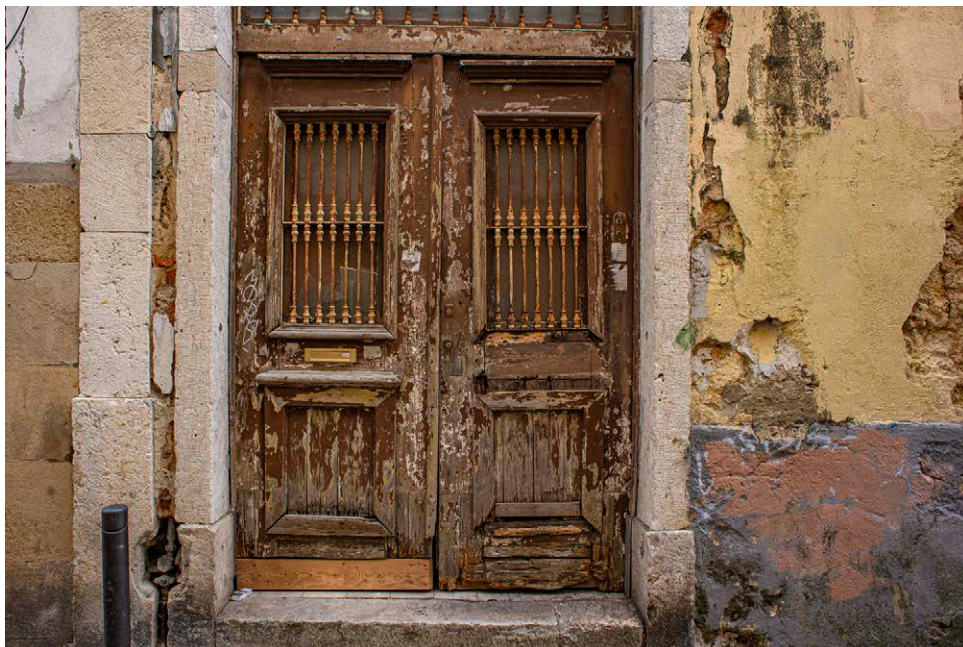
HR 2019; IL 2018; CZ 2006 (x 2), 2016; GB 2015; PL 2015, 2014, 2016.

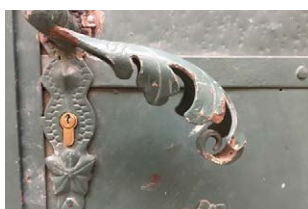
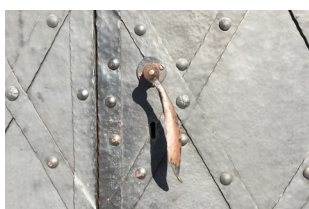
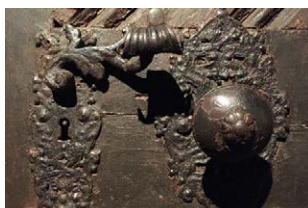
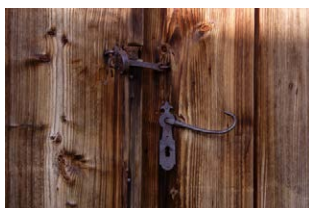
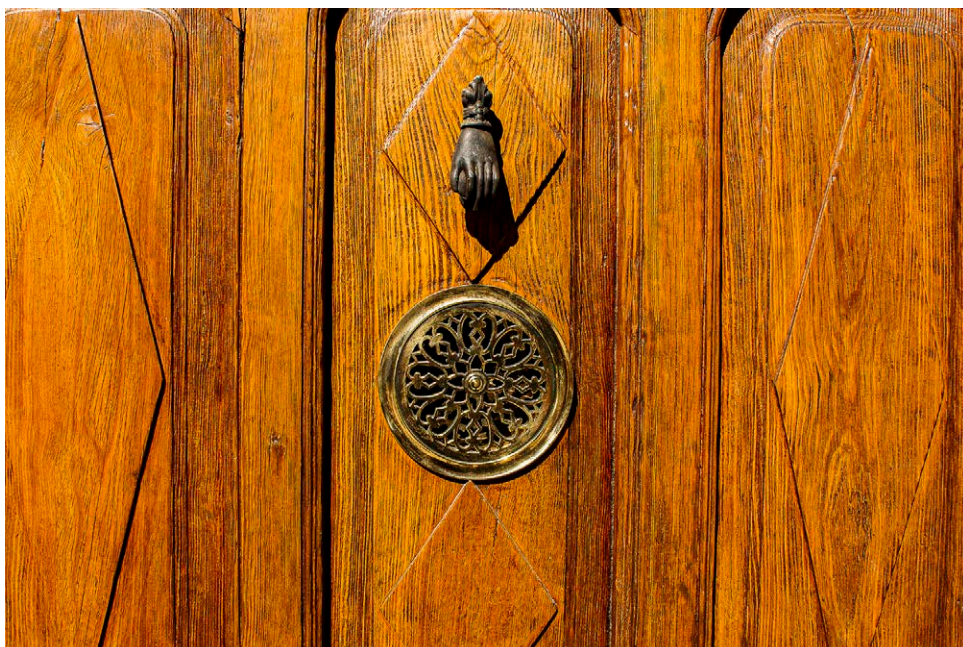

HR 2019; E 2018; PL 2012, 2016, 2017; HR 2019; PL 2015.

firanka

WSJP PWN, t. I, s. **956**.

{niem. *Fürhang, Vorhang*}

«ozdobna zasłona na okno, zwykle
z przejrzystej tkaniny lub siatki»

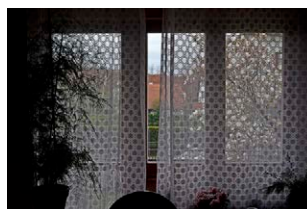
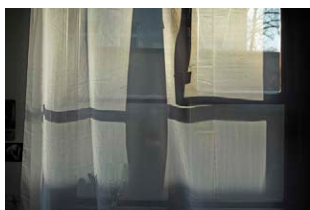
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/firanka.html>

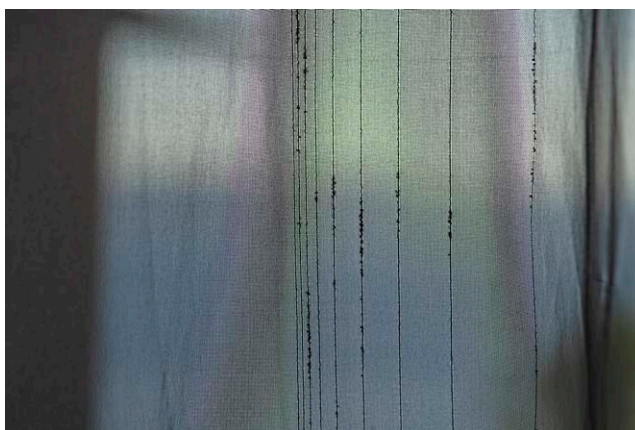
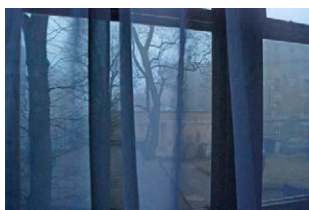
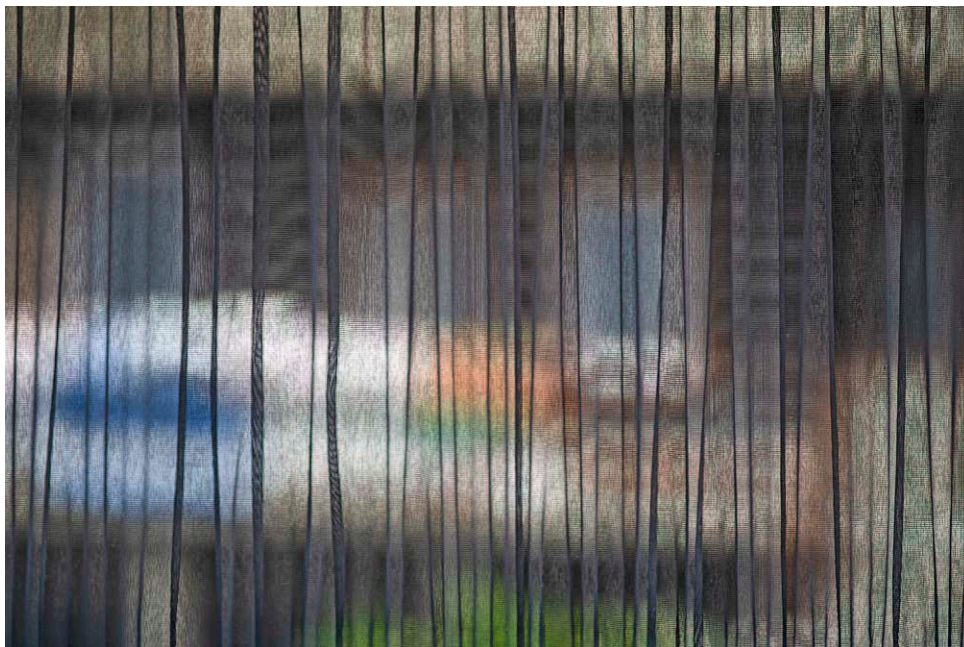

firanka

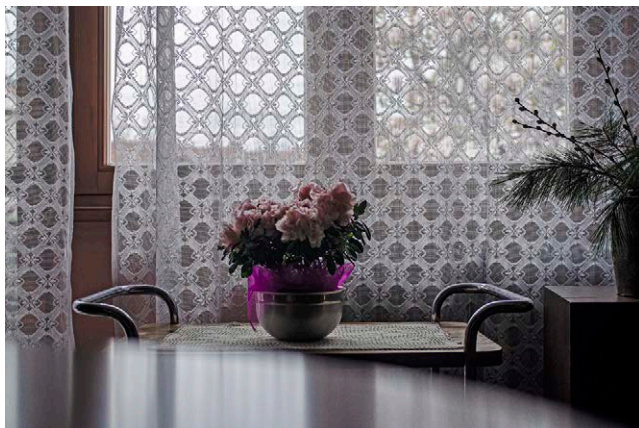

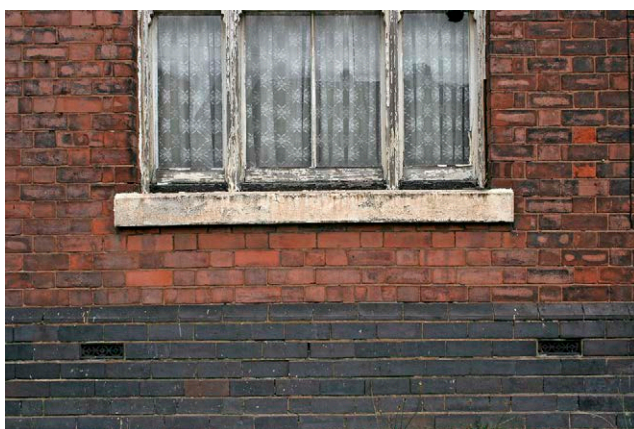

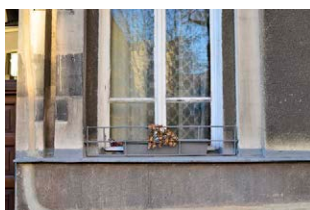
CZ 2005; PL 2013, 2008 (x 2), 2020, 2007, 2008 (x 2), 2013, 2015.

PL 2014; E 2018; PL 2008, 2016; HR 2019; PL 2015, 2016.

PL 2019, 2015 ($\times 2$), 2013; P 2017; PL 2014, 2015.

PL 2010, 2008, 2015; F 2018; P 2017; PL 2015, 2016, 2009; F 2018, 2009.

g

graffiti

WSJP PWN, t. I, s. **1117**.

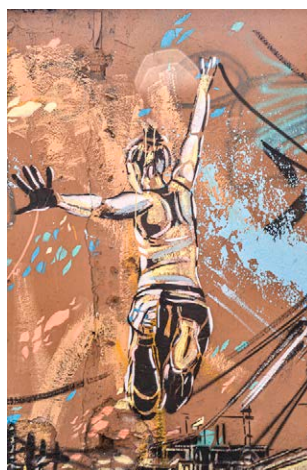
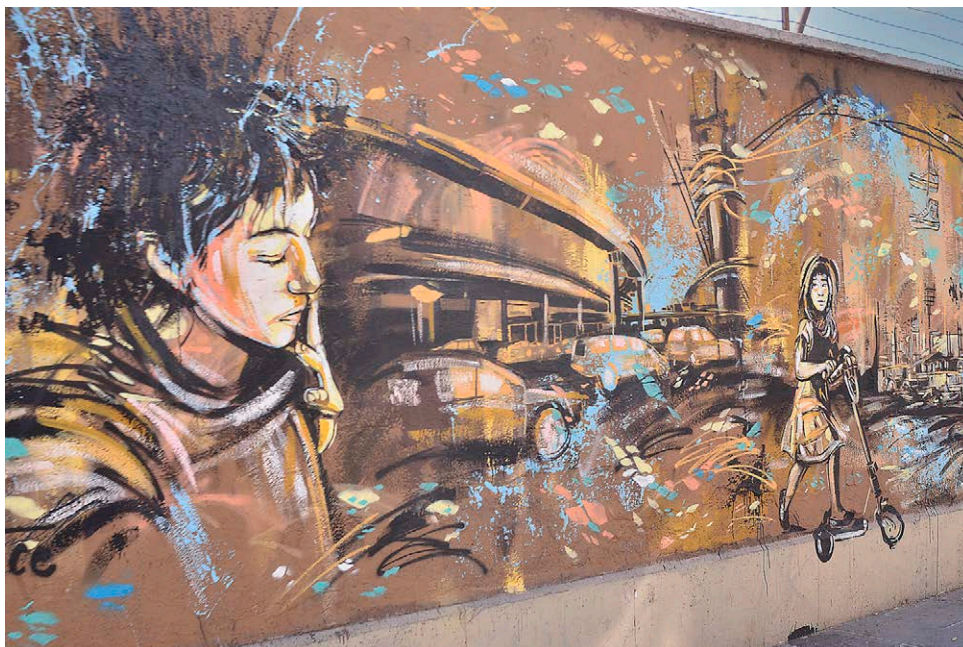
{wł.} szt. a «napisy lub rysunki na ścianach domów, parkanach, chodnikach, zwykle o treści humorystycznej lub politycznej» b «napisy lub rysunki wyryte na murach, kamieniach i naczyniach antycznych»

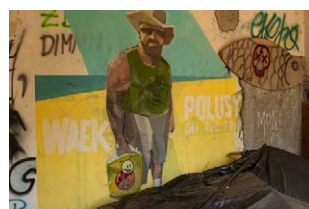
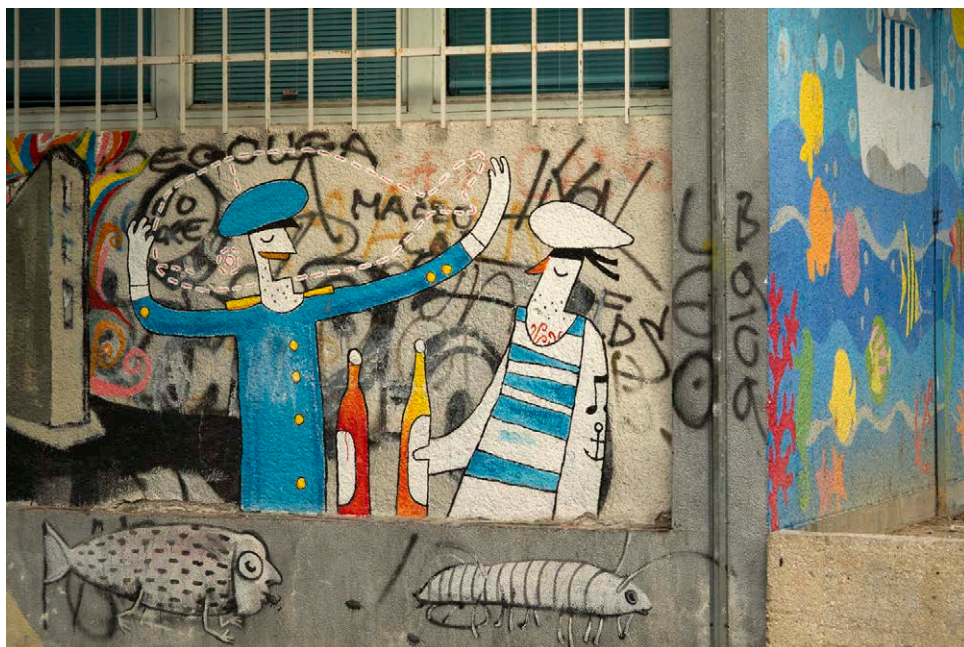
zob. również:

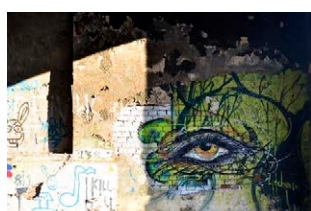
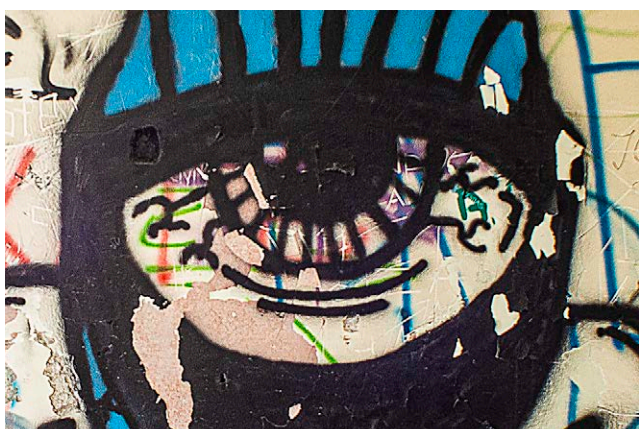
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/graffiti.html>

graffiti

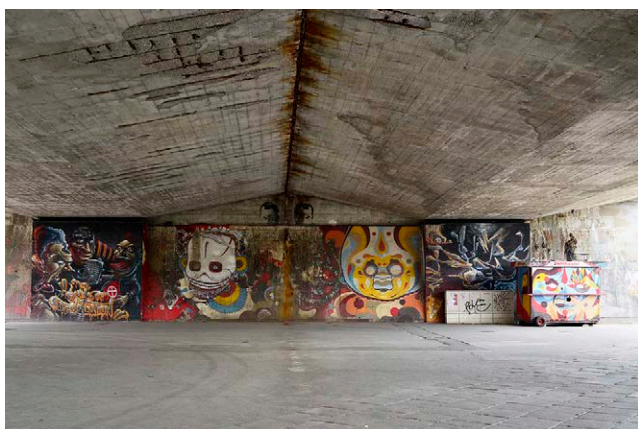

PL 2013 (x 2); HR 2019; PL 2013; I 2012; PL 2013; I 2018; HR 2019; PL 2015.

P 2016; PL 2012, 2013; I 2018 (x 3); HR 2019; GB 2007; I 2012.

instalacja

WSJP PWN, t. II, s. 122.

{niem. *Installation*, fr. *installation*}

1. *techn.* a «zespół urządzeń technicznych (przewodów i sprzętów) służących do jednego celu, np. do doprowadzenia elektryczności, gazu, wody itp. do jakichś obiektów pomieszczeń» b «zakładanie, montowanie jakichś urządzeń technicznych, instalowanie»
2. *książk. przen.* «urządzenie się gdzieś; zainstalowanie się»
3. *szt.* «kompozycja przestrzenna wykorzystująca układ przedmiotów z otoczenia lub przetworzonych przez artystę, które mają nieść jakieś przesłanie artystyczne»

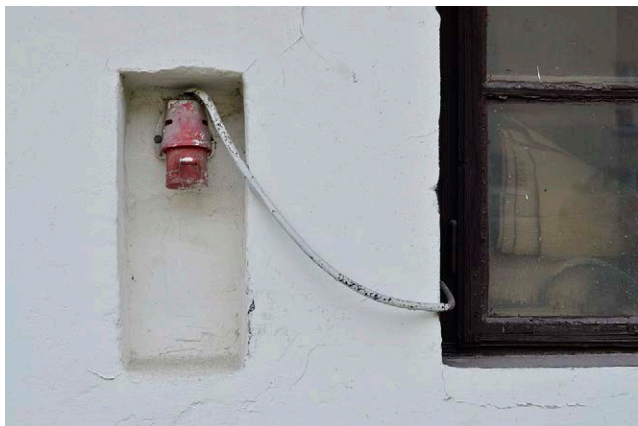
zob. również:

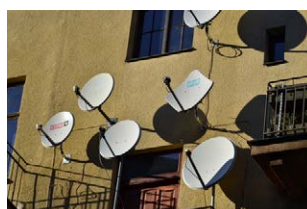
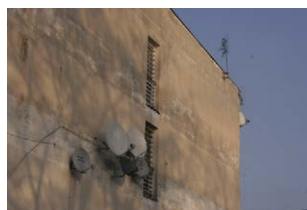
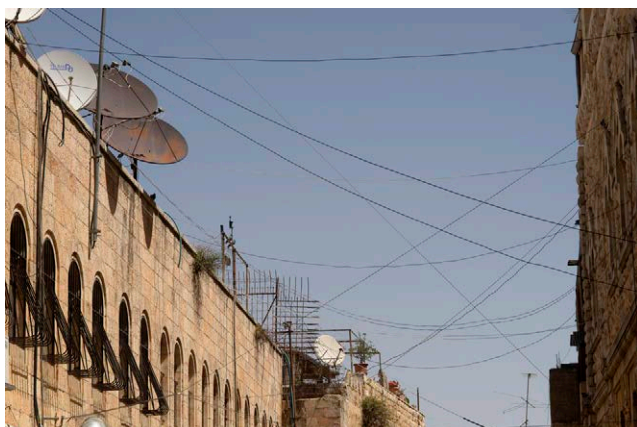
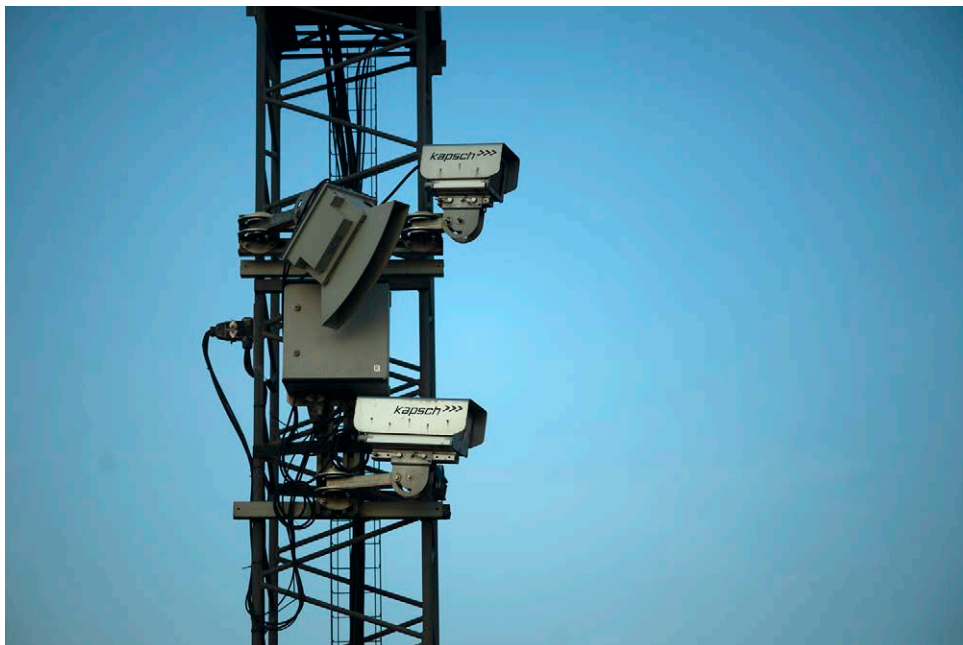
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/instalacja.html>

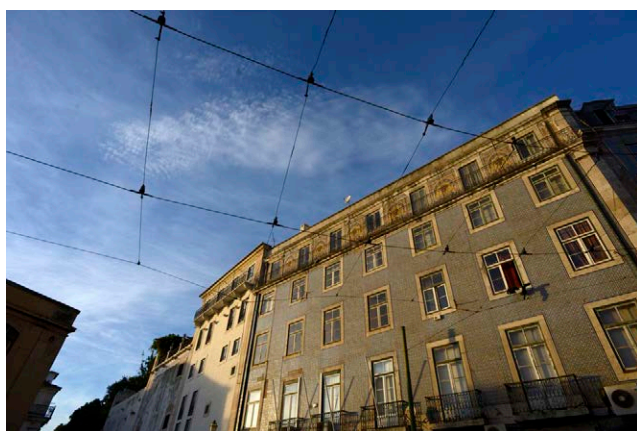
instalacja

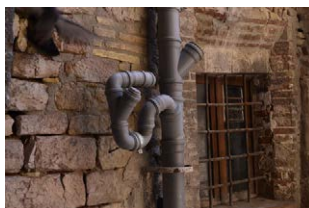
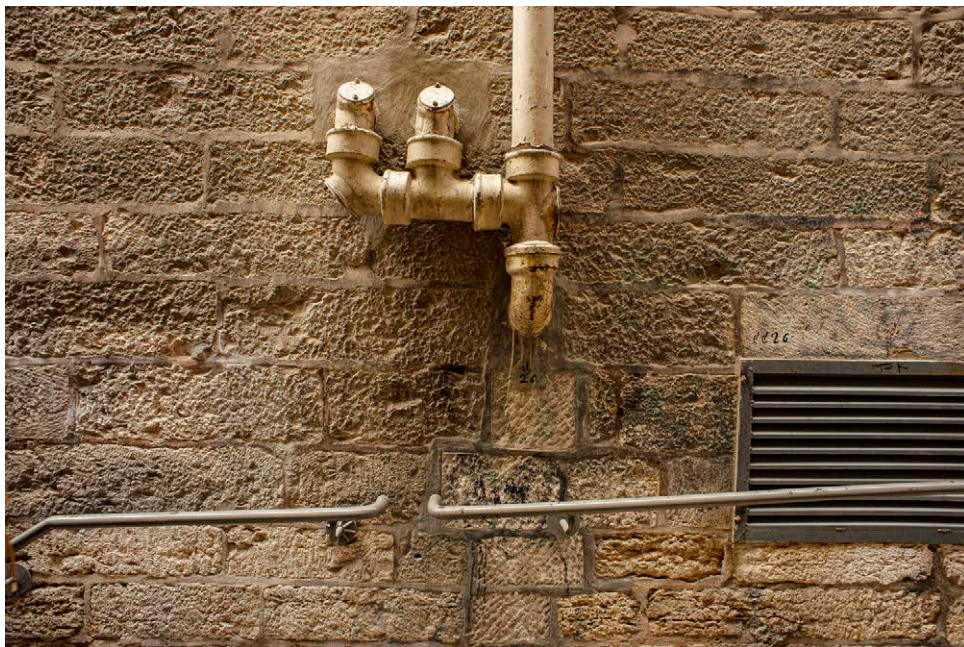

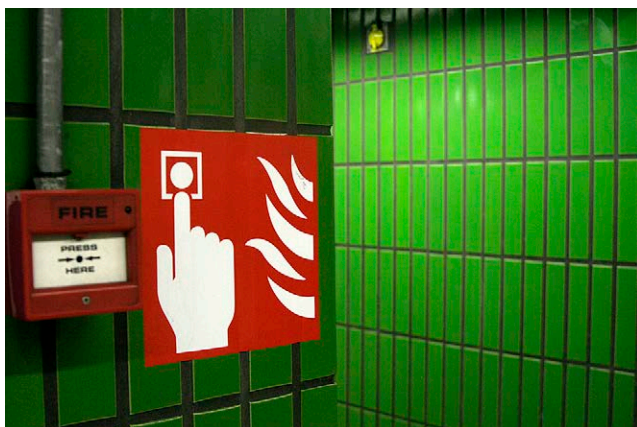
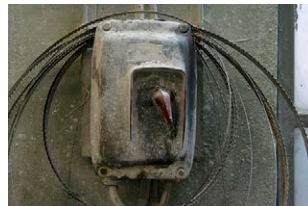

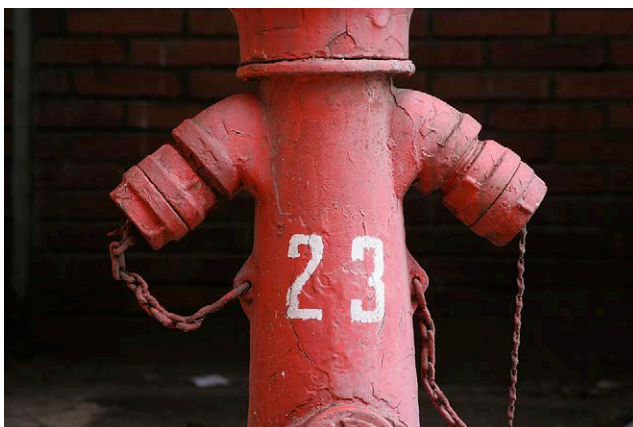
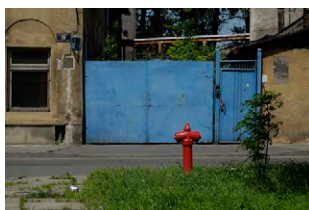
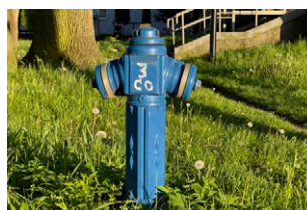

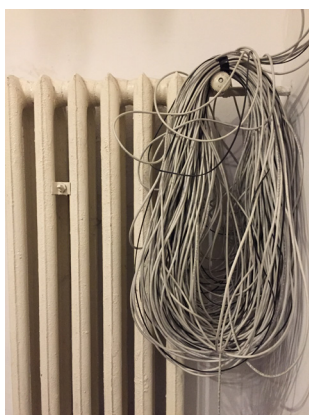

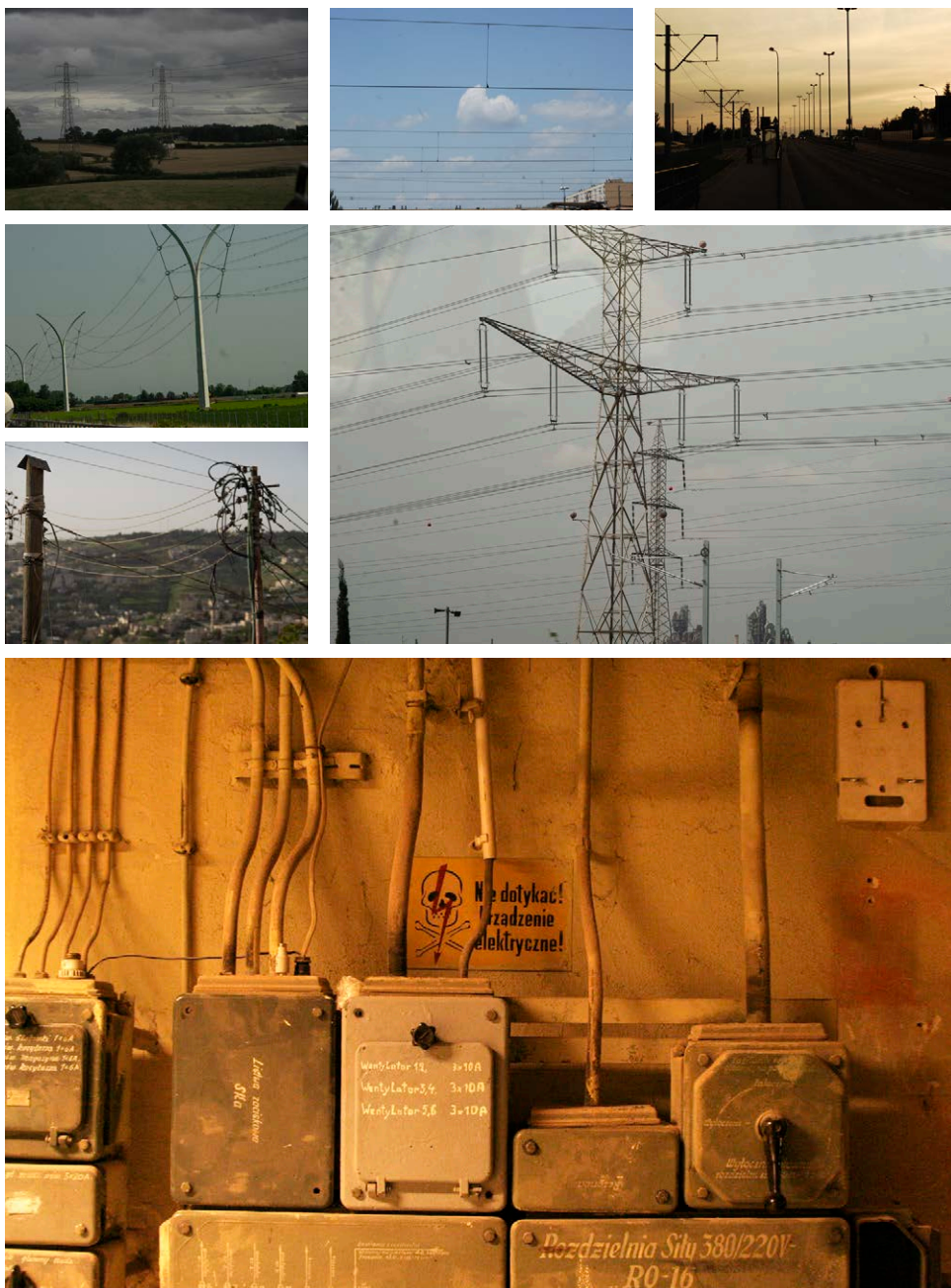

k

krata

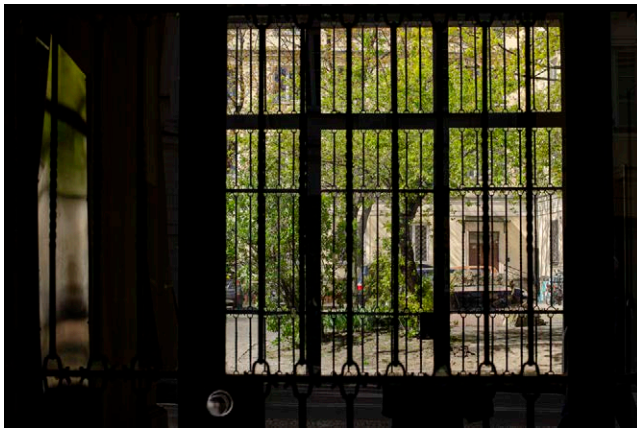
WSJP PWN, t. II, s. 514.

{st.-wł. *crata*}

1. «krzyżujące się, przeplatające się pręty, najczęściej metalowe (proste lub wygięte), służące jako ochrona, zamknięcie, przegroda lub ozdoba»
2. *zob.* kratownica w zn. 1a: *techn.* «ogrodzenie, przegroda itp. z krzyżujących się prętów; krata»
3. «wzór geometryczny na tkaninie, papierze itp., powstały z krzyżowania się różnobarwnych linii, tworzących kwadraty lub prostokąty»
4. *pot.* «materiał w taki wzór»

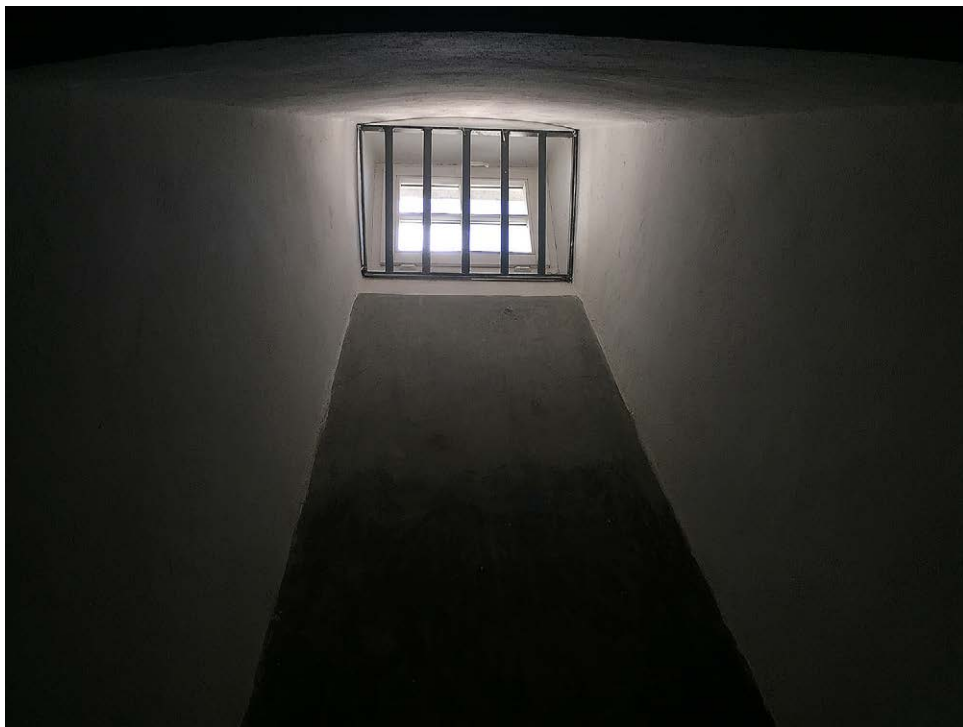
zob. również:

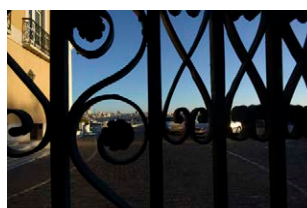
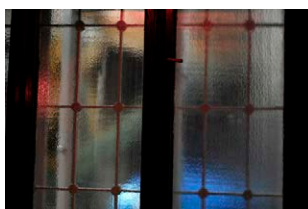
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/krata.html>

krata

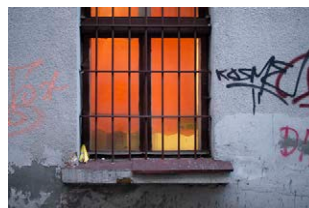
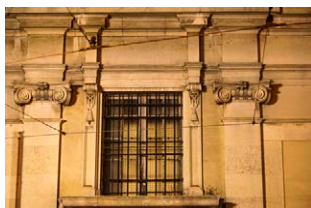
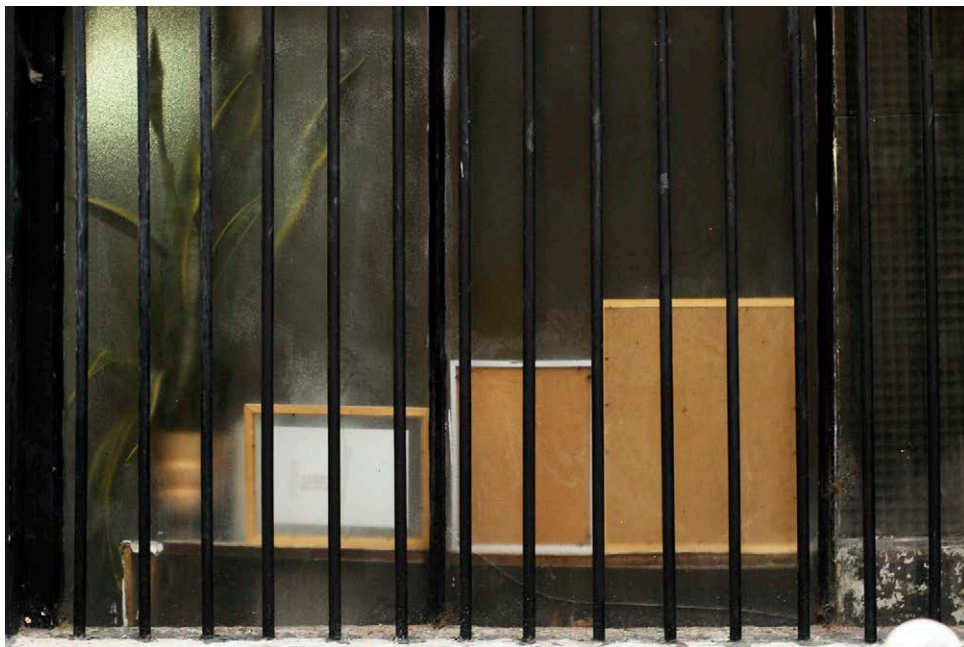

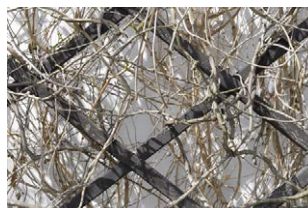
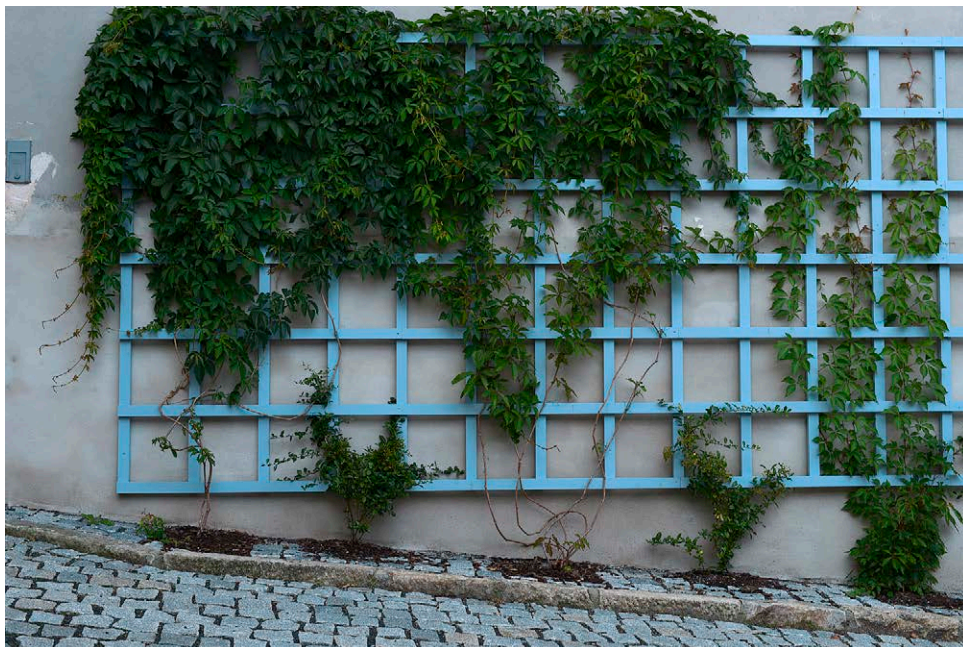

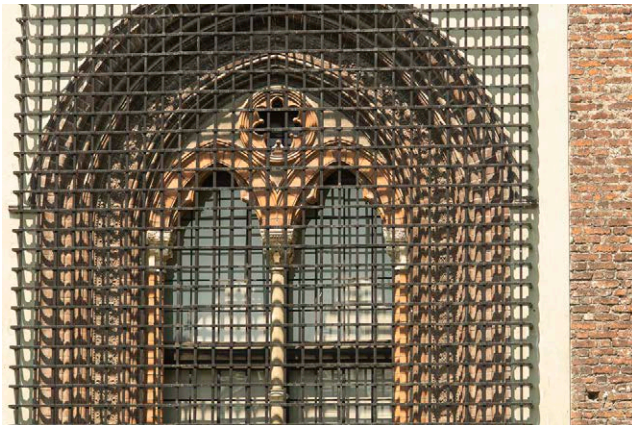
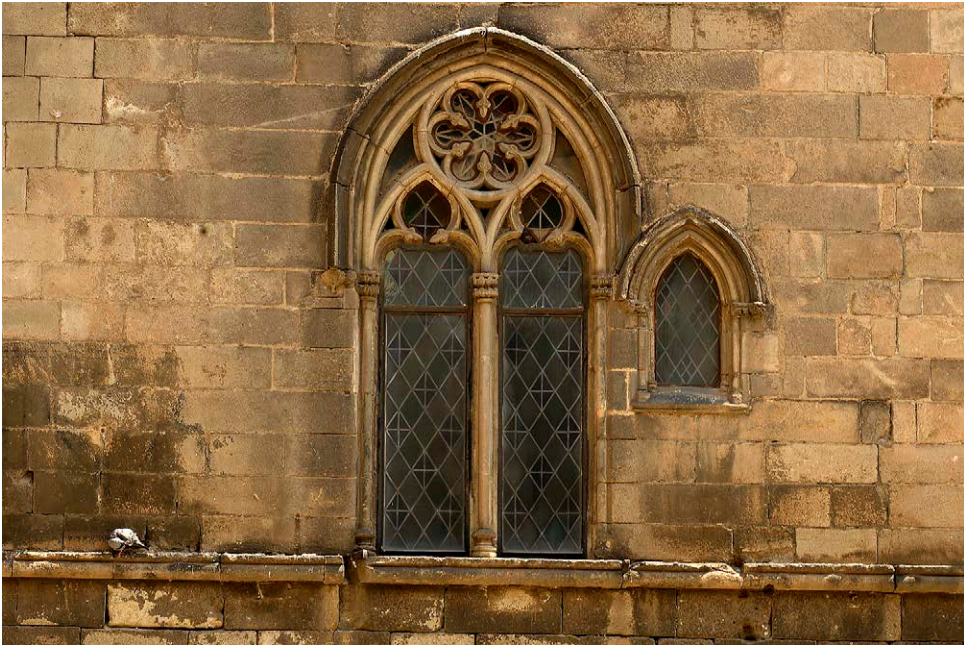

CZ 2014; I 2018; PL 2007, 2011; P 2017; I 2012; PL 2015; I 2018, 2012; PL 2008.

Krzyż

WSJP PWN, t. II, s. 563.

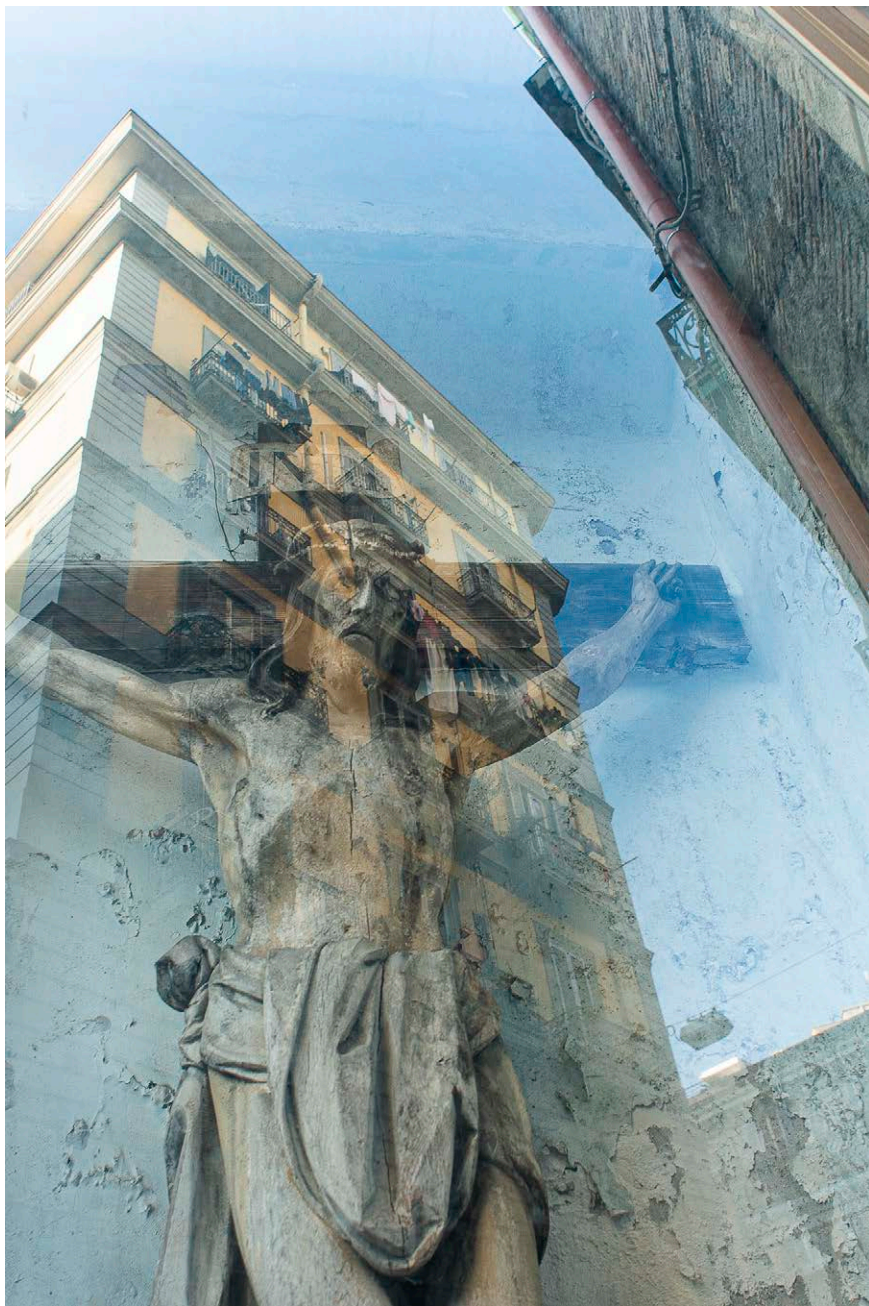
1. «przedmiot w kształcie dwóch linii przecinających się pod kątem prostym, symbol męki Chrystusa, będący godłem chrześcijaństwa; także: każdy przedmiot przypominający to godło»
2. *książk.* «cierpienie, udręka, zmartwienie»
3. «obrzędowy ruch ręką wykonywany w modlitwie albo w geście błogosławieństwa»
4. «odznaczenie, order, odznaka przypominające kształtem dwie krzyżujące się linie»
5. *pot.* «część kręgosłupa w okolicach miednicy, między kręgami ogonowymi a lędźwiowymi»
6. *histor.* «hańbiąca kara śmierci przez ukrzyżowanie, stosowana w starożytności»

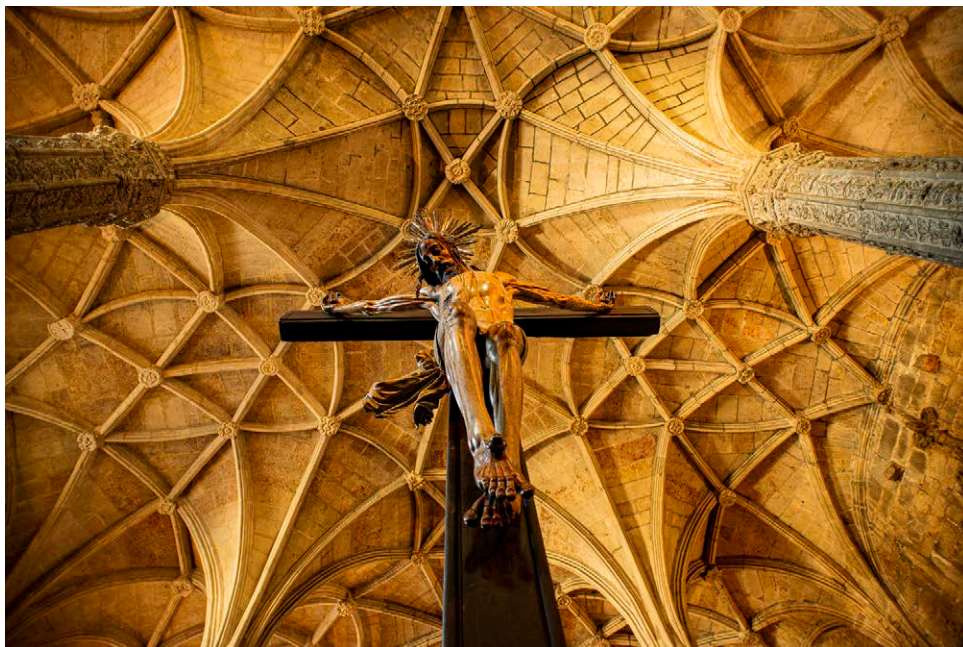
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/krzyż.html>

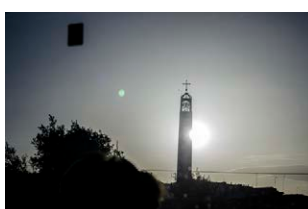
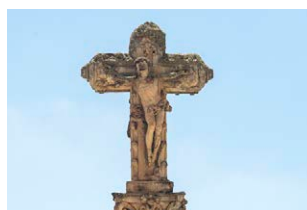
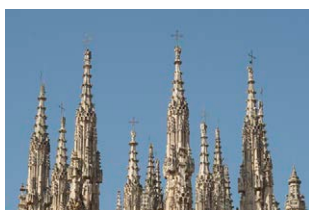
Krzyż

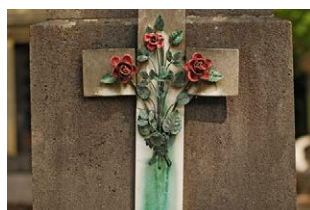
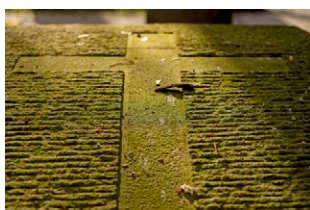

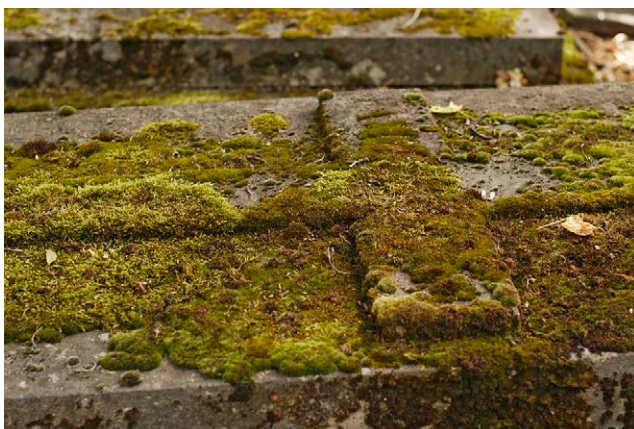
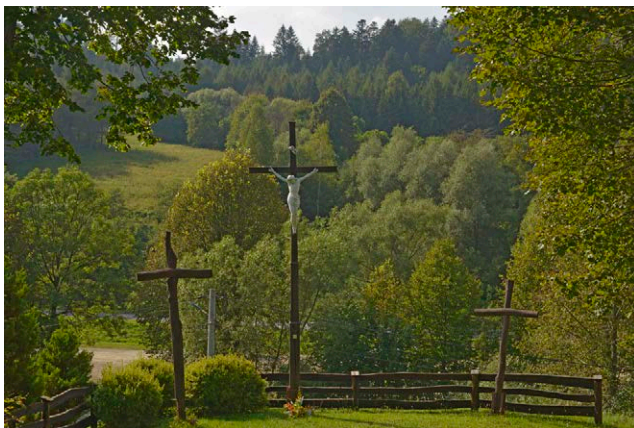

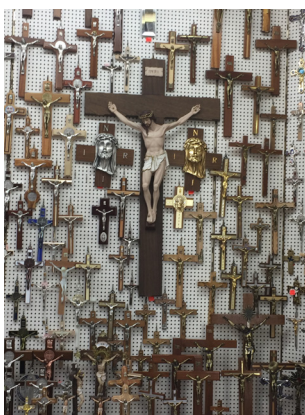
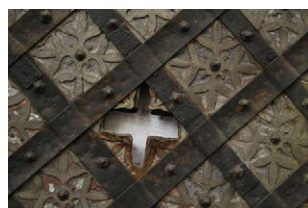
PL 2020, 2015; I 2018; CZ 2019.

lustro

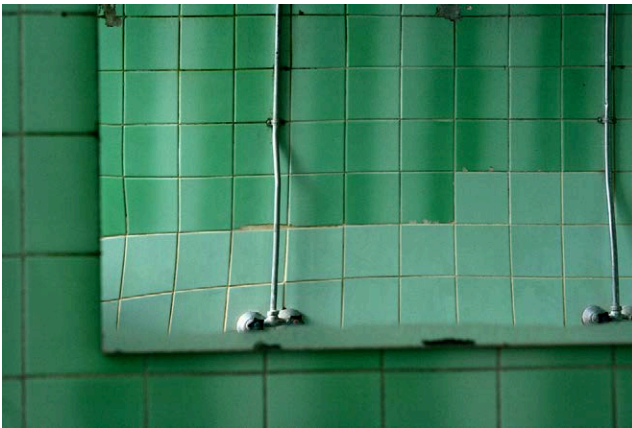
WSJP PWN, t. II, s. 714.

{wł.}

1. «tafla szkła pokrytego na spodniej powierzchni warstwą srebra lub aluminium, mająca właściwość odbijania znajdujących się przed nią przedmiotów»
2. *przen.* «równa, gładka, lśniąca powierzchnia»
3. *środ. łow.* a «jasna plama na zadzie jelenia, daniela, sarny; talerz» b «plama u nasady skrzydeł głuszca i cietrzewia oraz na lotkach niektórych gatunków dzikich kaczek»

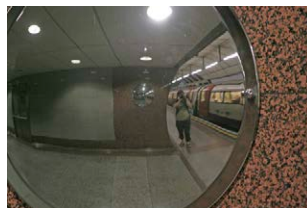
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/lustro.html>

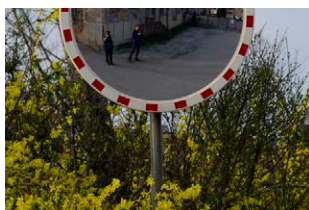

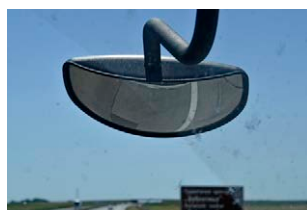
lustro

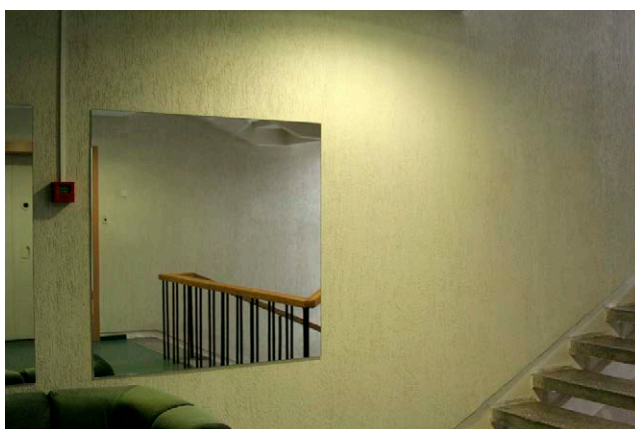
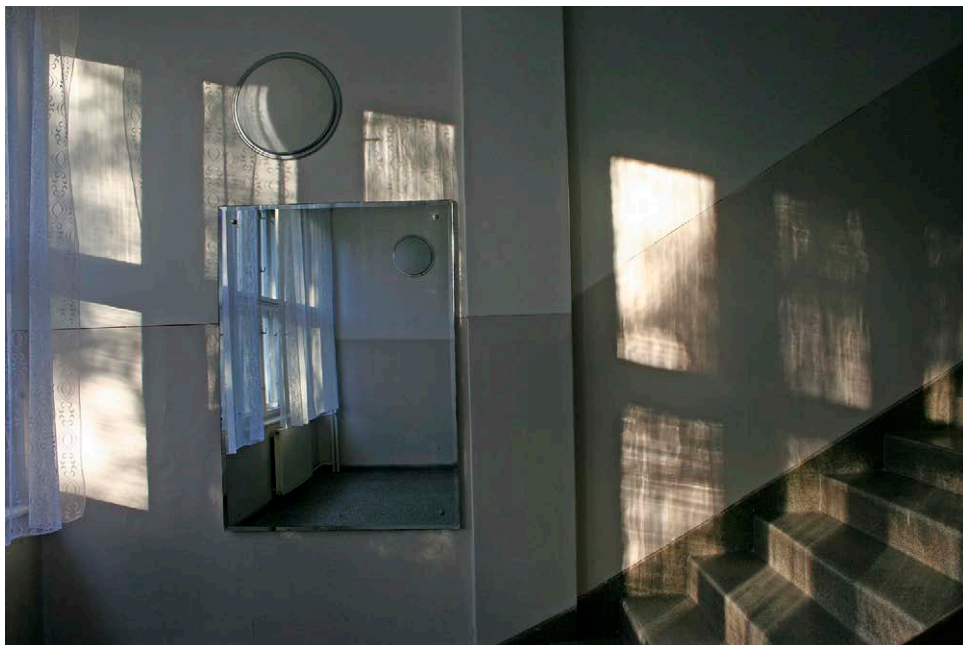

P 2006; CZ 2014, 2006; GB 2006 (x 2); PL 2008; GB 2009; I 2018; GB 2006.

I 2018; PL 2019; GB 2006; GR 2017; HR 2019; PL 2019, 2005; TR 2012, IL 2018, CZ 2005.

m

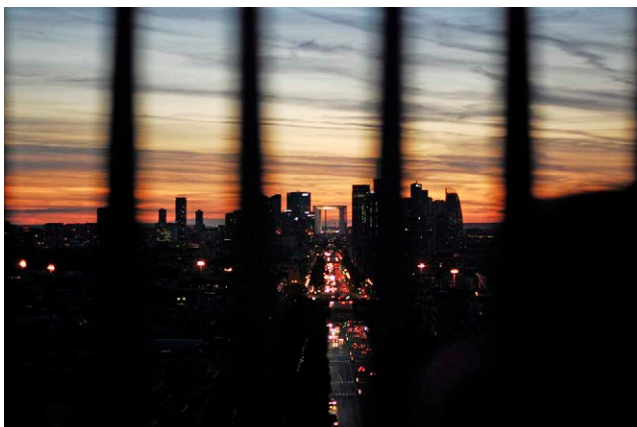
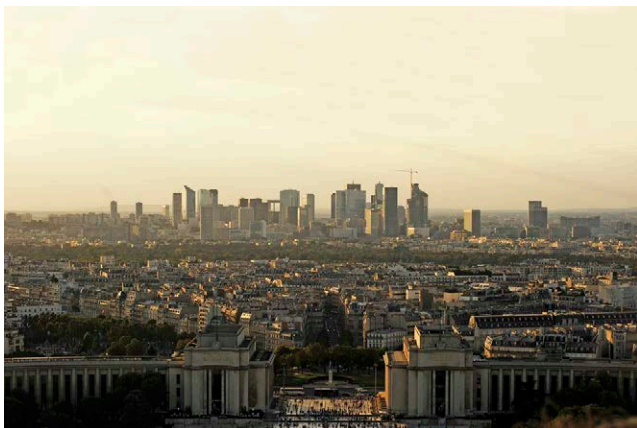
miasto

WSJP PWN, t. II, s. **863**.

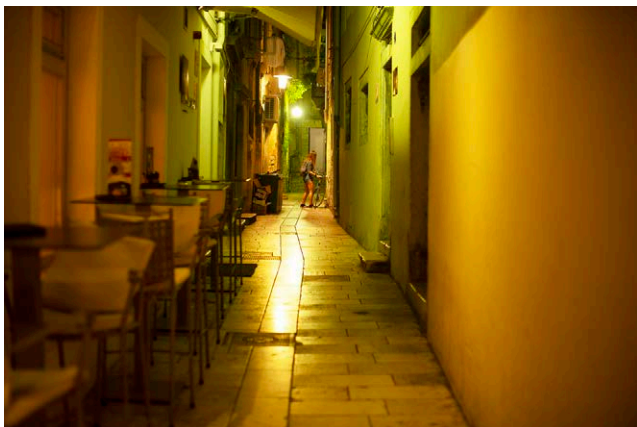
1. «duży, gęsto i planowo zabudowany teren z odrębną administracją, będący skupiskiem ludzi wykonujących zawody nierolnicze»
2. *pot.* a «ludność zamieszkująca ten teren; mieszkańcy» b «zarząd, władze administracyjne takiego terenu»

zob. również:

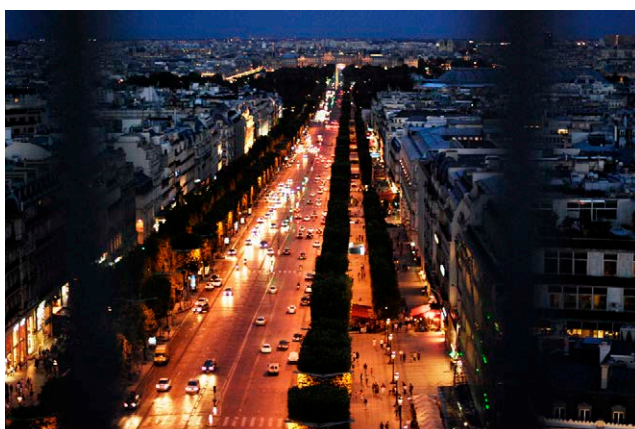
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/miasto.html>

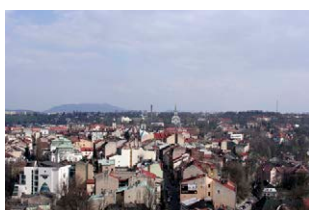
miasto

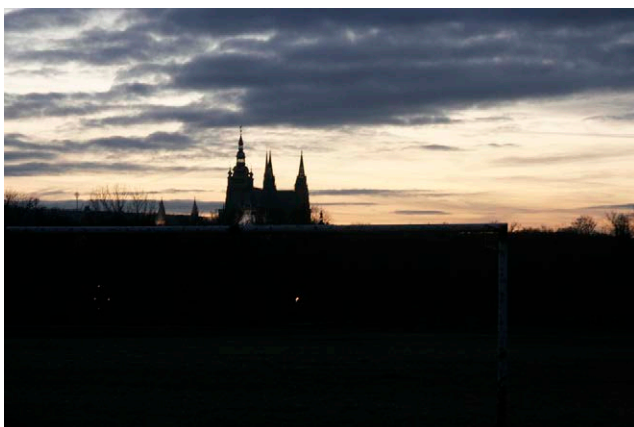
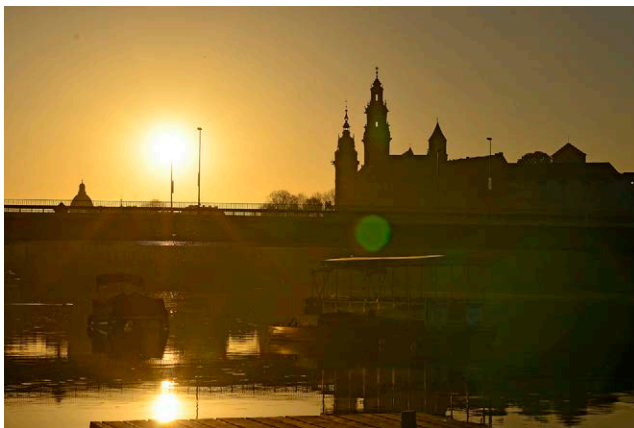

(poprzednia strona: **P** 2017); powyżej: **P** 2017; **PL** 2019; **F** 2009.

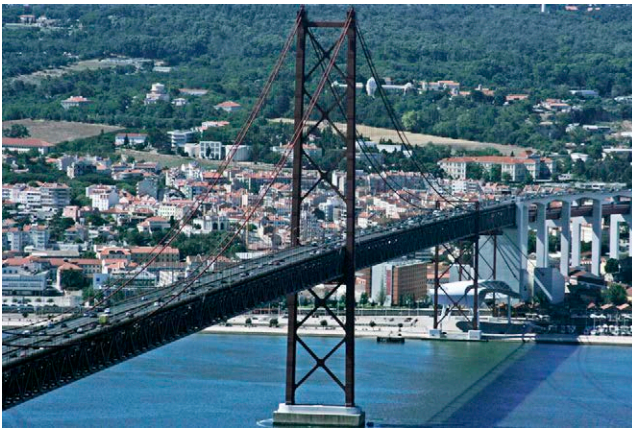
most

WSJP PWN, t. II, s. 962.

1. «konstrukcja nadwodna łącząca brzegi rzeki, jeziora, zatoki itp., umożliwiającą przedostanie się na drugi brzeg»
2. *przen.* a «uczęszczana trasa lądowa, morska lub lotnicza» b «to, co służy porozumieniu między ludźmi o odmiennych poglądach lub łączy w jakiś sposób odległe systemy, koncepcje, stanowiska; pomost»
3. *stom.;* zob. mostek w zn. 7: «stała proteza umocowana na sąsiednich zdrowych zębach, uzupełniająca niewielkie braki w uzębieniu»
4. *tech.* a «zespół elementów nośnych i mechanizmów napędowych samochodu doprowadzających napęd z wału napędowego do kół» b «główny element konstrukcji nośnej suwnicy, po którym porusza się wózek suwnicowy»
5. *inform.* «urządzenie umożliwiające wymianę danych między dwiema lokalnymi sieciami komputerowymi opartymi na różnych systemach okablowania»
6. *anat.* «część mózgu między śródmózgowiem a rdzeniem, zawierająca m.in. ośrodki słuchu i równowagi»

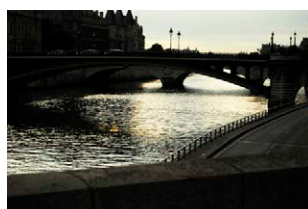
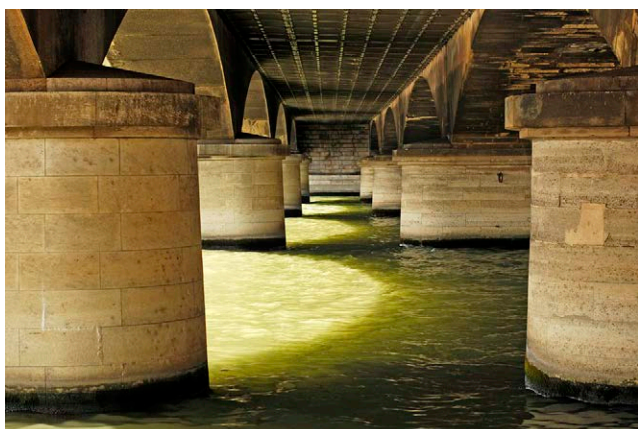
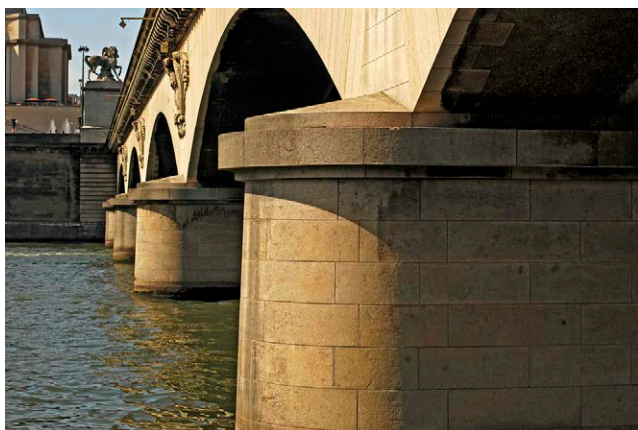
zob. również:

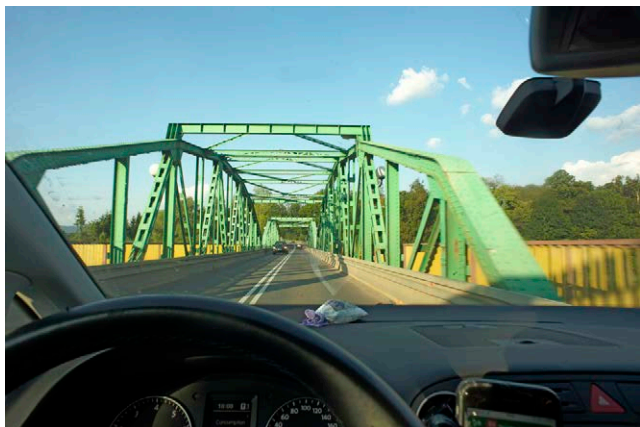
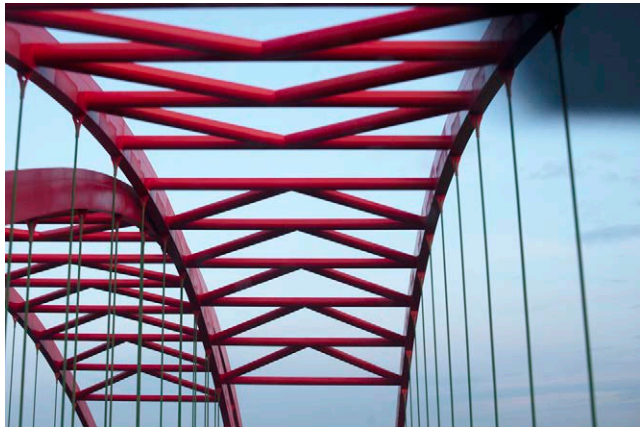
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/most.html>

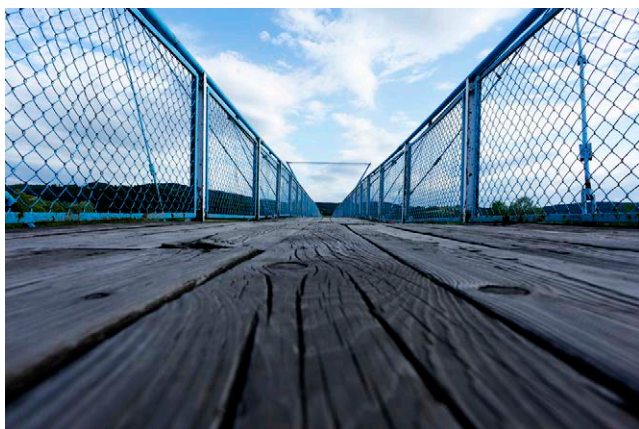
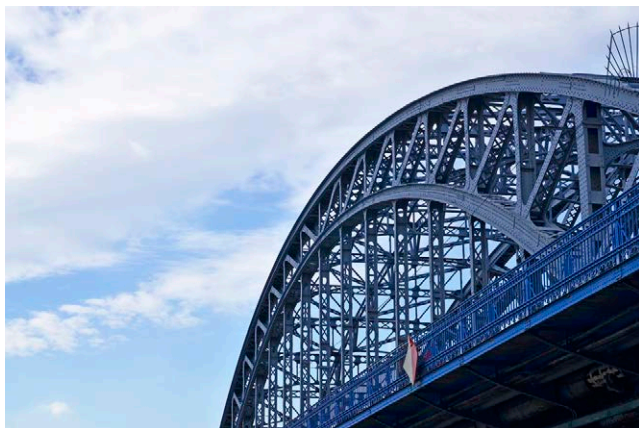
most

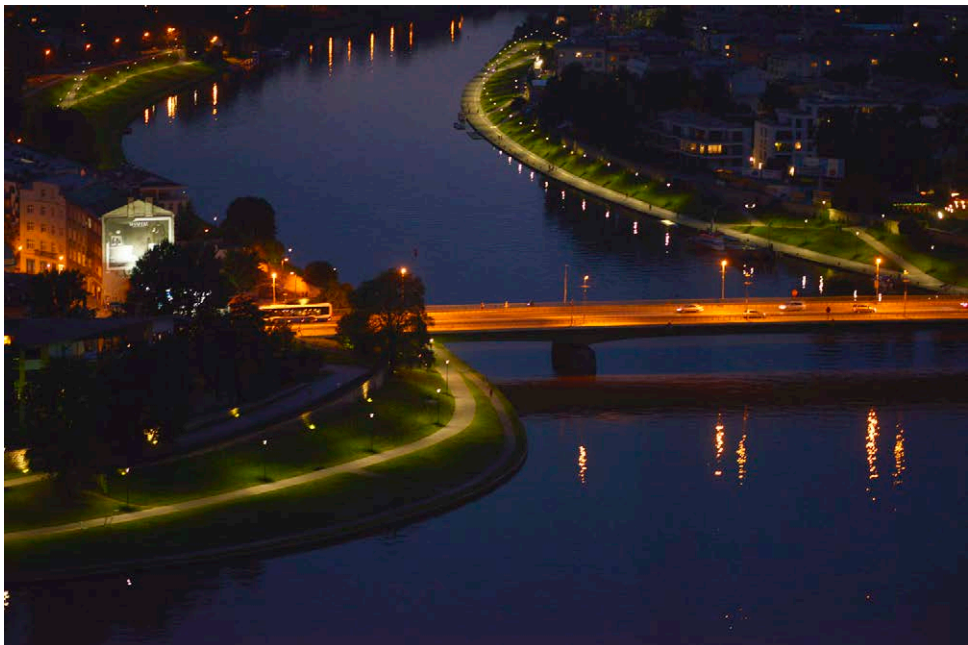
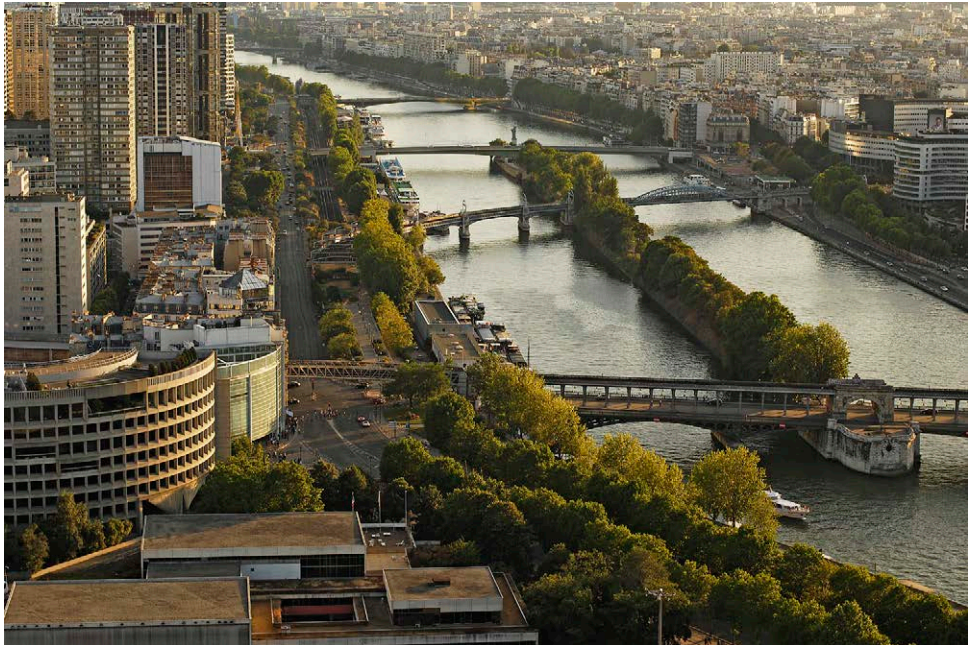

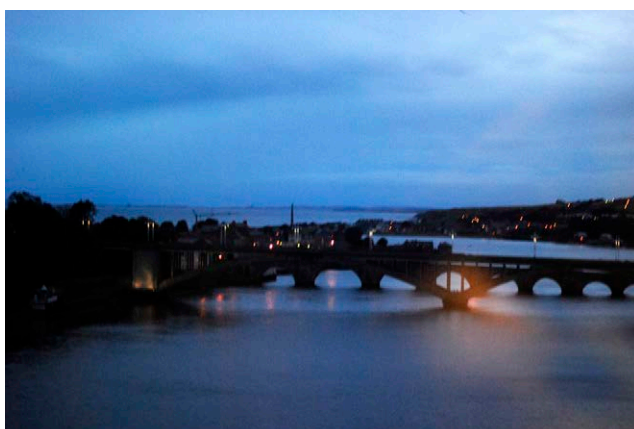
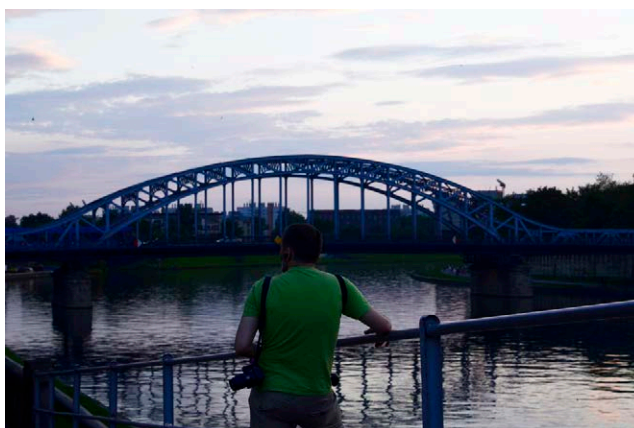
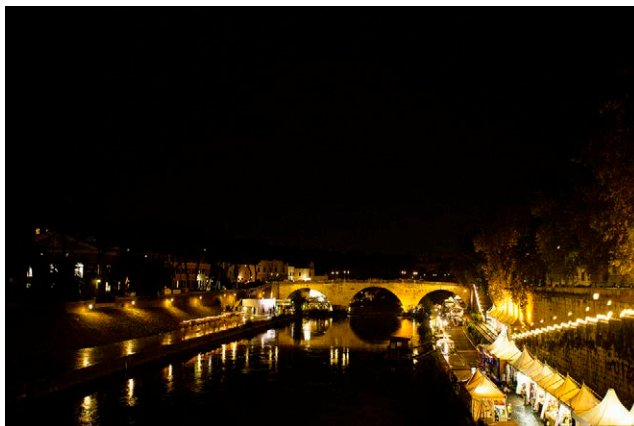

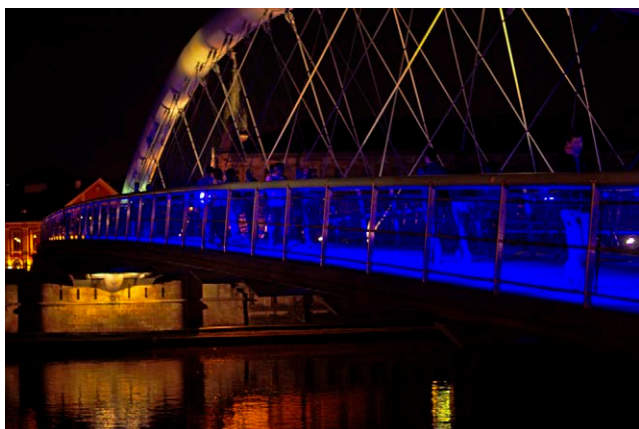
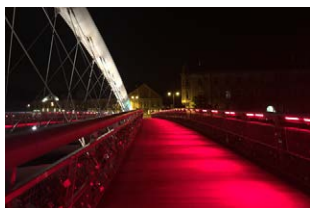
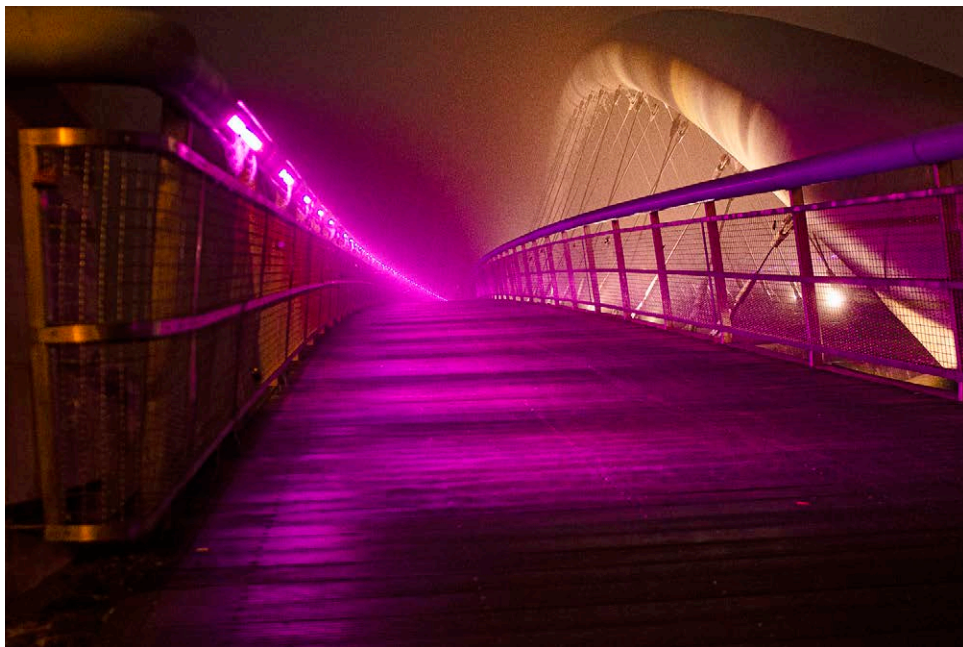
HR 2019; NL 2005; P 2006; GR 2017; CZ 2014; PL 2019 (x 2), 2016, 2020.

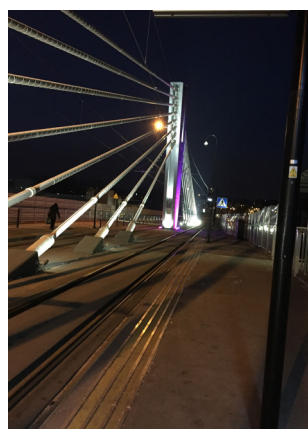
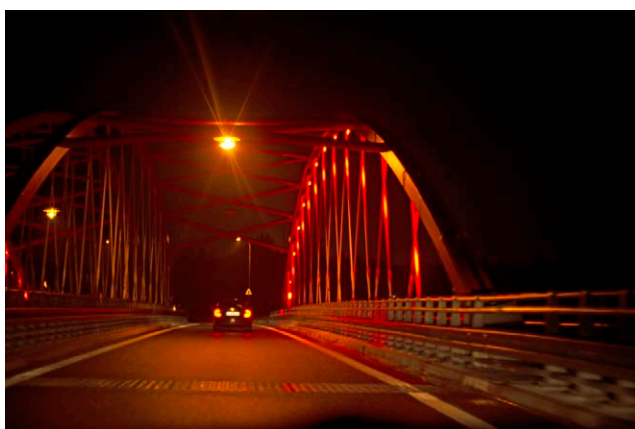
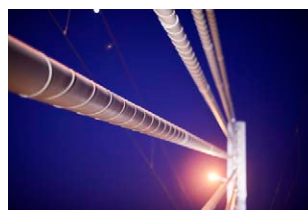
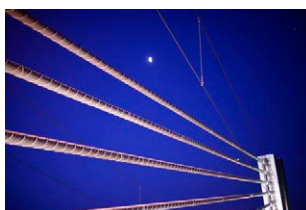
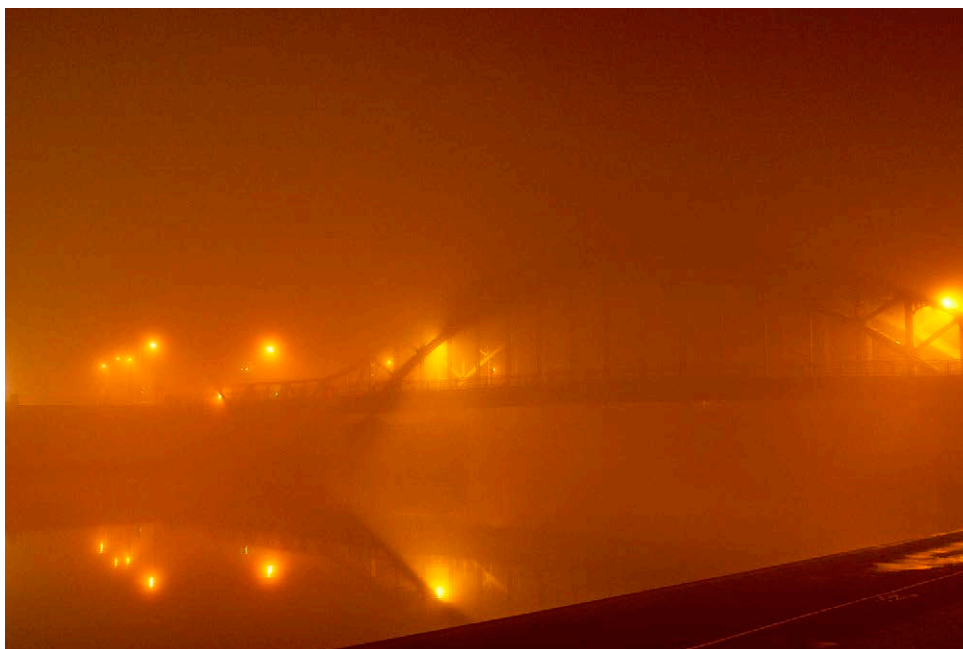

PL 2013, 2016, 2015 (x 2), 2014, 2015, 2014.

PL 2013, 2016, 2020, 2016 (× 3).

n

napis

WSJP PWN, t. II, s. **1068**.

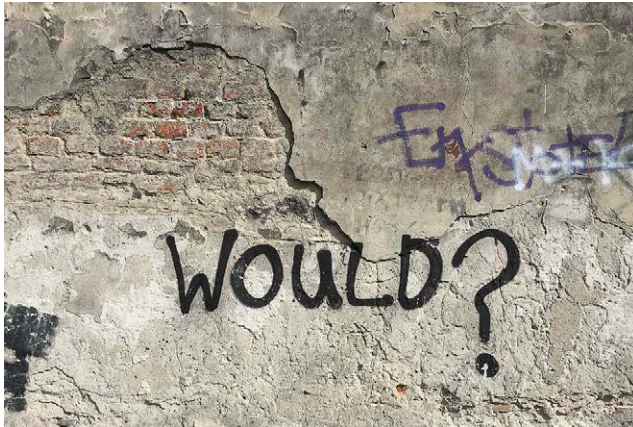
«to, co jest napisane na czymś, zwykle krótka, zwięzła formuła informująca o czymś, przestrzegająca przed czymś, zachęcająca do czegoś»

zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/napis.html>

następna strona, drugie
zdjęcie od góry, zielony napis:
*Patrzyliśmy na siebie
w tramwaju 22
zadzwoń do mnie na nr tel.
62*5(?)3. Janek.
Praga 2006.*

następna strona od góry: **PL** 2019; **CZ** 2006; **I** 2012.

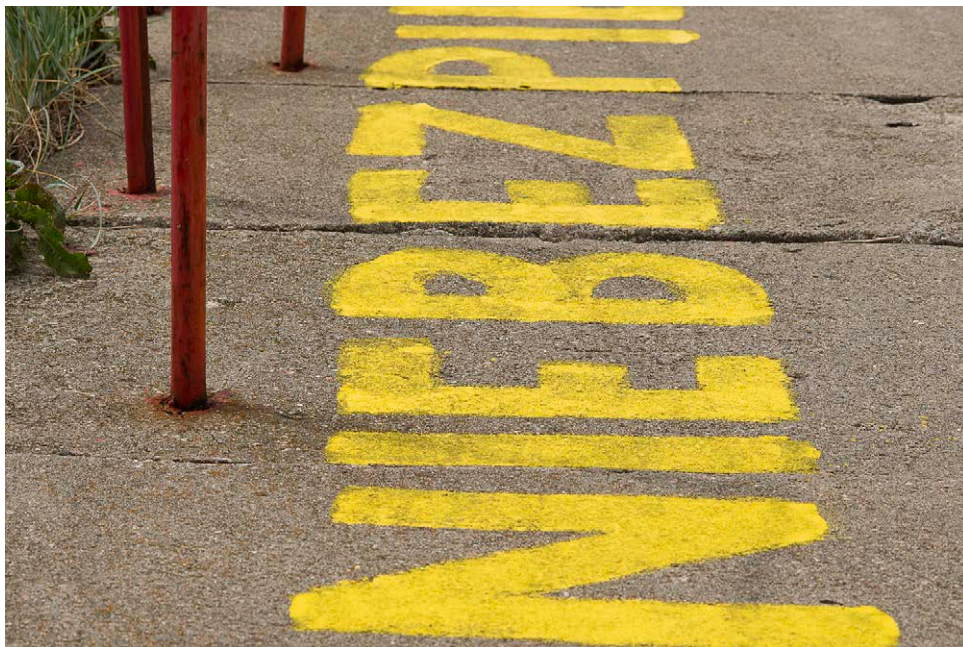

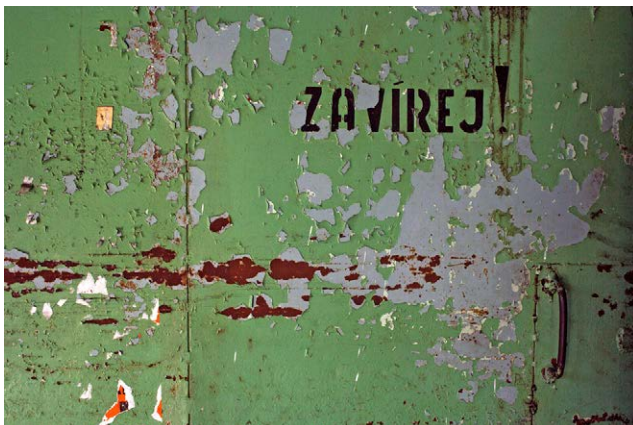
napis

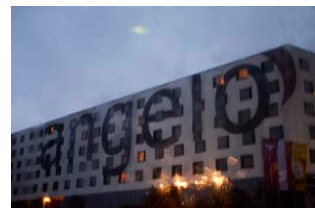
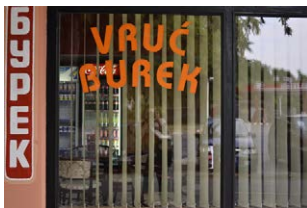

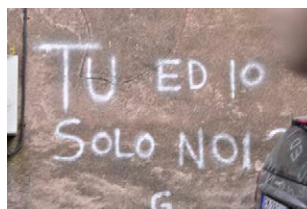
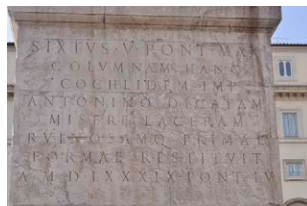

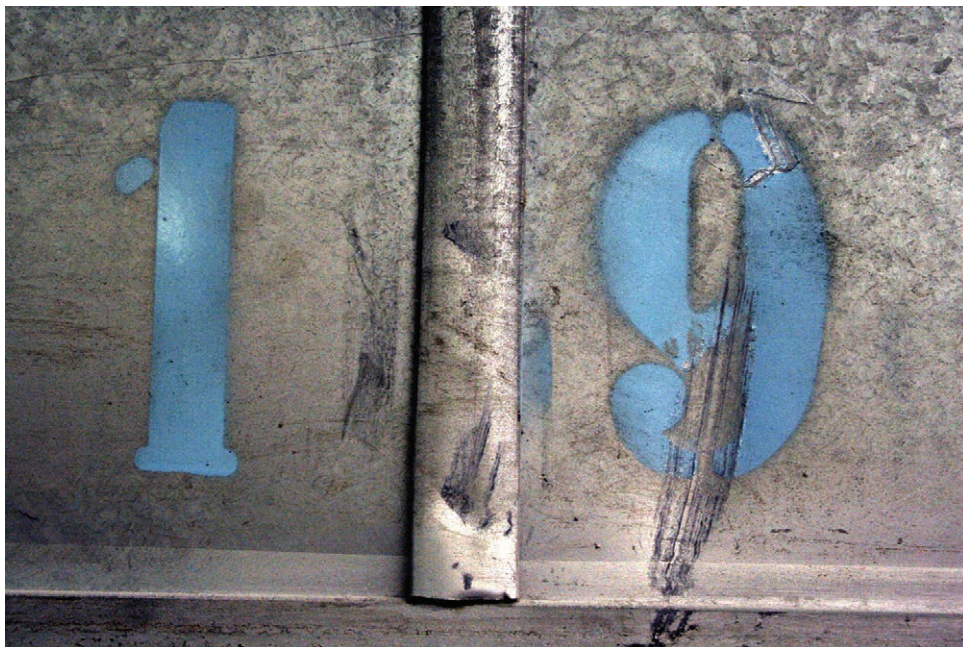

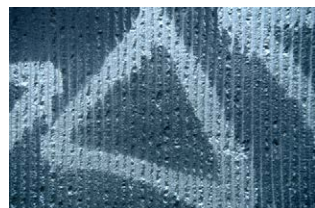

GB 2006, 2009; PL 2019; GB 2009 (× 2), 2006 (× 2).

PL 2014; E 2018, I 2012; PL 2020 (x 2); I 2012; PL 2008; GB 2009; PL 2019 (x 2).

O

—

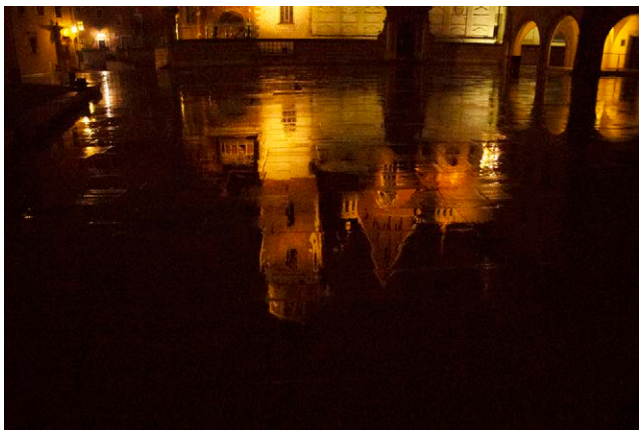
odbicie

WSJP PWN, t. III, s. 83.

1. rzecz. od odbić [...]
2. «obraz kogoś lub czegoś odbijający się na gładkiej powierzchni czegoś, np. w lustrze, wodzie»
3. «refleks światła, odblask»
4. «kopia, odbitka lub odcisk»
5. *książk. przen.* «to, co przedstawia lub wyraża coś dokładnie, wierny obraz czegoś; odzwierciedlenie»
6. *pot. posp.* «zachowanie odbiegające od normy lub świadczące o braku równowagi psychicznej»

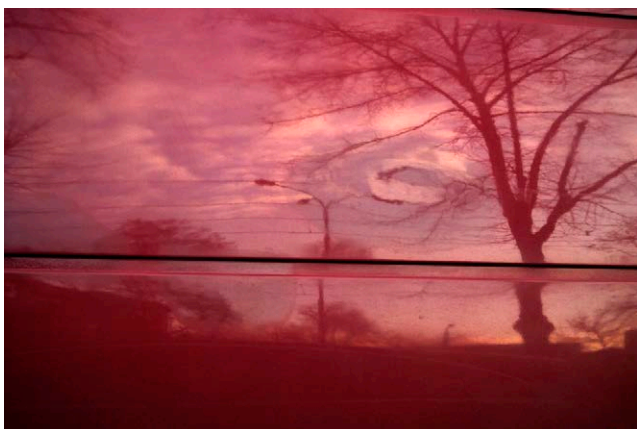
zob. również:

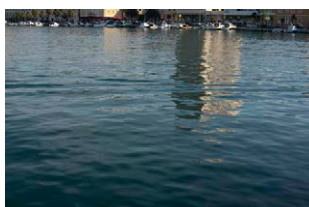
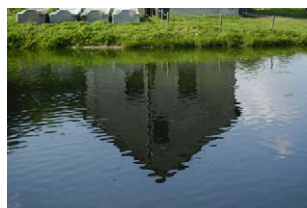
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/odbicie.html>

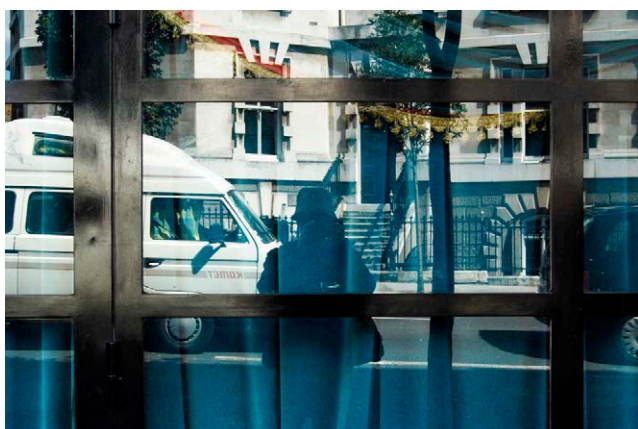
odbicie

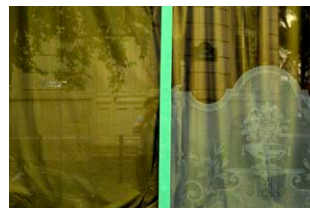
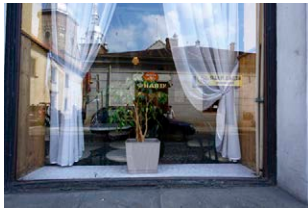

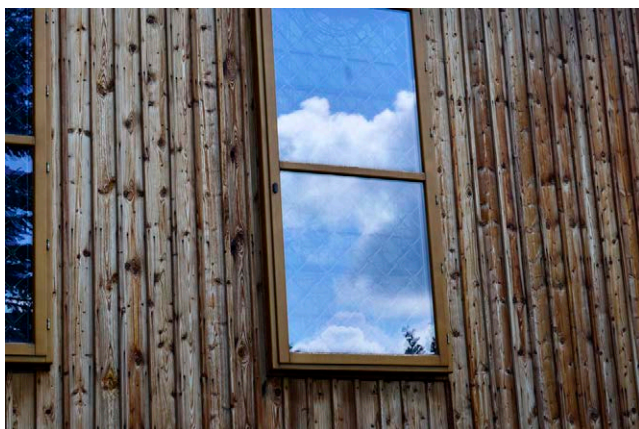
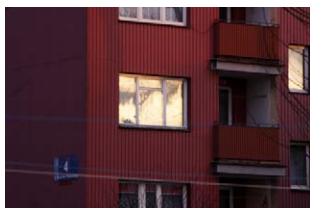

PL 2009; I 2019; PL 2014; HR 2019; PL 2018, 2019, 2015; HR 2019; PL 2007, 2012.

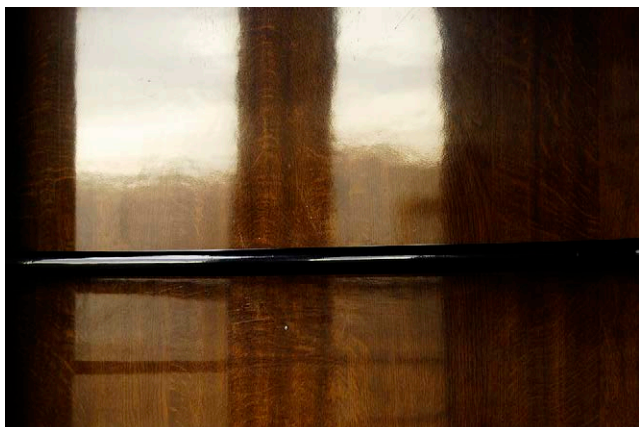
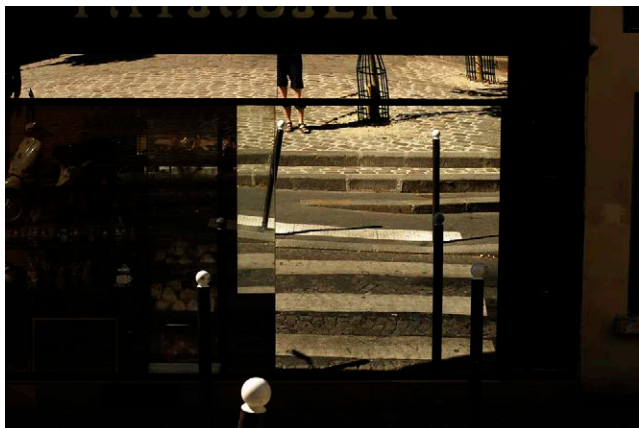

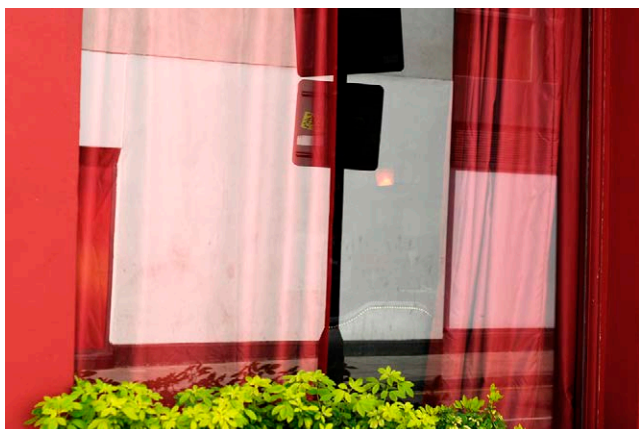
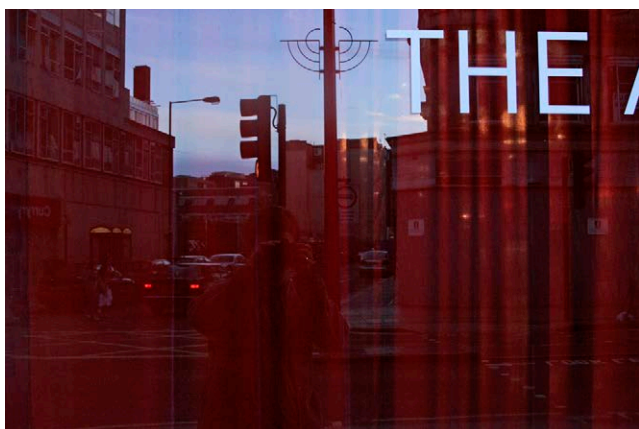

GB 2007; CZ 2014; GR 2017; PL 2018; P 2006; GB 2015; PL 2009.

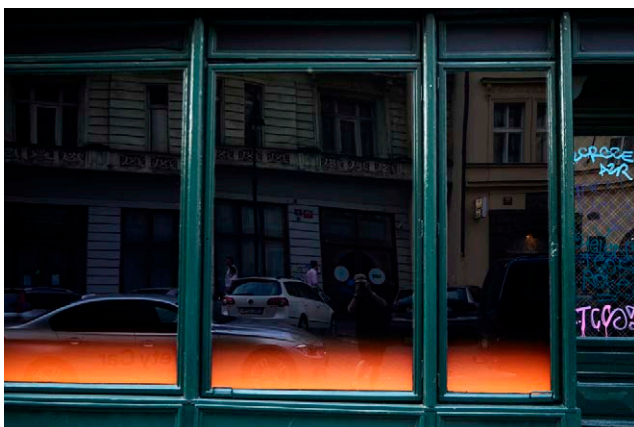
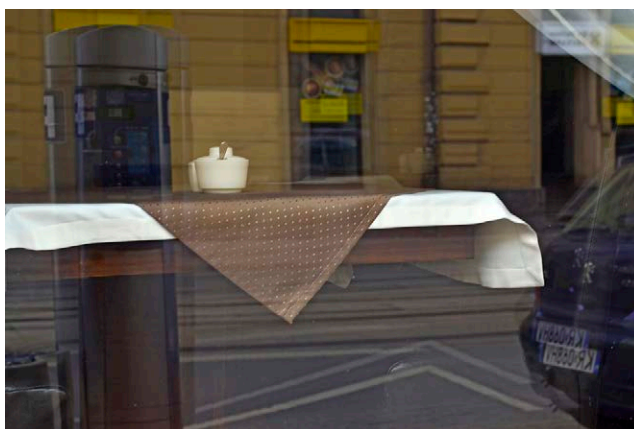
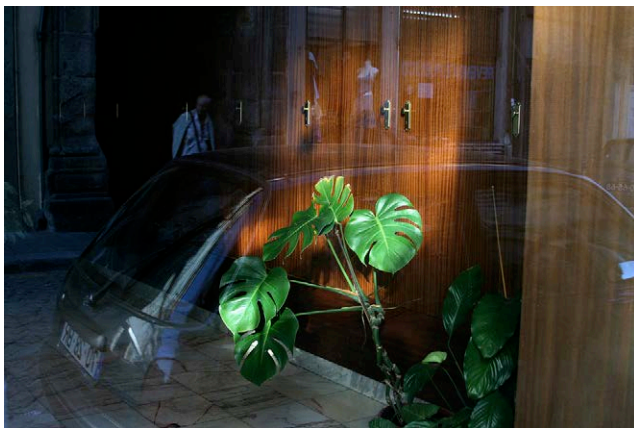

F 2009; PL 2007; E 2006.

CZ 2014; GB 2006, 2005.

okno

WSJP PWN, t. III, s. 204.

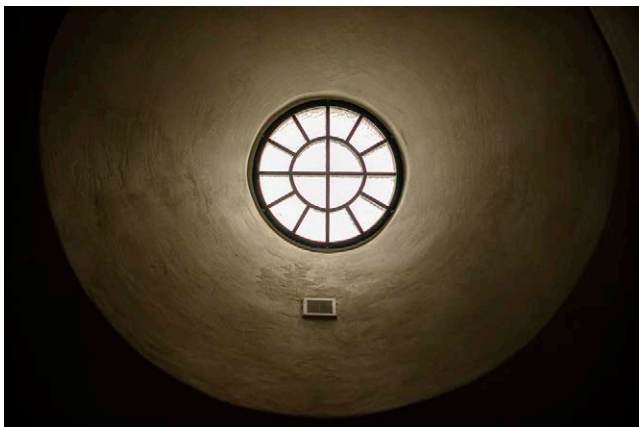
1. «otwór w ścianie lub dachu jakiegoś budynku, pomieszczenia, pojazdu itp., umożliwiający oświetlenie i wentylację wnętrza oraz zobaczenie tego, co jest na zewnątrz»
2. «oprawiona w ramę szyba wypełniająca ten otwór, którą zwykle można zamykać i otwierać»
3. *przen.* «luka, otwór w czymś lub przejrzysta płaszczyzna pozwalająca zobaczyć coś, zajrzeć do wnętrza czegoś»
4. *inform.* «wydzielony w ramce fragment ekranu monitora komputera przeznaczony do wyświetlania informacji, pisania poleceń i wykonywania działań zgodnych z zasadami funkcjonowania danego programu»
5. *górn.* «otwór wentylacyjny przebity w ścianie węglowej między wyrobiskami»
6. *ogr.* «oszlona rama stanowiąca górną część inspektu»
7. *łow.* «otwór nory zwierząt leśnych: borsuka, lisa, królika itp.»

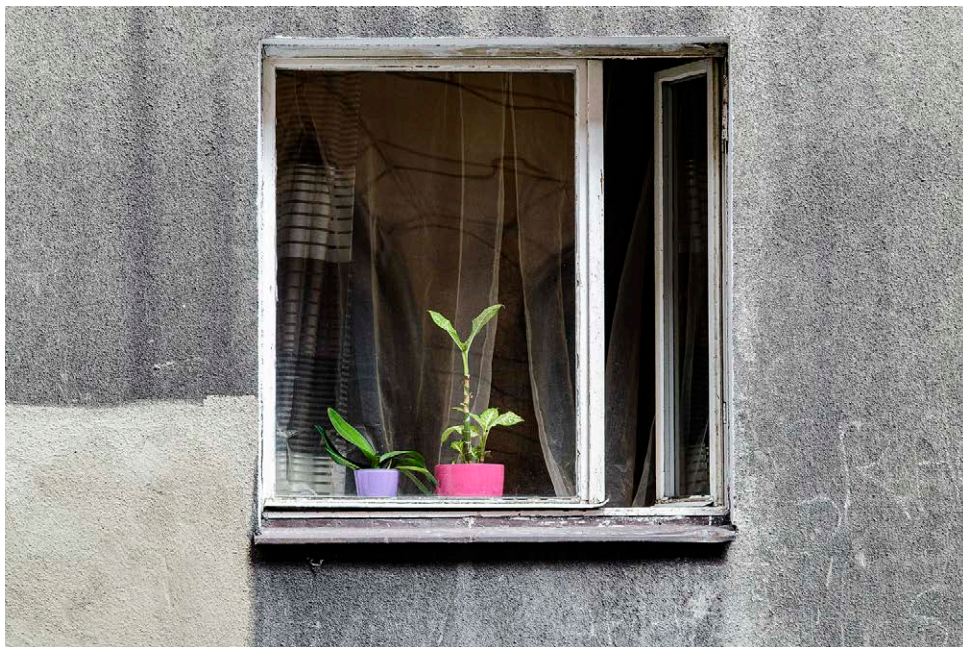
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/okno.html>

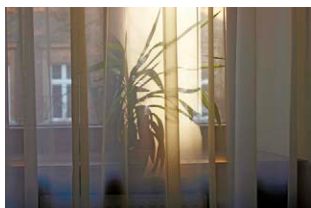

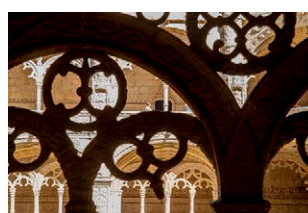
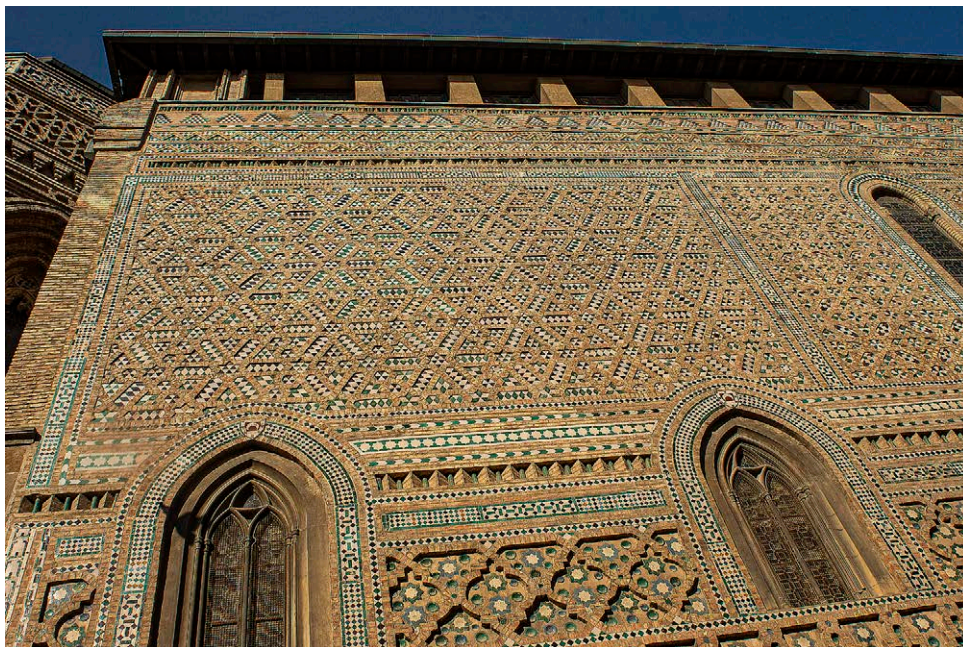
okno

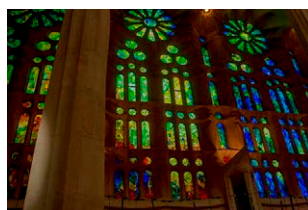
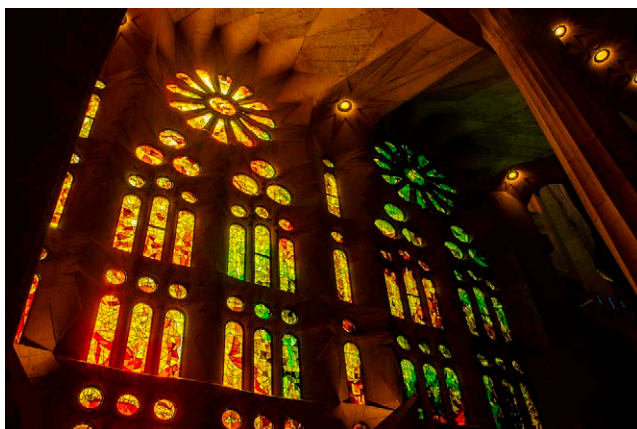
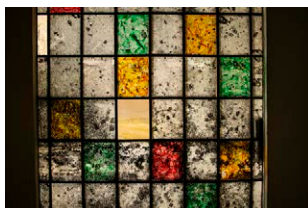
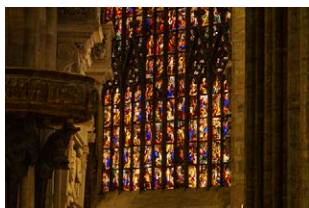
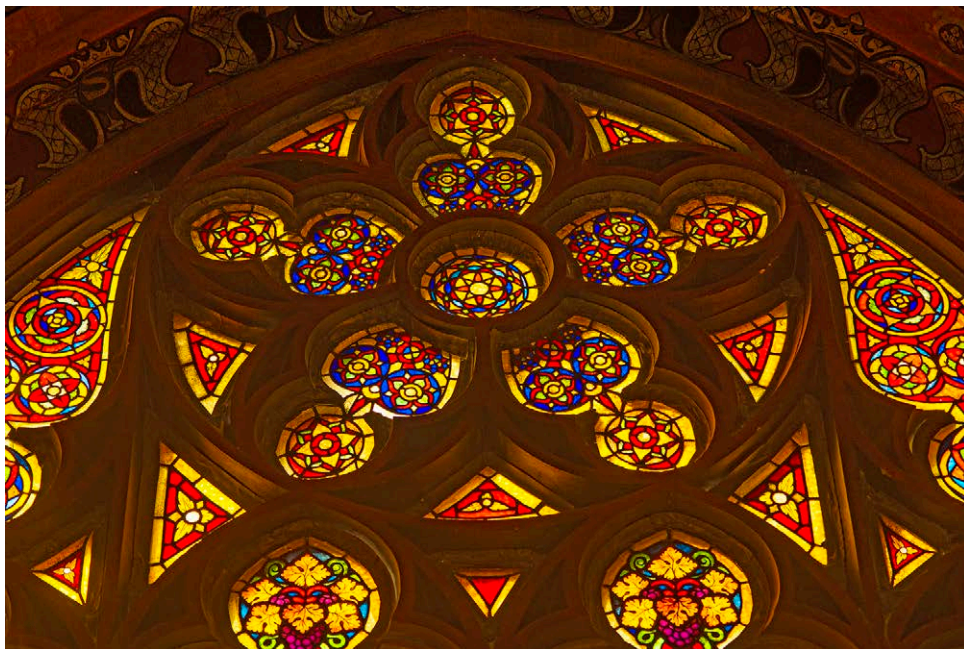

PL 2014, 2016 (×2); PL 2018, 2016 (×2), 2015.

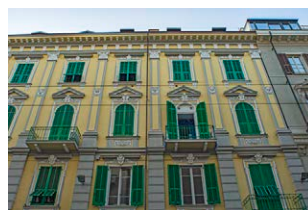
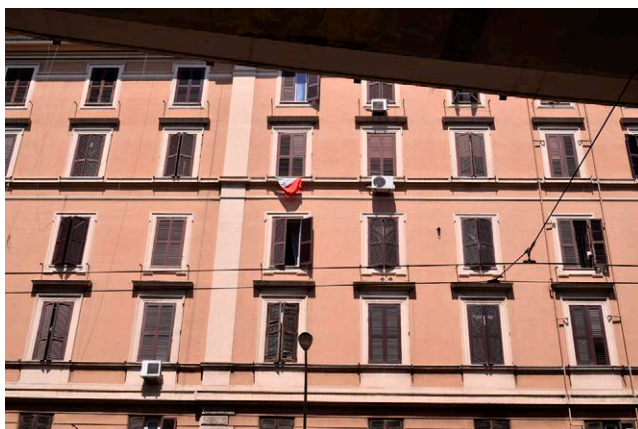
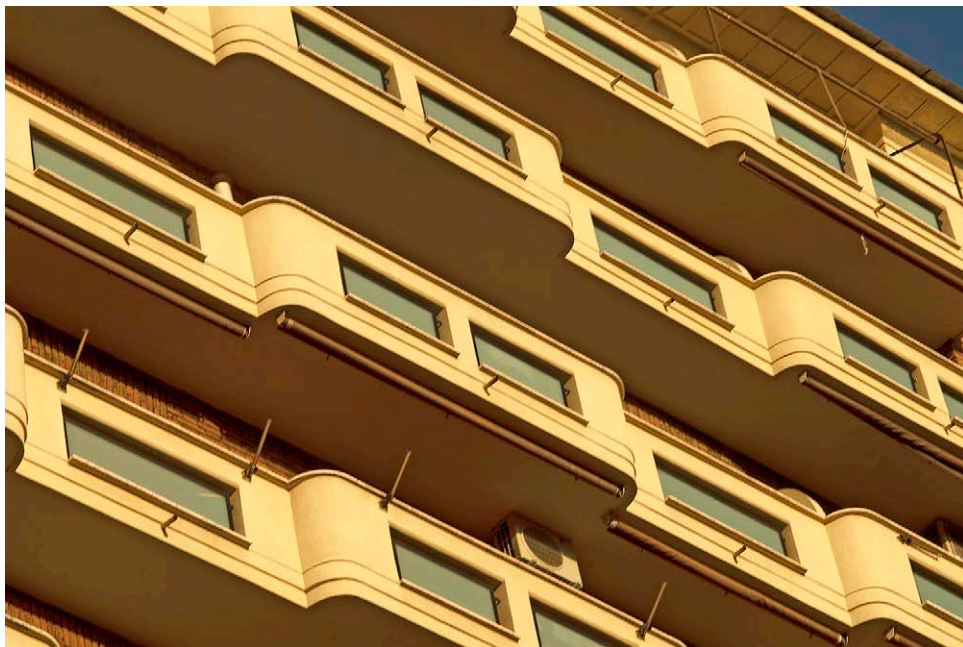

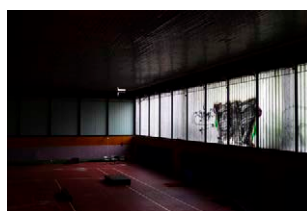
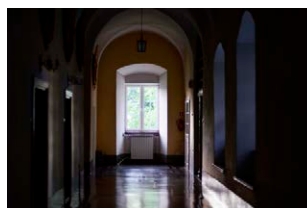
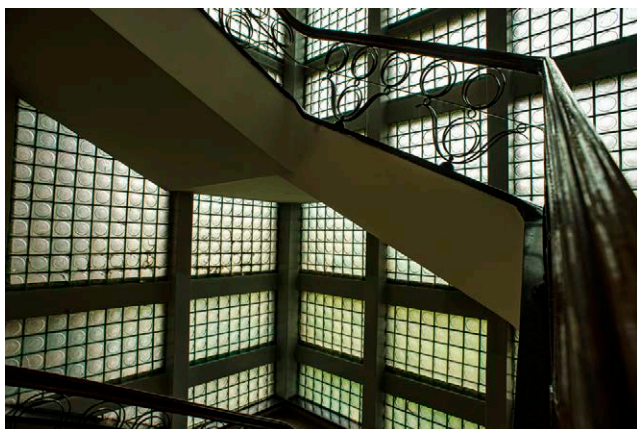
E 2018 (x 2); P 2017; PL 2008; P 2006, 2017 (x 2).

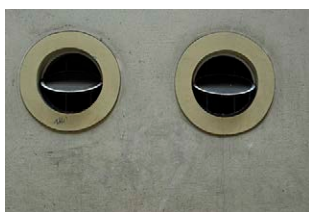
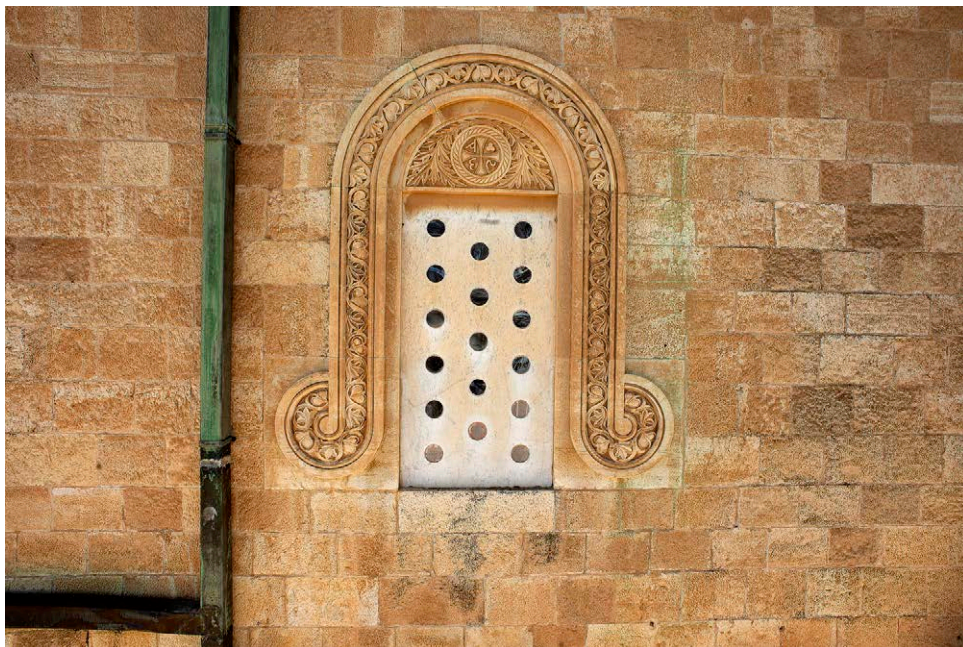

PL 2019; E 2018 (x 2), PL 2016; GB 2009; E 2018 (x 2).

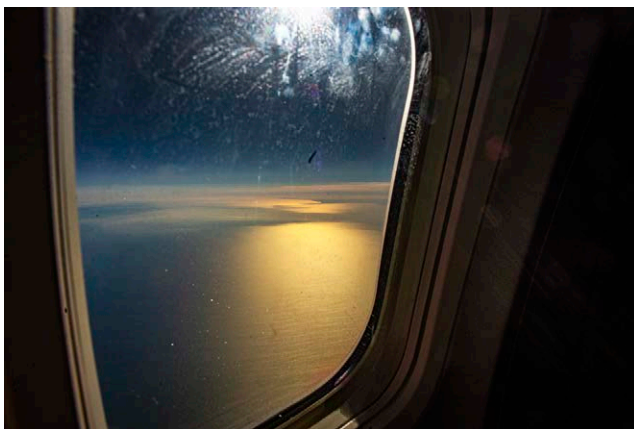
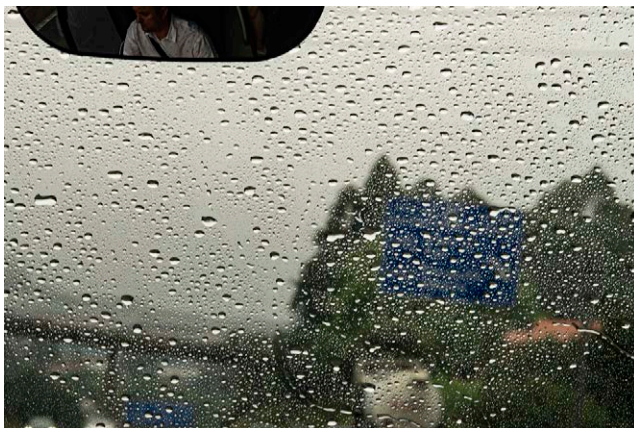

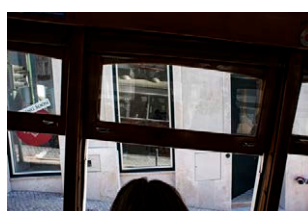
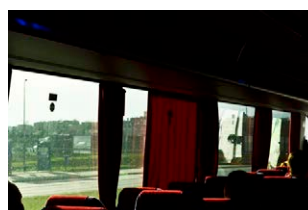
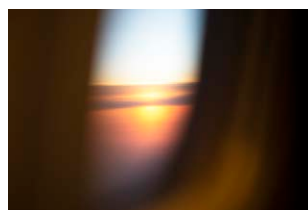
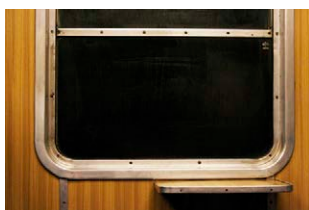
I 2018; PL 2015; I 2012; P 2017; I 2018 (x 2); GB 2007.

IL 2018; GB 2009, 2007, 2009; PL 2016, 2015, 2013.

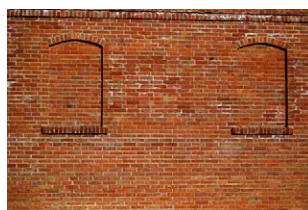

UA 2007; PL 2007, 2015, 2005; IL 2018; PL 2015; P 2017.

ó

p.

pojazd

WSJP PWN, t. III, s. **640**.

«urządzenie do transportu lądowego
przystosowane do poruszania się na kołach,
gąsienicach lub płożach po szynach,
po drodze lub bezpośrednio po gruncie»

zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/pojazd.html>

pojazd

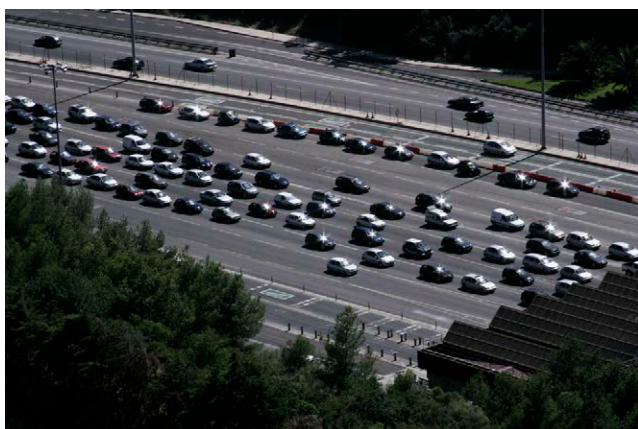
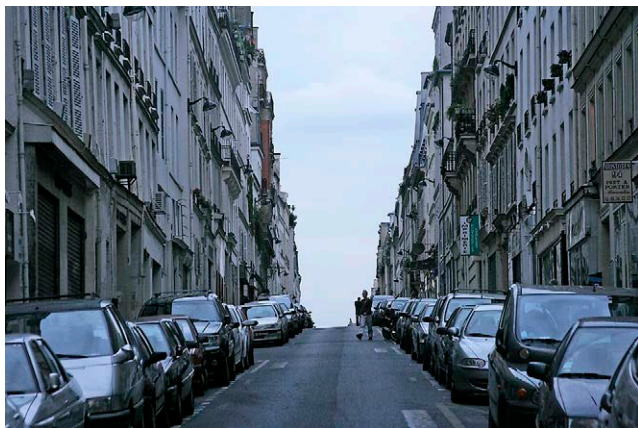

I 2018; P 2006; GR 2017; GB 2006; P 2006; PL 2006, 2019.

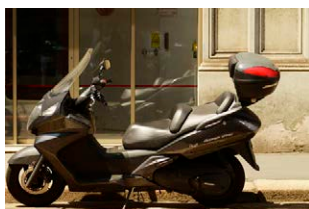
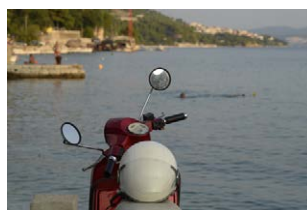

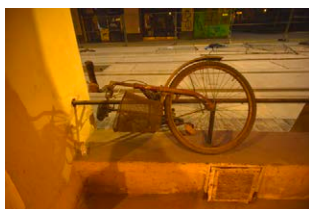
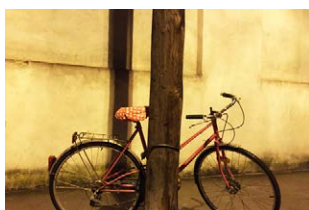

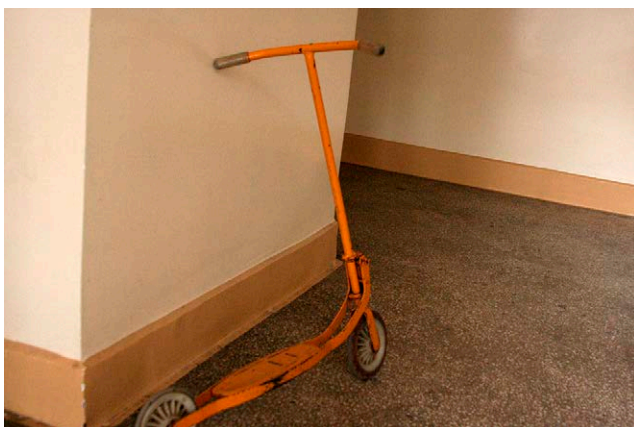
PL 2007, 2015, 2006, 2015, 2011; GB 2007 (x 2).

I 2019, 2018; **PL** 2020; **I** 2018 (× 2); **HR** 2019; **I** 2018; **HR** 2019 (× 3).

przedmiot

WSJP PWN, t. III, s. 1018.

1. «rzecz, postrzegana zmysłami jako odrębny element rzeczywistości, realny, materialny element otaczającego świata, wytwór pracy ludzkiej»
2. «jedna z nauk objęta programem nauczania w szkole lub na studiach wyższych, dyscyplina naukowa»
3. *książk.* a «temat, treść, wątek czegoś; zagadnienie, sprawa» b «to, co lub ten, kto skupia na sobie czyjąś uwagę, podlega czyjemuś działaniu, jakiemuś stanowi, cel czyichś uczuć; obiekt»
4. *filoz.* «to, co poznawane, obiekt poznania i działalności człowieka»

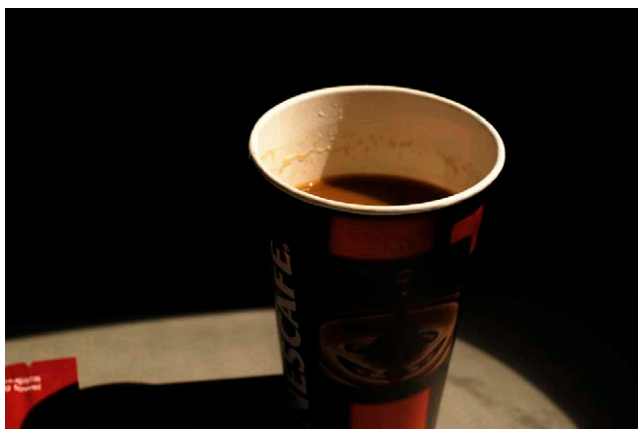
zob. również:

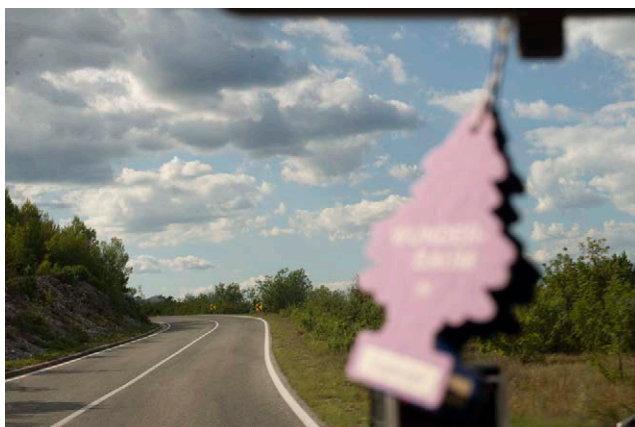
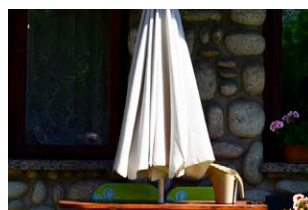
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/przedmiot.html>

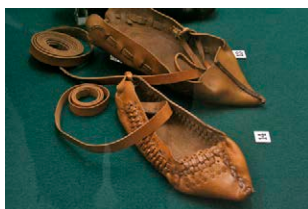
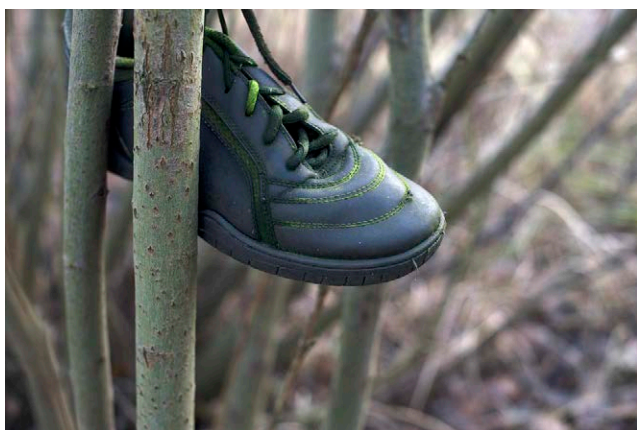

przedmiot

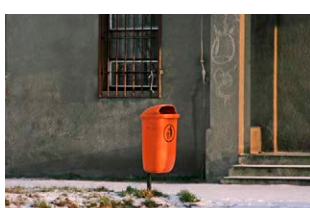
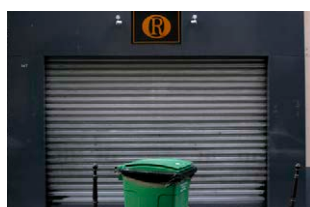

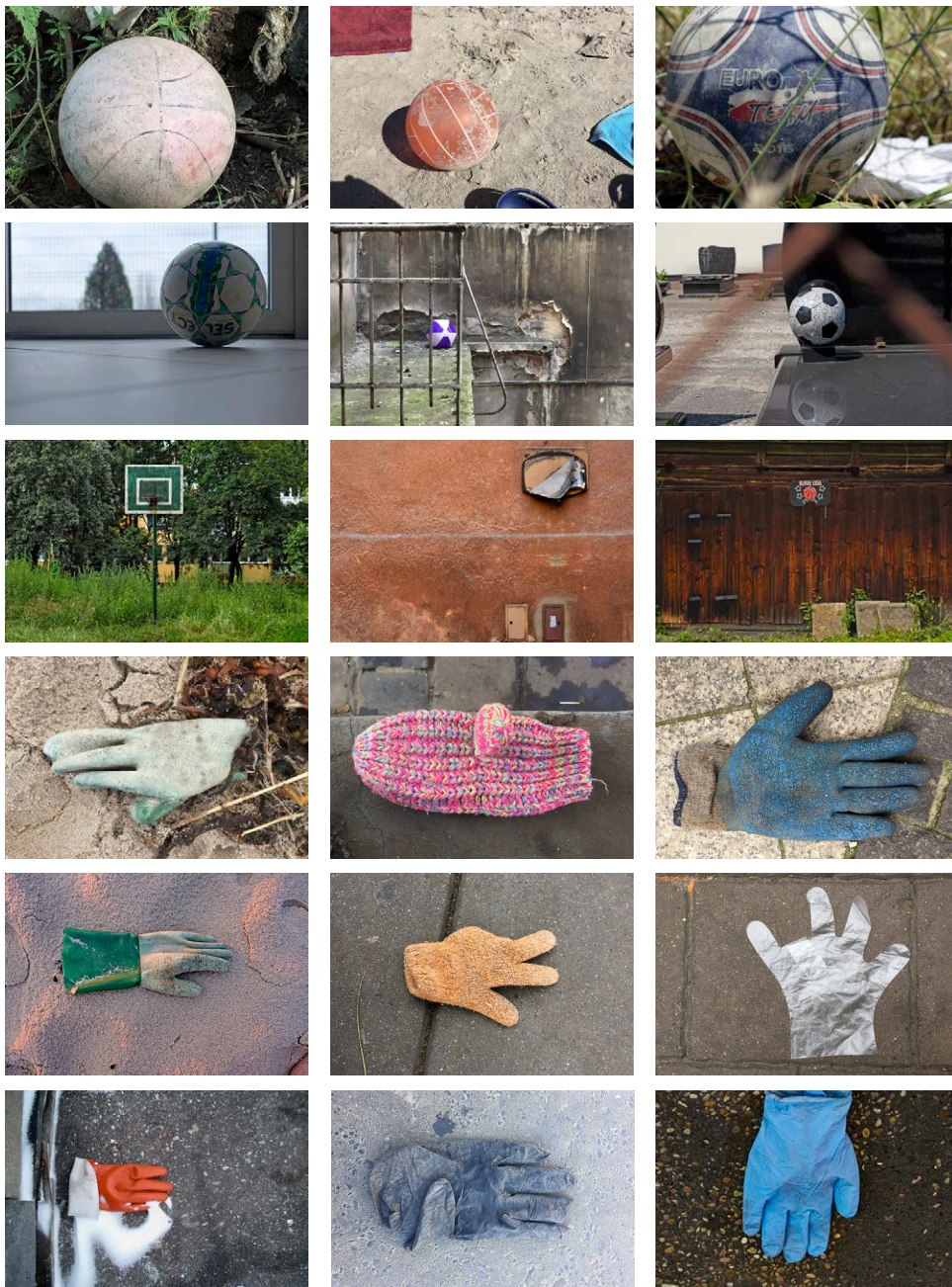

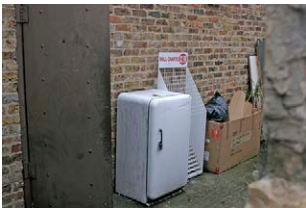

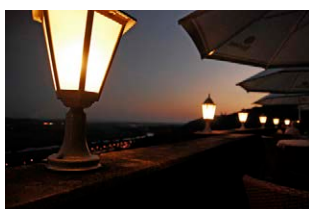
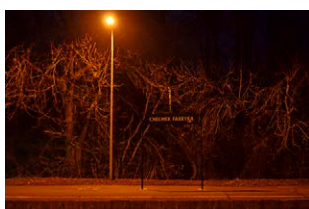
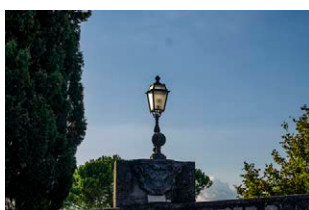
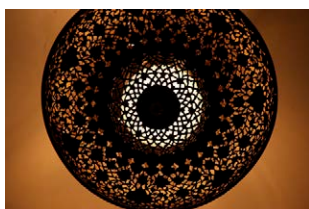
PL 2016 (x 2), 2019; IL 2018; PL 2008, 2020, 2005, 2016; CZ 2016; PL 2020; IL 2018;
PL 2006, 2005, 2018; GB 2015; PL 2017; GB 2006; PL 2019.

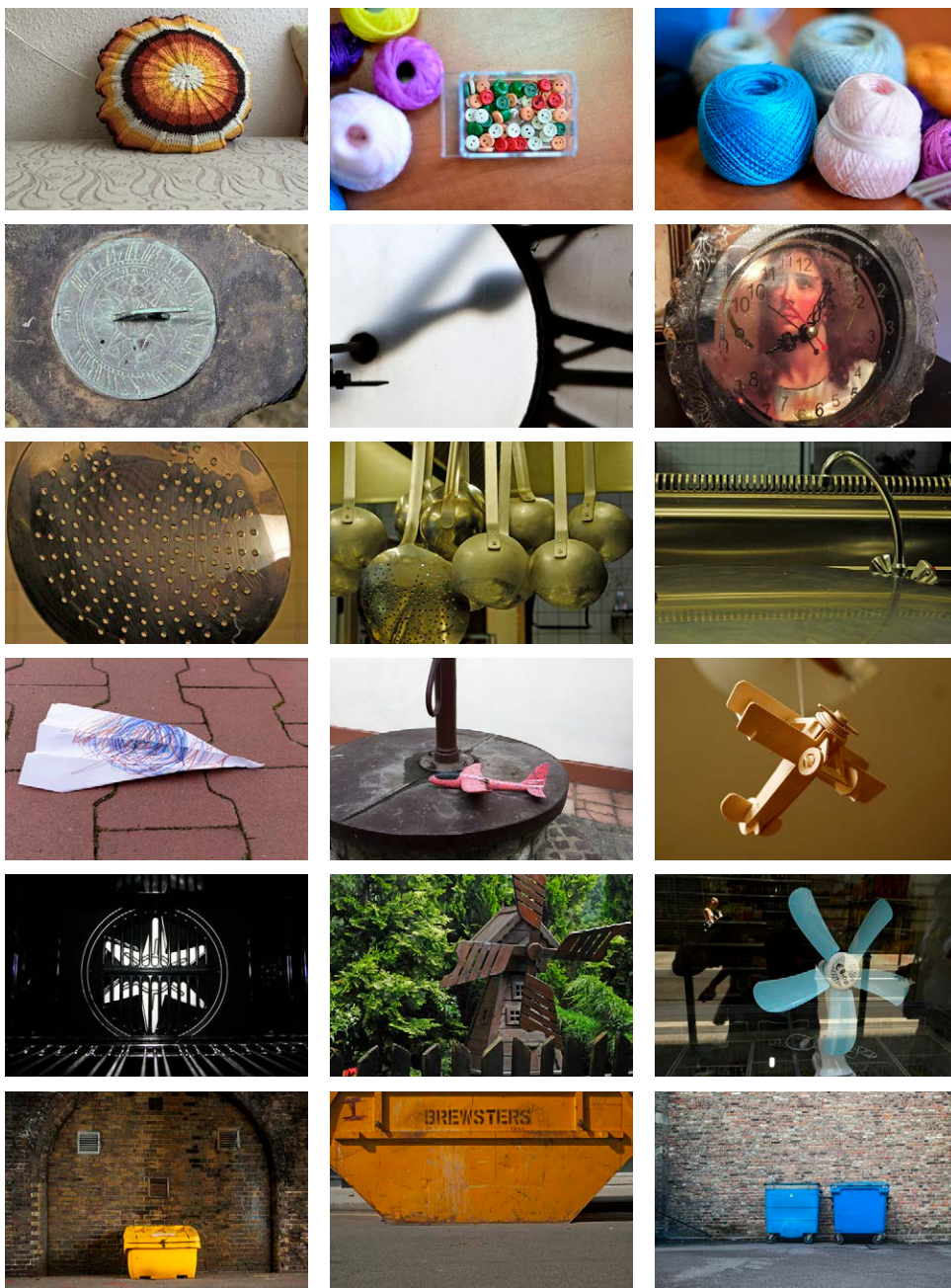
PL 2015, 2017, 2009, 2018 (x 2), 2008, 2015 (x 3), 2020 (x 3); GR 2017; PL 2015, 2018 (x 3); I 2018.

PL 2015, 2006 (x 2); GB 2005; I 2015; PL 2015; F 2018; PL 2012; HR 2019; TR 2012; I 2015; PL 2009; PL 2009, 2012; GB 2015; TR 2012; E 2015; SRB 2012.

PL 2016; GB 2015; PL 2008, 2019; GB 2005, 2007; PL 2014 (x 2), 2007, 2020, 2009; GB 2007;
PL 2014, 2017, 2007, 2009; I 2005; GB 2007.

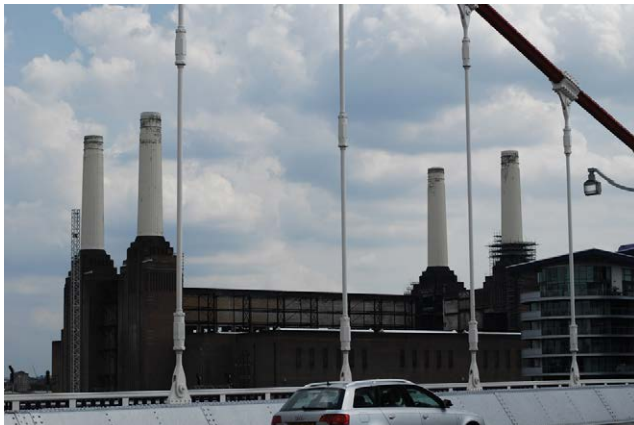
przemysł

WSJP PWN, t. III, s. **1079**.

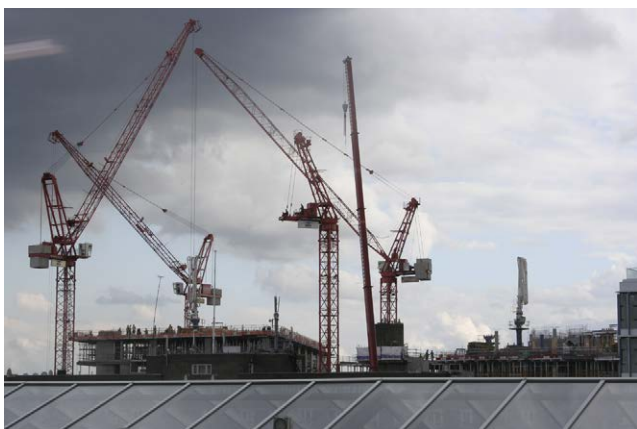
1. «produkcja materialna polegająca na wydobywaniu z ziemi bogactw naturalnych i wytwarzaniu produktów w sposób masowy, seryjny przy użyciu urządzeń mechanicznych»
2. *arch.* «pomysłowość, spryt, przemysłność»

zob. również:

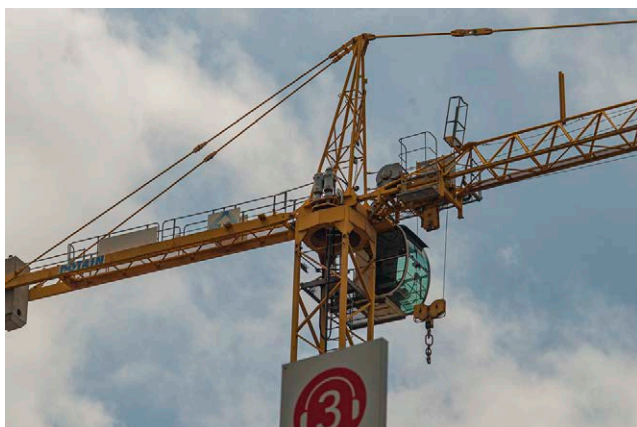
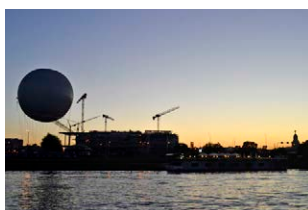
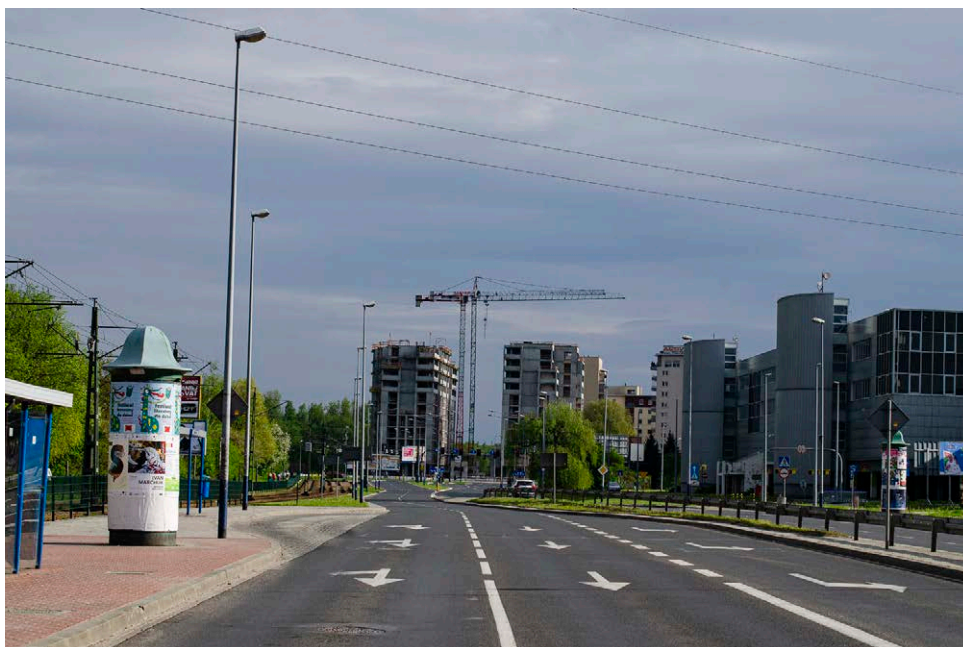
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/przemysl.html>

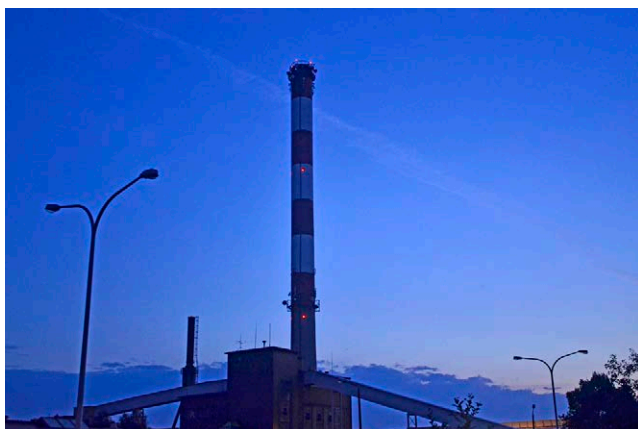

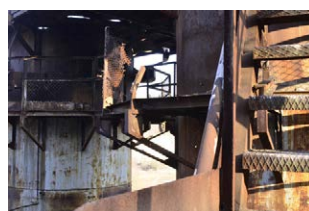
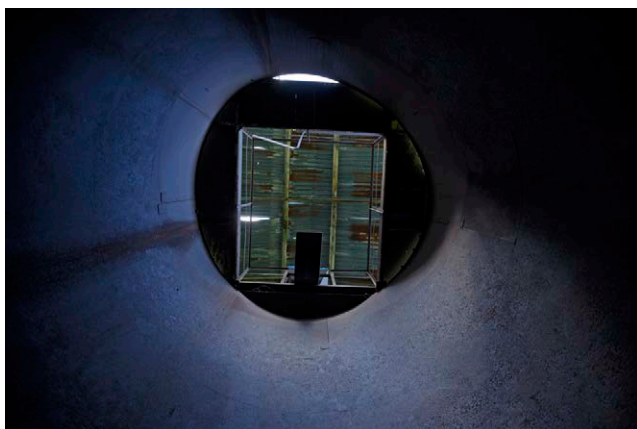
przemysł

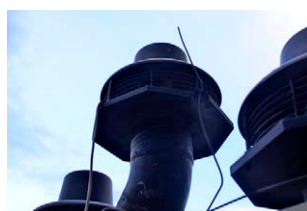
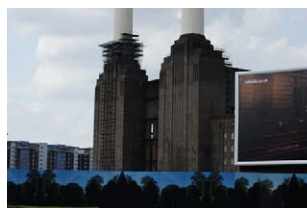

P 2017; A 2018; GB 2006.

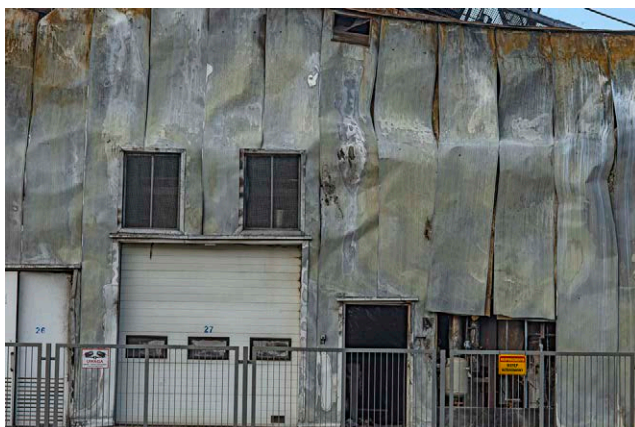

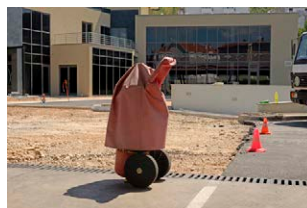
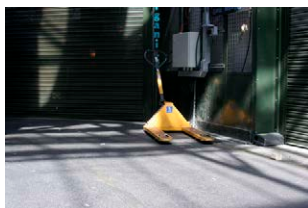
H 2019; PL 2008; GB 2009; E 2018 (x 2); GB 2009; PL 2012.

PL 2014, 2015, 2019; 2015 (x 2); GB 2005; PL 2019.

PL 2015 (x 4); GR 2017; E 2015; GB 2015.

q

r

■

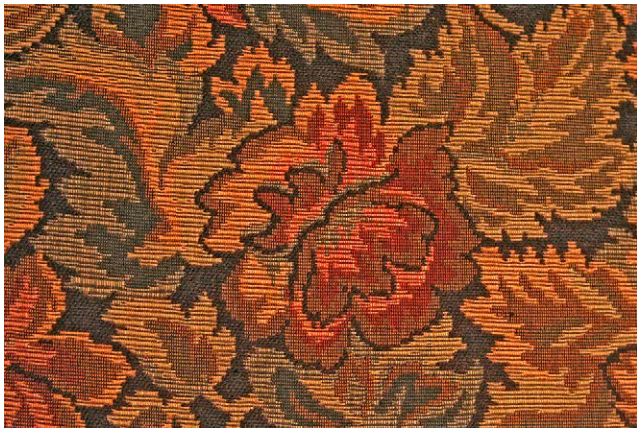
roślina – wyobrażenie

WSJP PWN, t. IV, s. **117**.

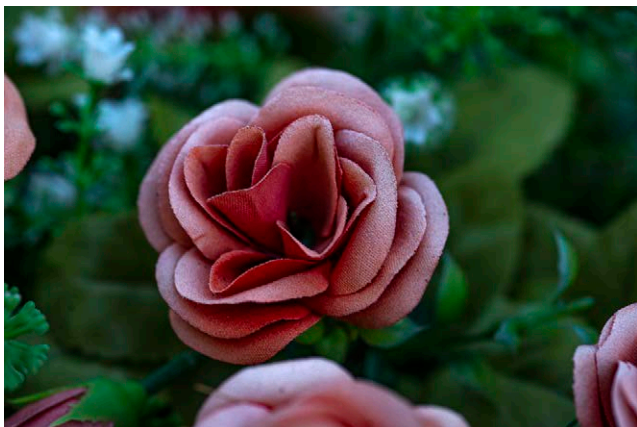
«organizm o komórkach okrytych ścianą komórkową, zwykle samożywnych dzięki zdolności do fotosyntezy, rzadziej cudzożywny, odżywiający się związkami organicznymi»

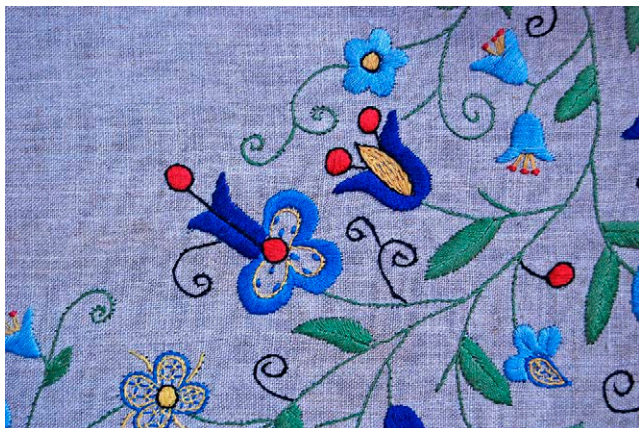
zob. również:

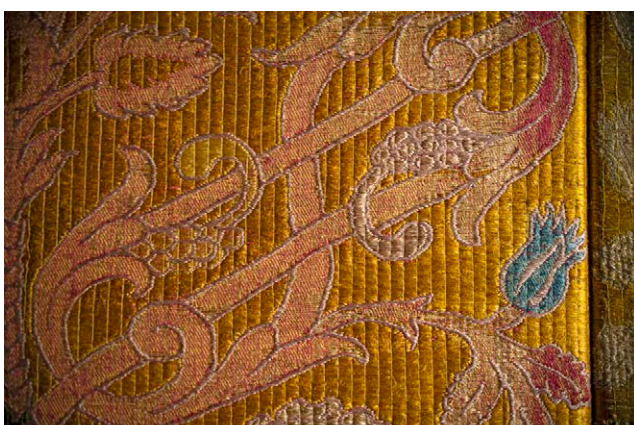
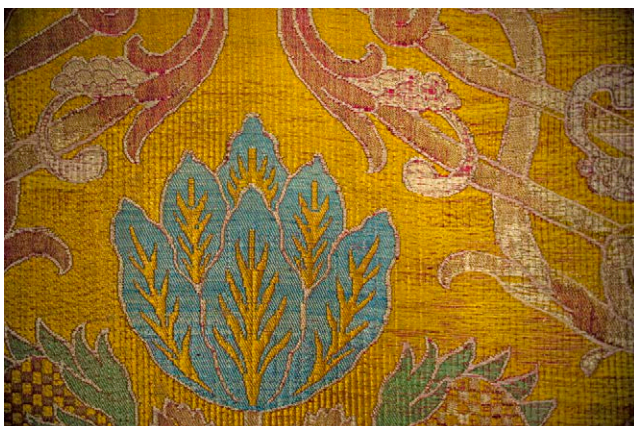
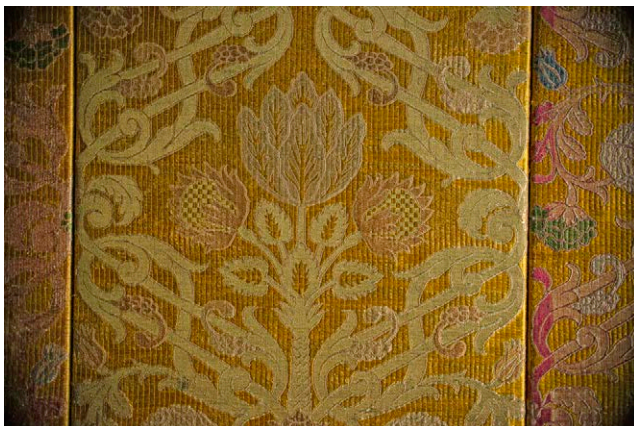
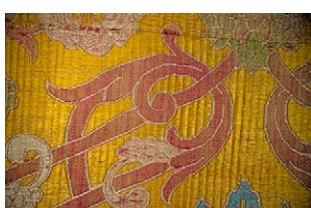
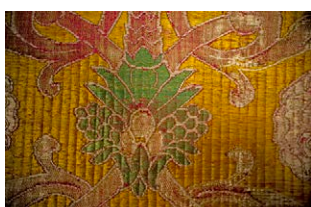
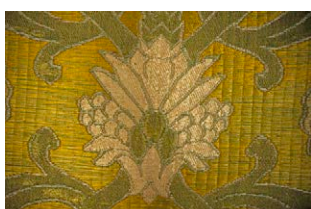
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/roślina.html>

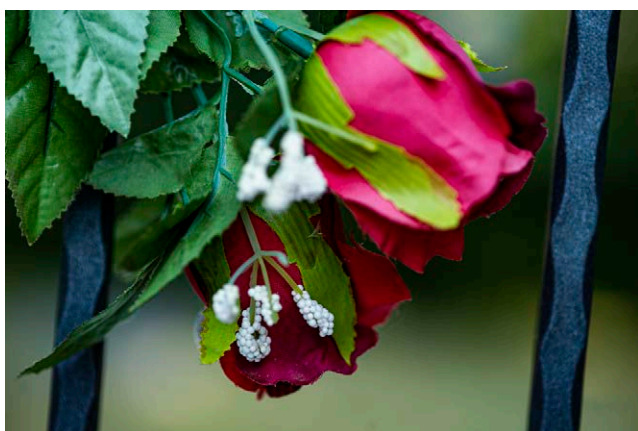
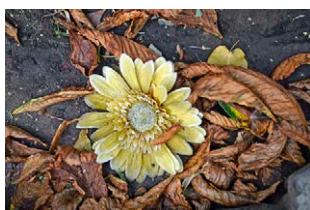

roślina
– wyobrażenie

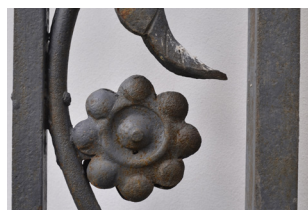
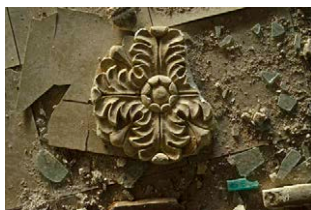

PL 2019, 2012; HR 2019; PL 2008, 2018; HR 2019 (× 2).

S

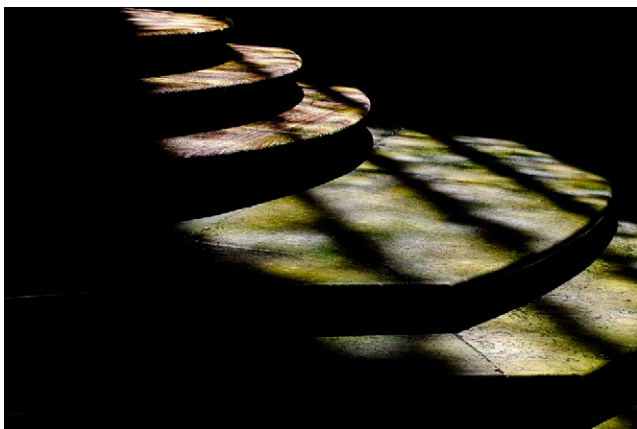
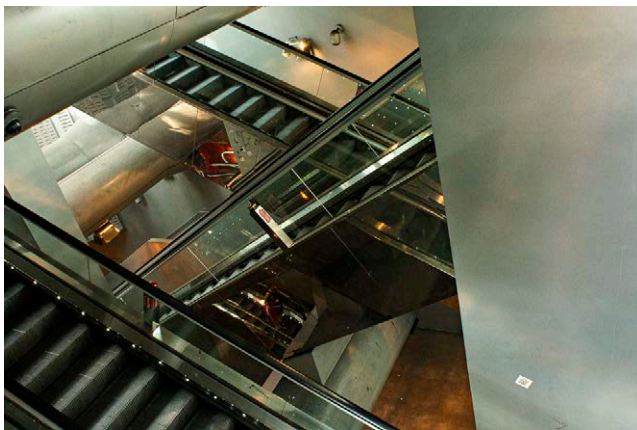
schody

WSJP PWN, t. IV, s. **312**.

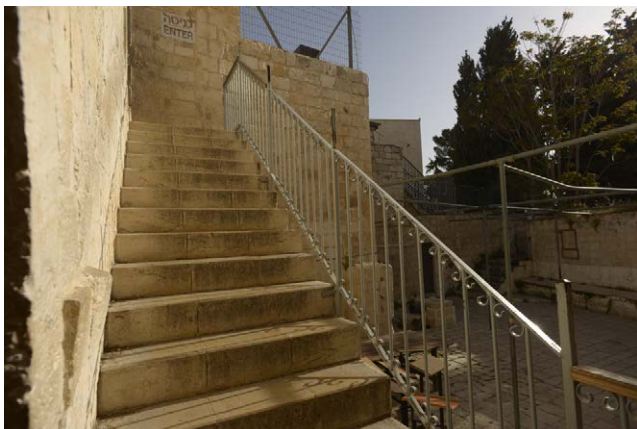
1. «konstrukcja będąca zwykle częścią budowli, składająca się z szeregu stopni, często z poręczami, umożliwiający przechodzenie z jednego poziomu na inny»
2. *lotn.* «szyk lecących w grupie samolotów, ustawionych skośnie na różnych poziomach i w jednakowej odległości od siebie»

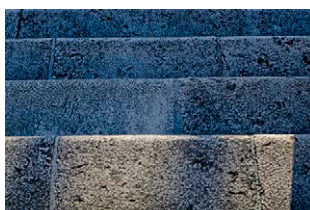
zob. również:

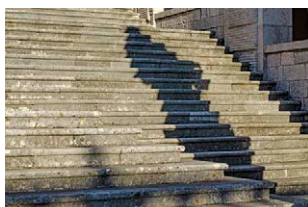
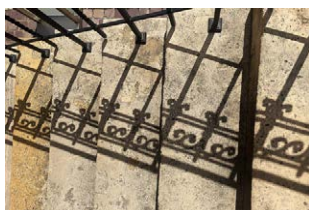
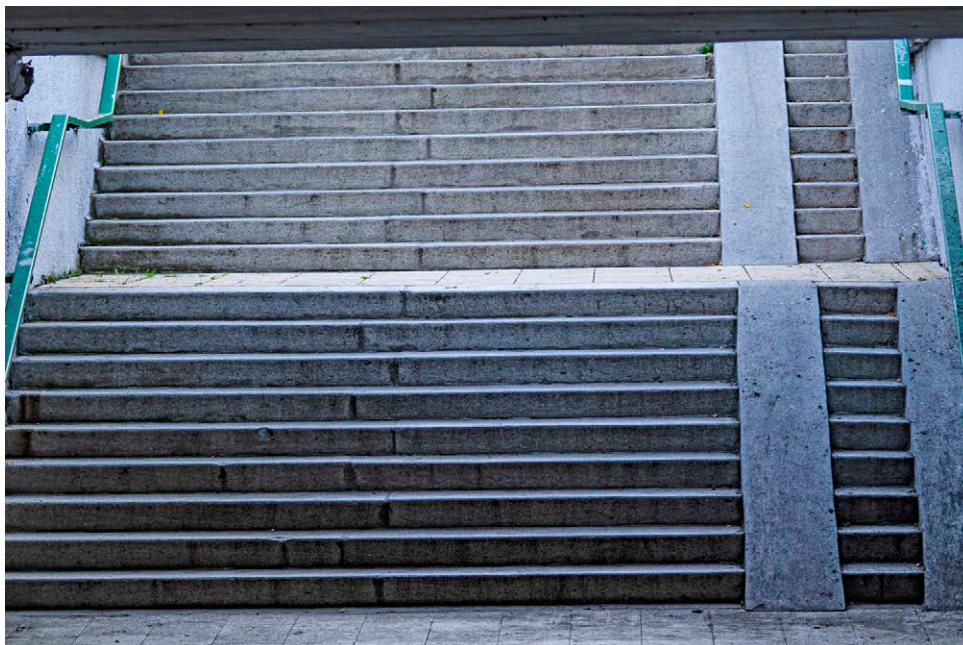
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/schody.html>

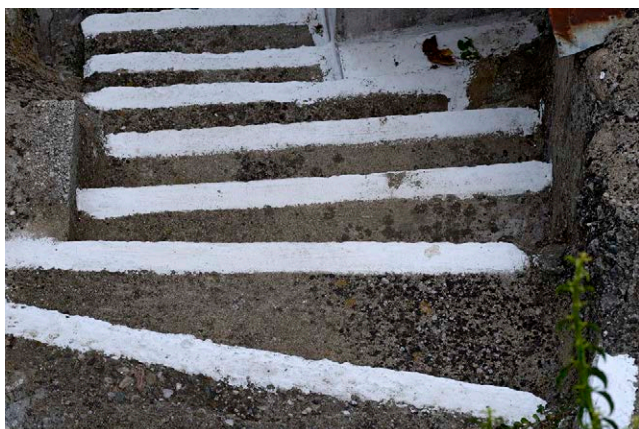
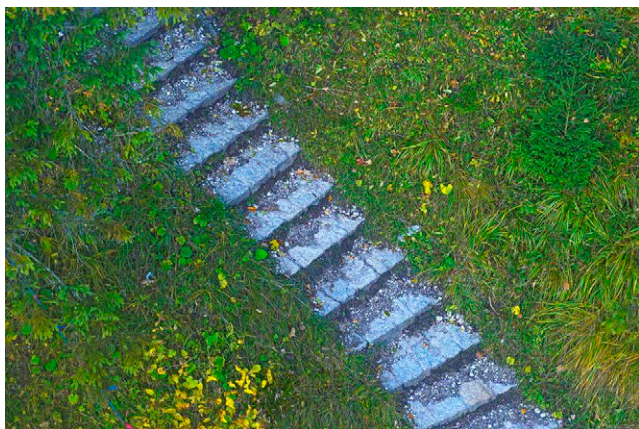
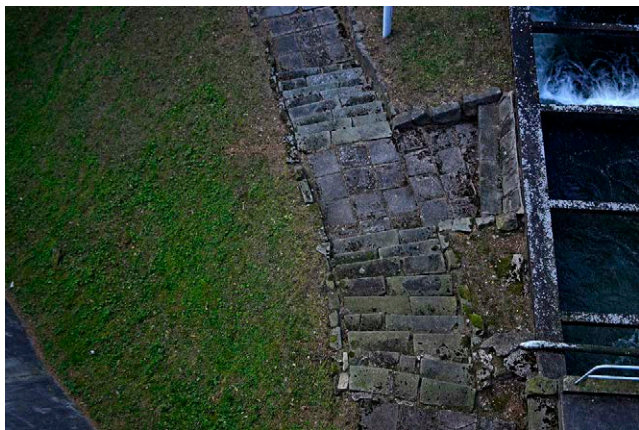

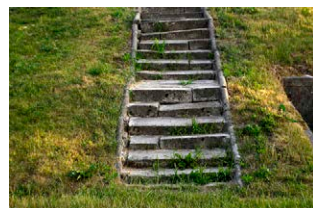
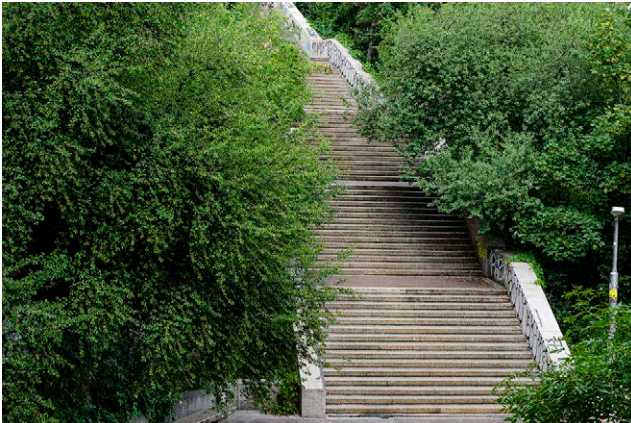
schody

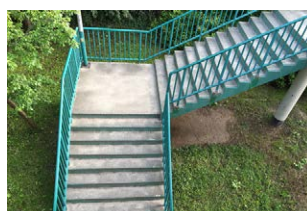
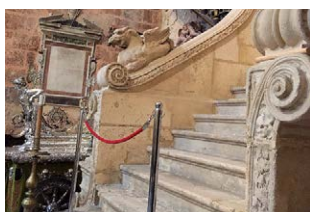
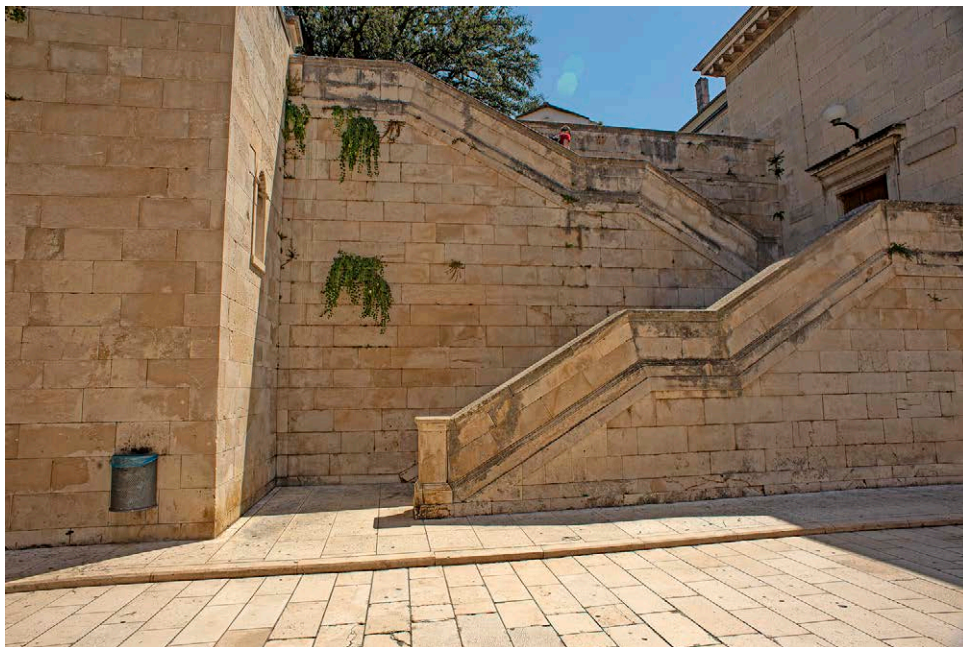

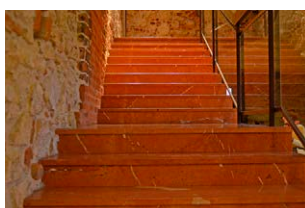
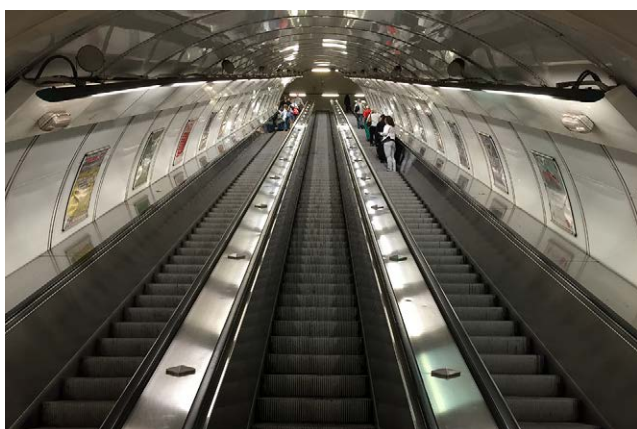
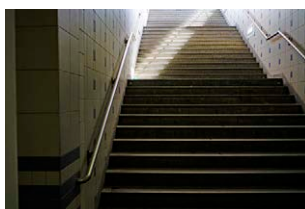
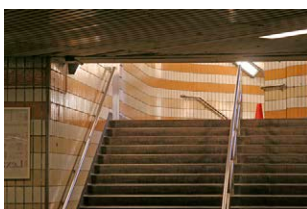
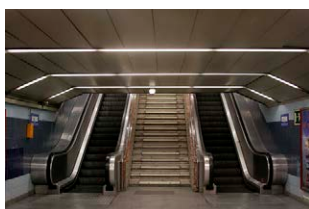
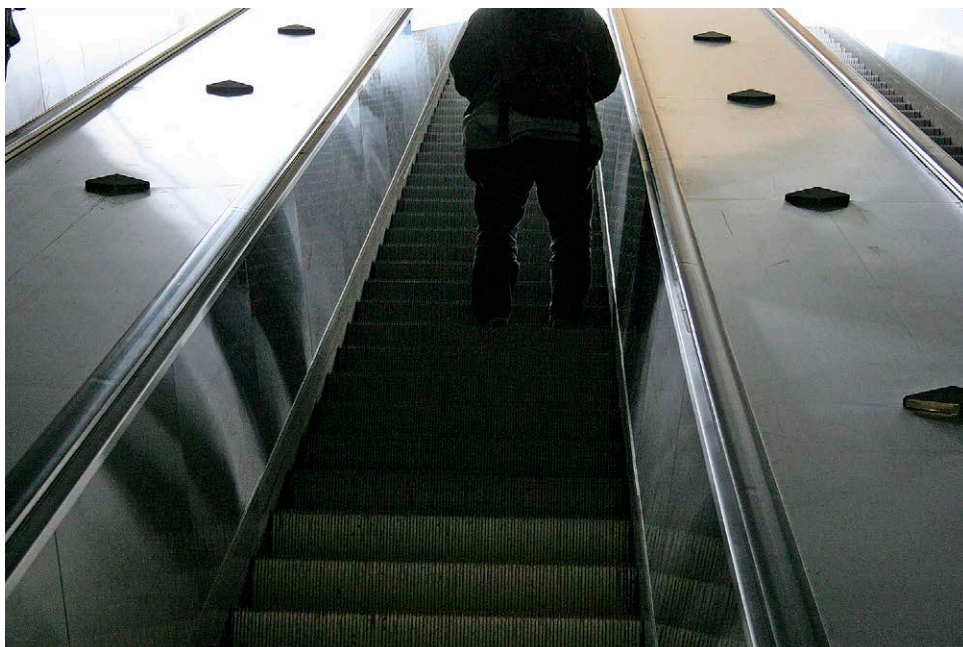

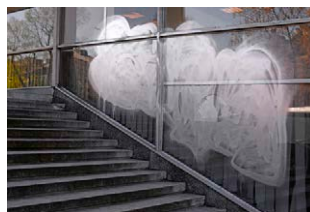
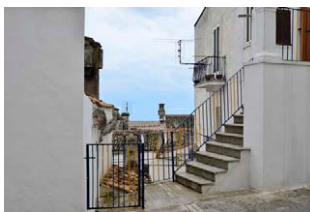

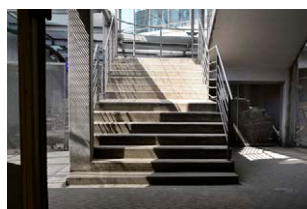
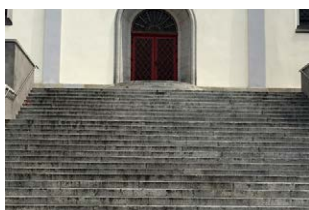

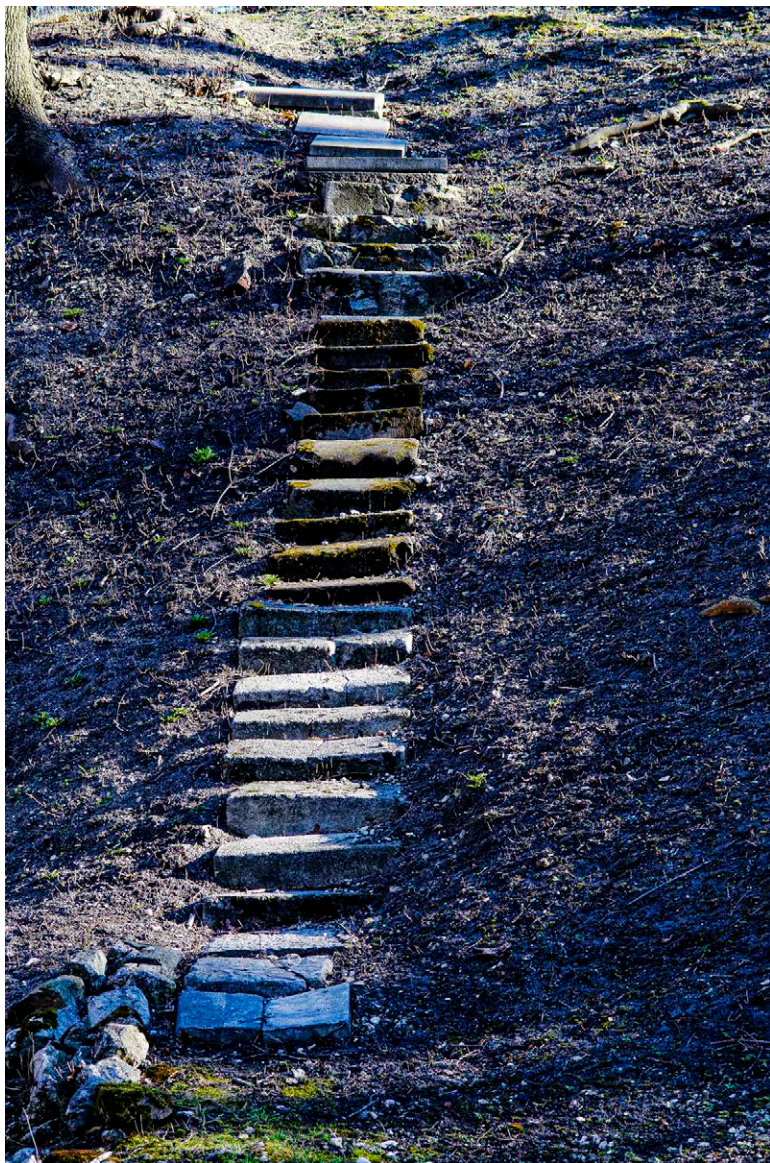

siedzisko

WSJP PWN, t. IV, s. **359**.

przestarz.; zob. *siedzenie*

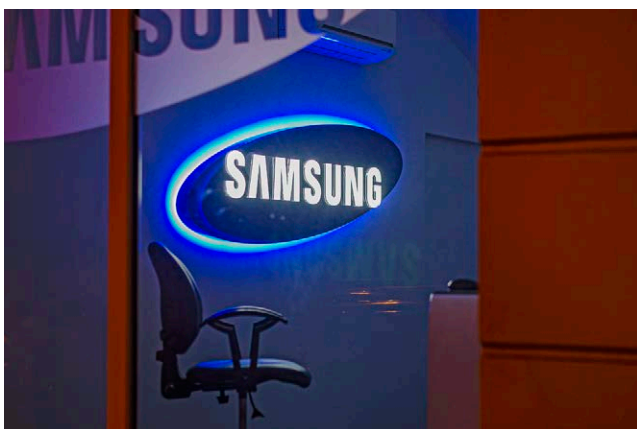
WSJP PWN, t. IV, s. **358**.

siedzenie:

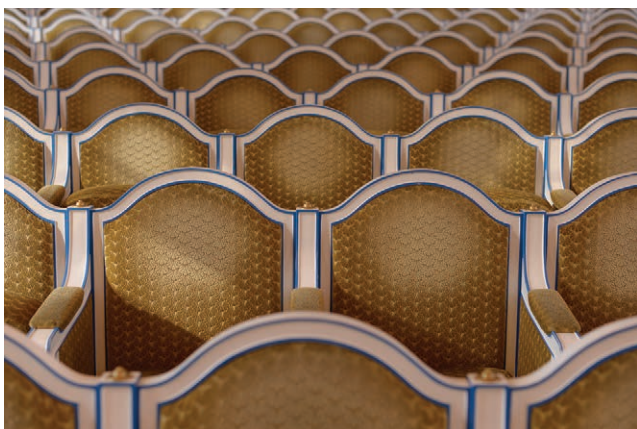
1. rzecz. od *siedzieć*.
2. «to, na czym się siedzi; np. część krzesła, kanapy; także: miejsce siedzące»
3. *pot.* a «część ciała, na której się siedzi; pośladki, tyłek» b «część ubrania okrywająca pośladki»

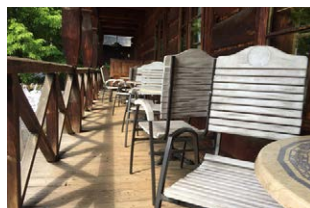
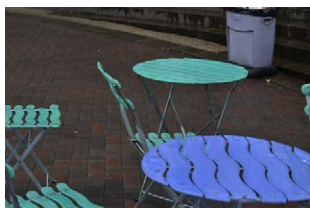
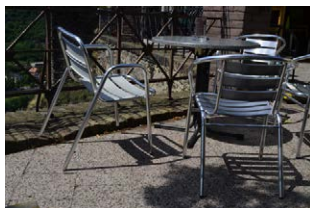
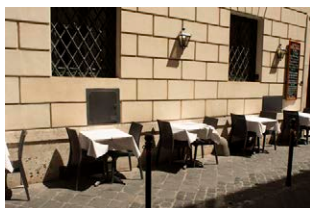
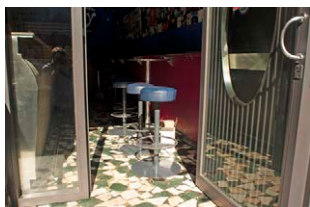
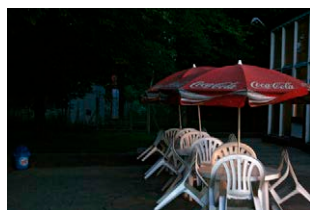
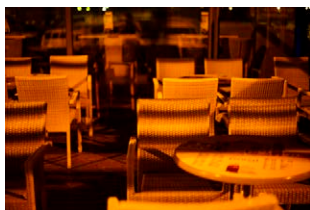
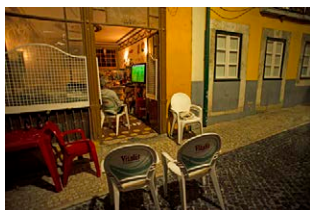
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/siedzisko.html>

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/siedzenie.html>

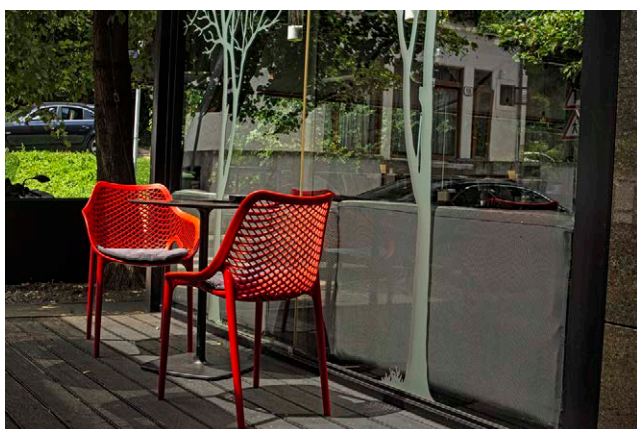
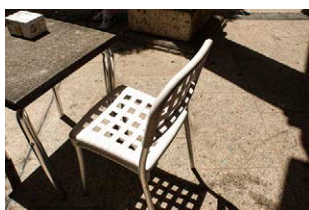

siedzisko

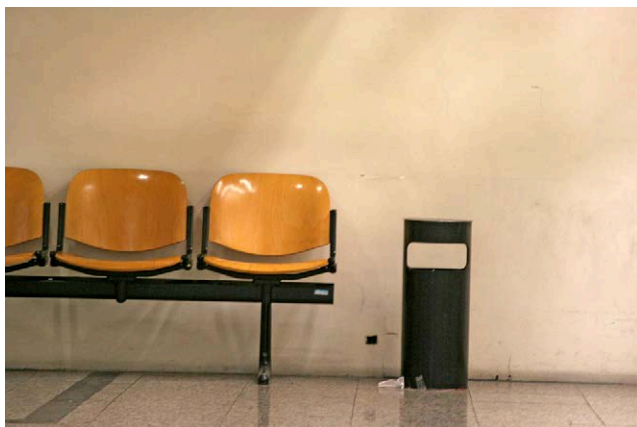
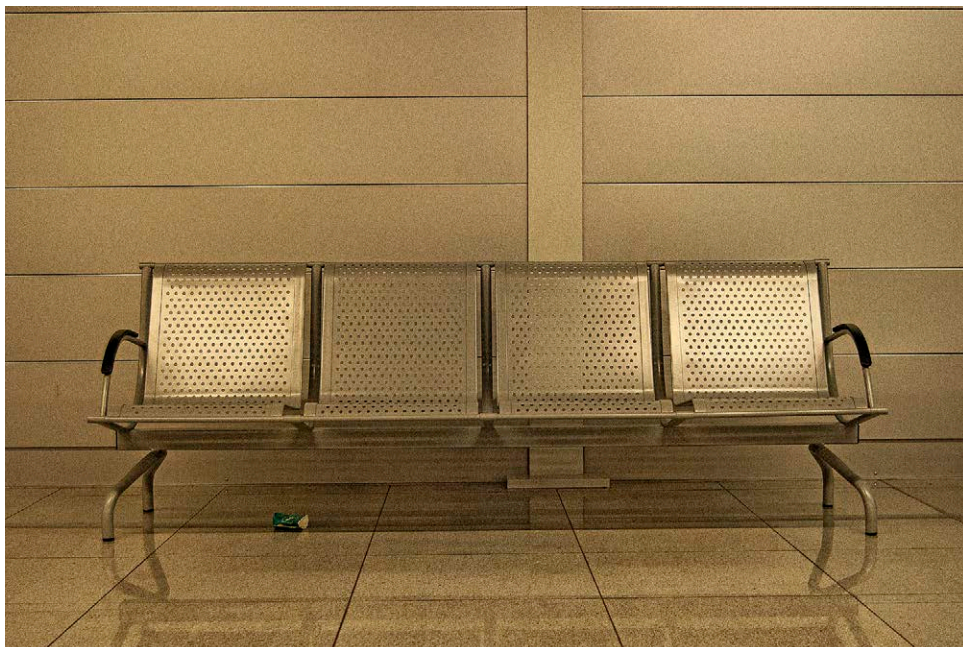

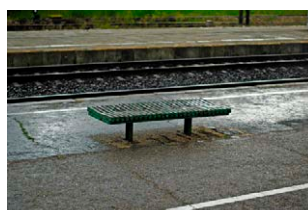
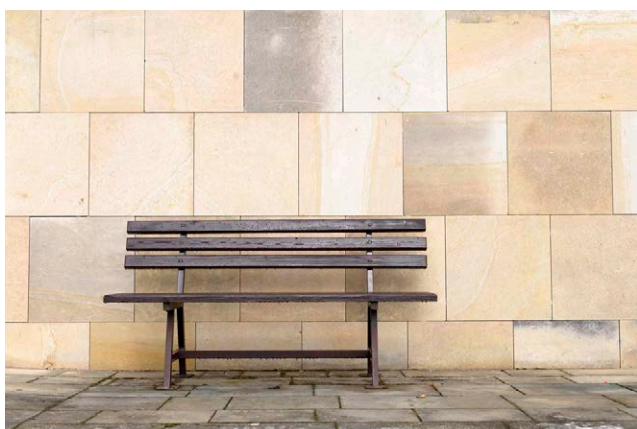

P 2017; IL 2018 (x 2); GB 2007; CZ 2014; HR 2019 (x 3); I 2018 (x 2), 2015; GB 2007; PL 2005, 2014; CZ 2016; F 2018; PL 2013, 2020.

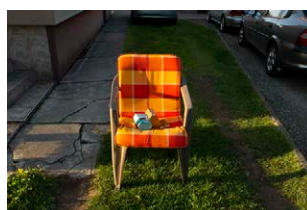
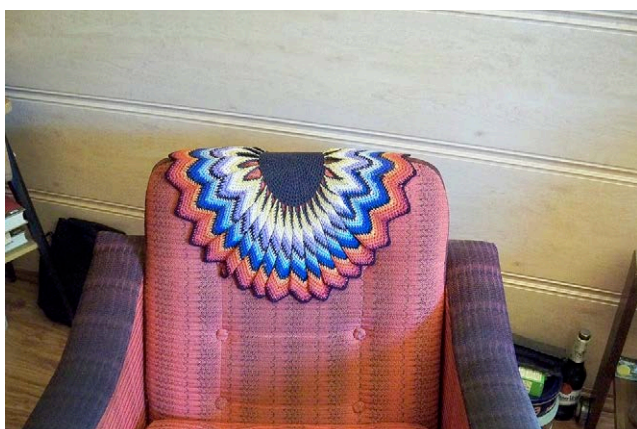
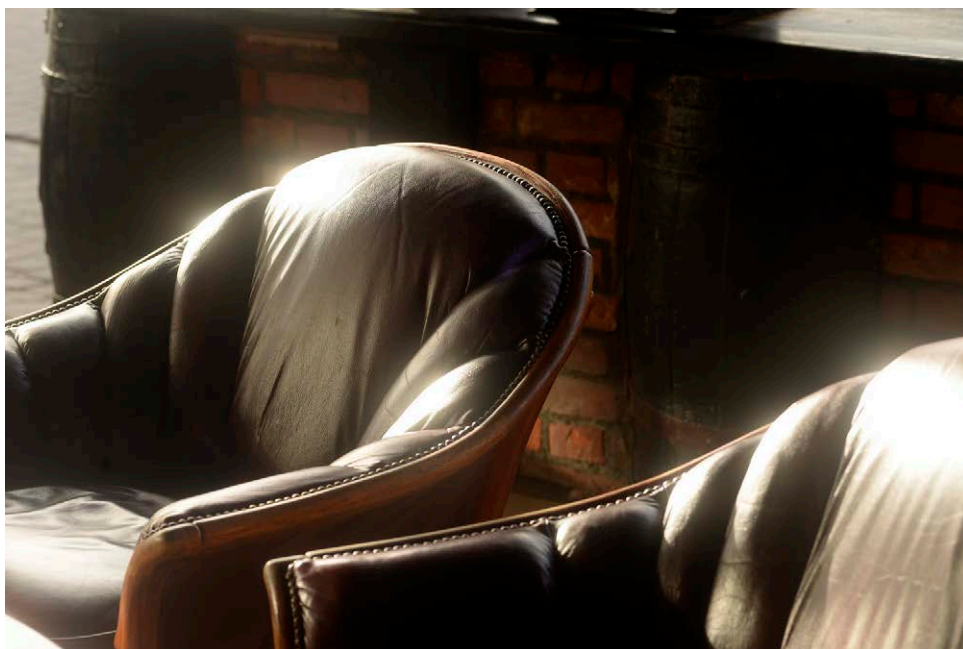
HR 2019; E 2018; HR 2019; I 2018; PL 2014; HR 2019; GB 2015.

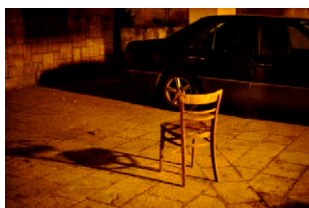
PL 2009; CZ 2016 (× 2); PL 2008, 2009 (× 3).

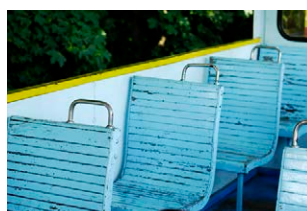
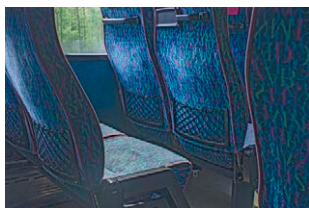

PL 2014, 2012; GR 2017; PL 2007; CZ 2016; PL 2014, 2019.

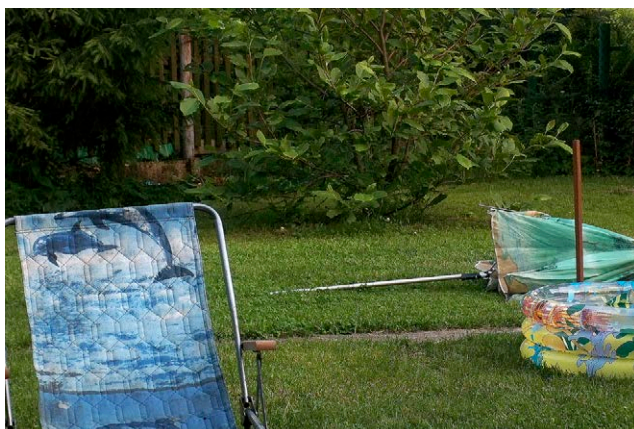
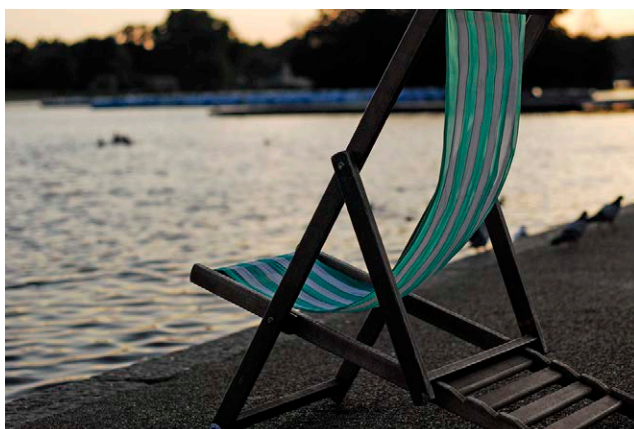
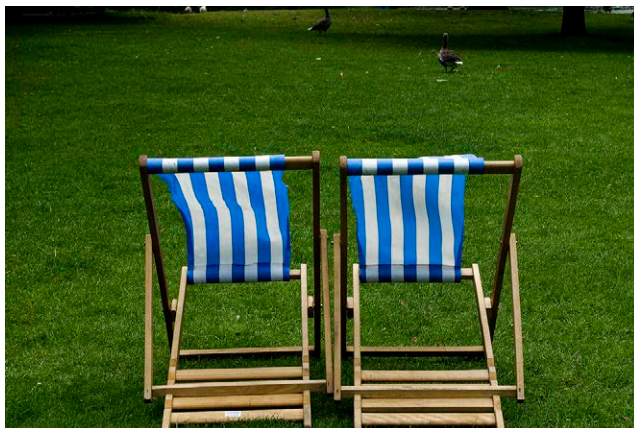

P 2006; PL 2008, 2015 (x 2), 2012, 2015, 2009.

szyba

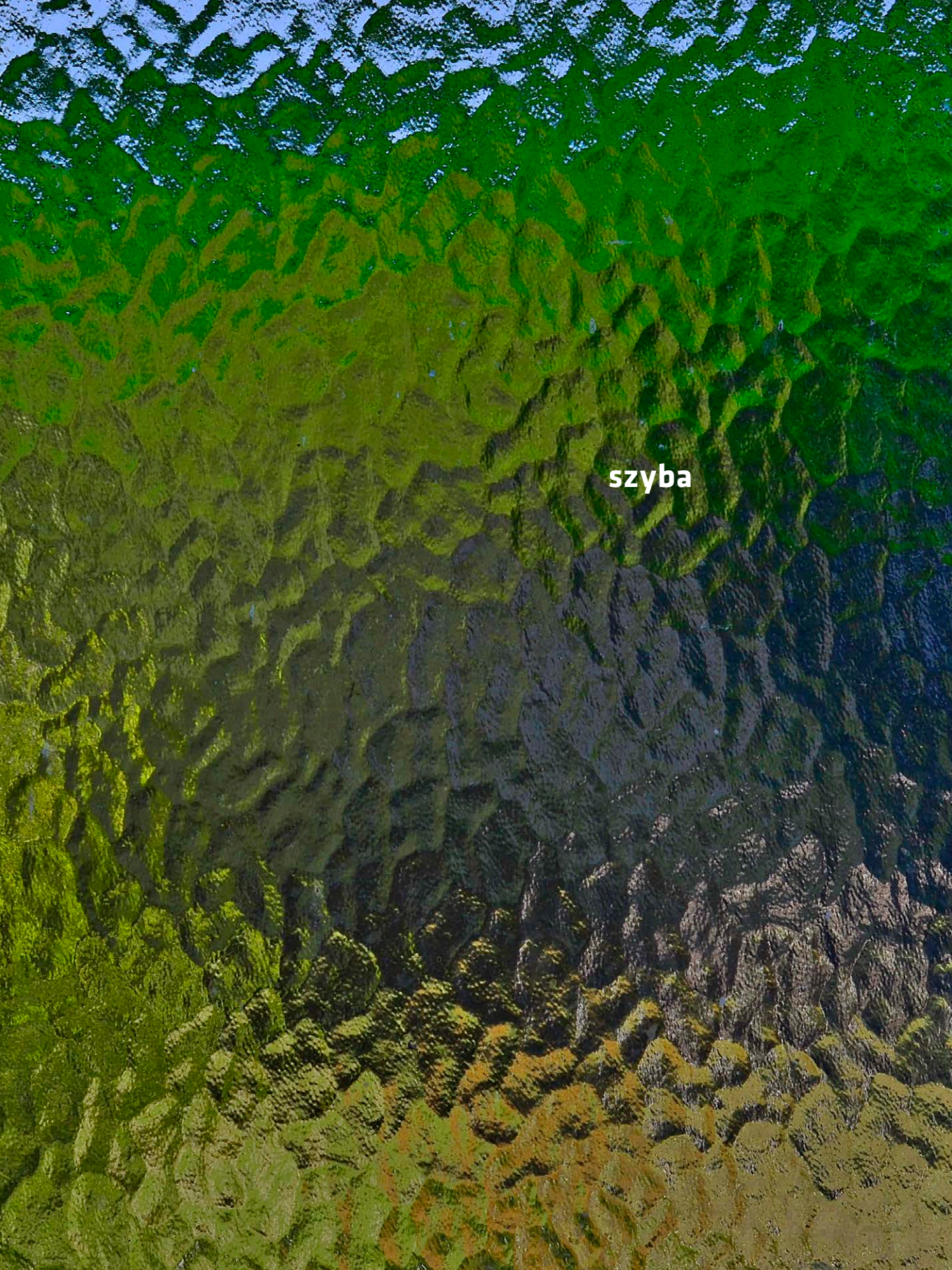
WSJP PWN, t. IV, s. **728**.

{niem. *Scheibe*}

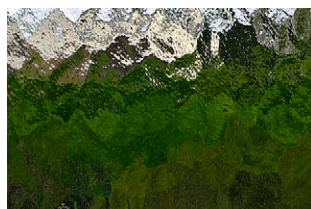
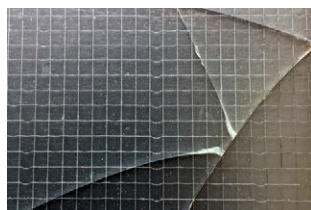
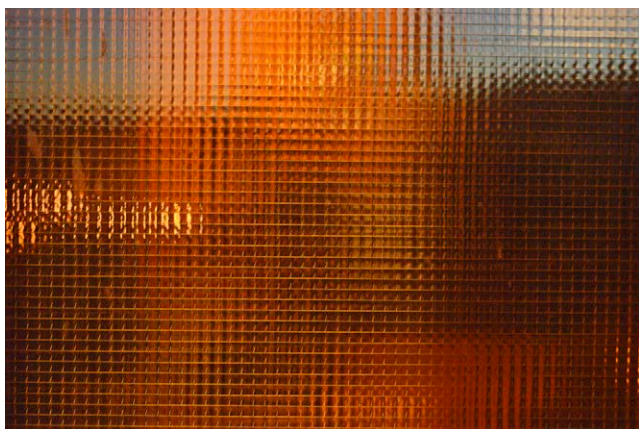
«szklana tafla oprawiana w ramę lub odpowiedni uchwyt»

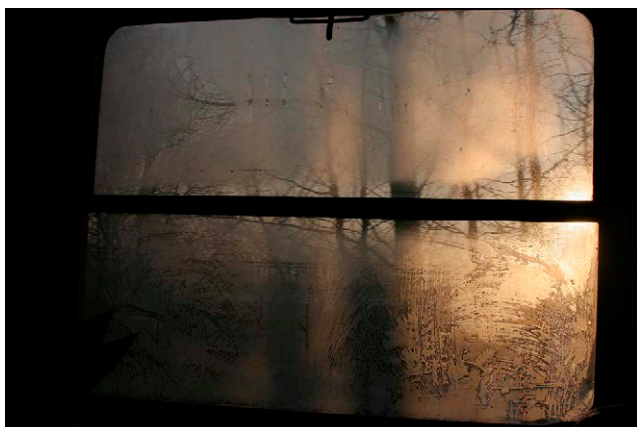
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/szyba.html>

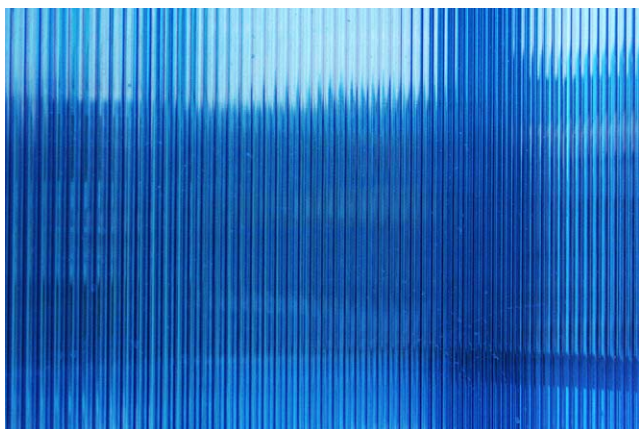
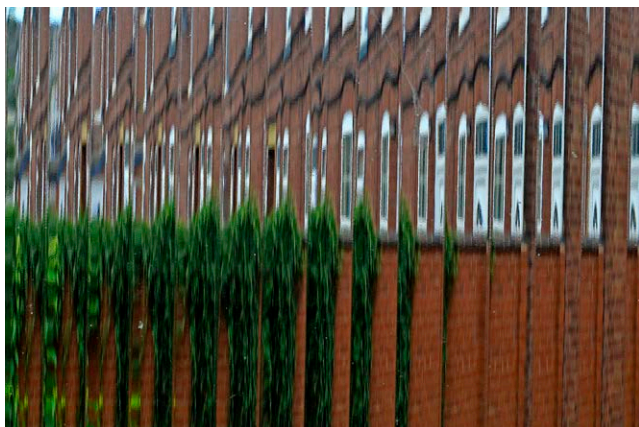
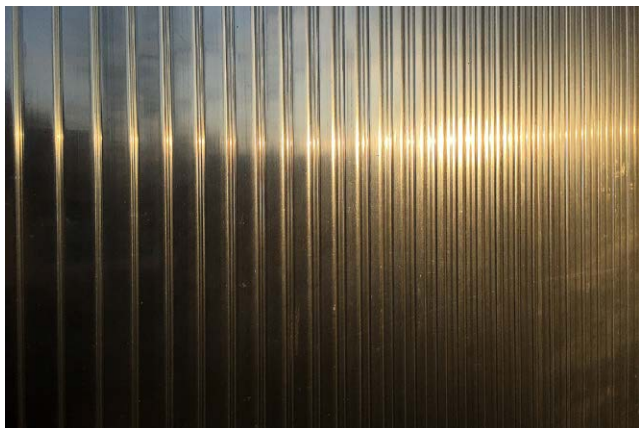

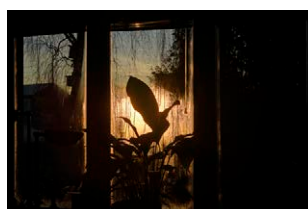
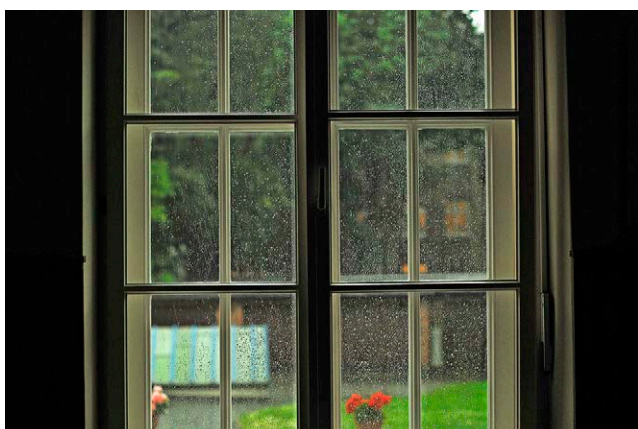
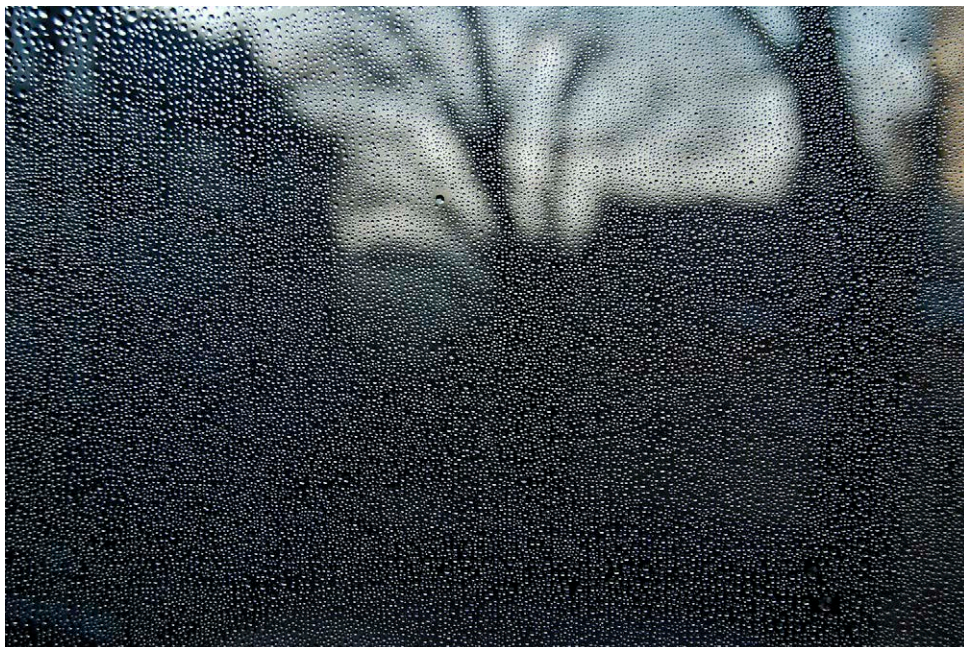
szyba

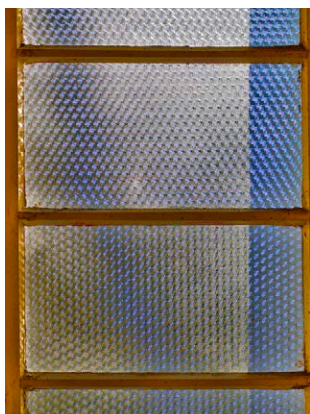
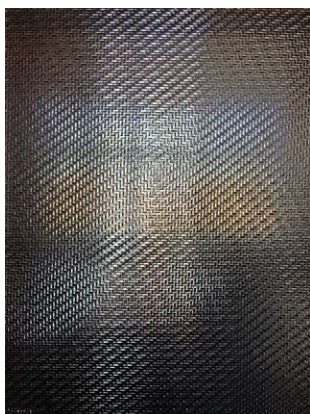
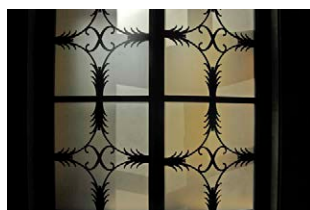
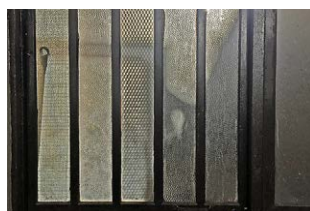

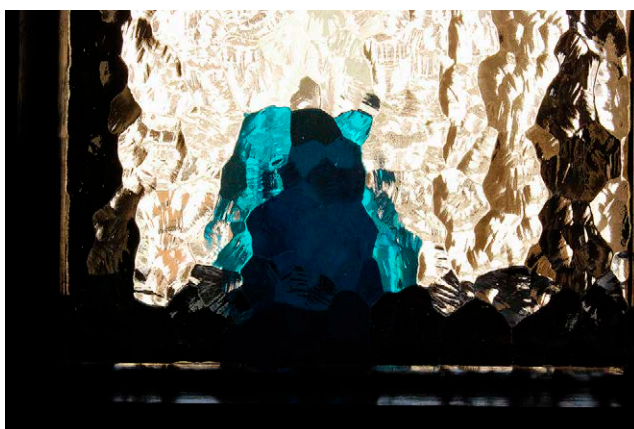
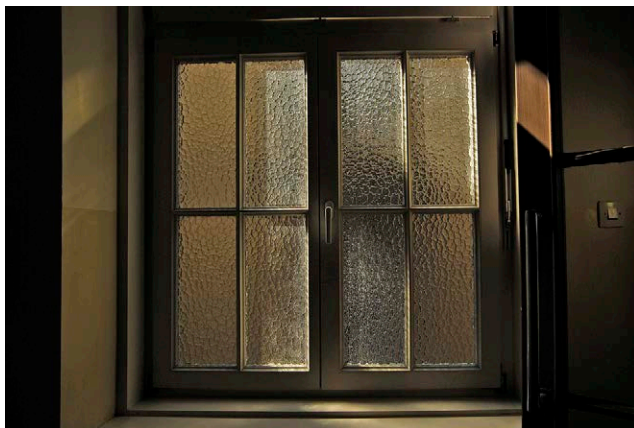

HR 2019; CZ 2016; PL 2006, 2017, 2015, 2008 (x 2).

š

ściana

WSJP PWN, t. IV, s. 735.

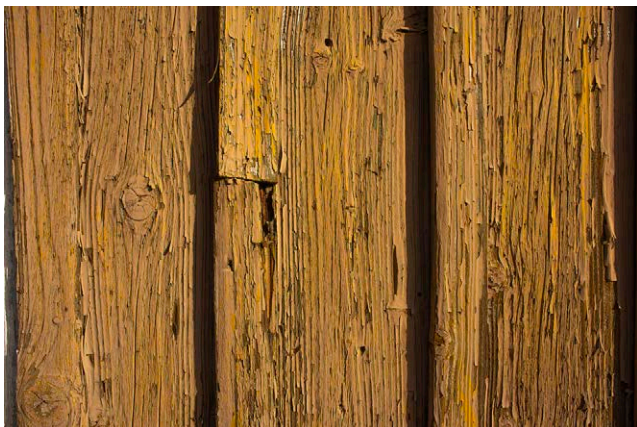
1. «pionowa płaszczyzna ograniczająca lub przedzielająca wnętrze budynku, wykonana z cegieł, betonu, drewna itp.»
2. «płaszczyzna, zwykle pionowa, ograniczająca jakiś przedmiot lub wnętrze czegoś; bok»
3. «stromie, prawie pionowe skaliste zbocze górskie»
4. *książk. przen.* a «duża, zwarta ilość czegoś, wyglądem przypominająca pionową płaszczyznę, utrudniająca dostęp do jakiegoś miejsca lub ograniczająca widoczność»
b «coś, co ludzi izoluje lub dzieli; mur»
5. *górn.* «wytrobisko znacznej długości, ograniczone po bokach chodnikami, służące do masowego wydobywania kopaliny ze złoża»
6. *mat.* «płaszczyzna lub część płaszczyzny ograniczająca wielościan; w kryształach: płaszczyzna ograniczająca kryształ, będąca płaskim wielobokiem przecinającym się z innymi płaszczyznami kryształu wzdłuż krawędzi»

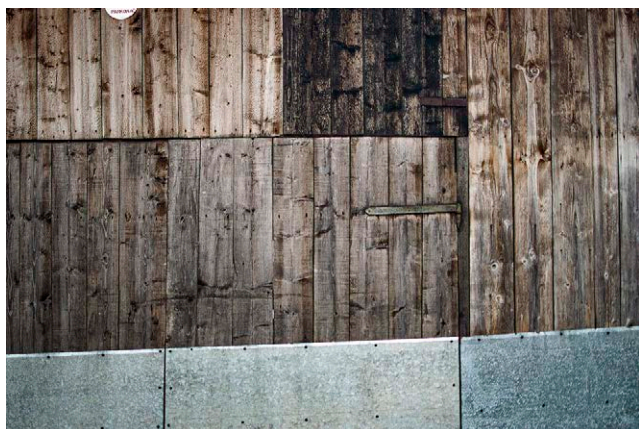
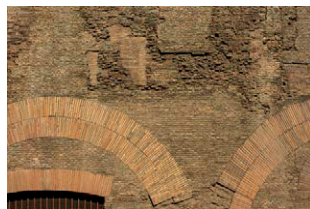
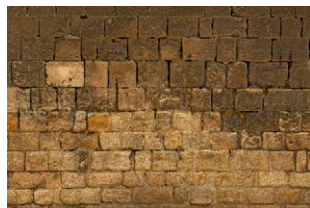
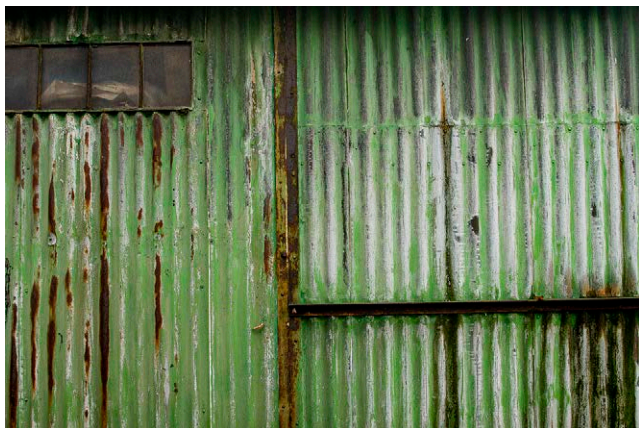
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/ściana.html>

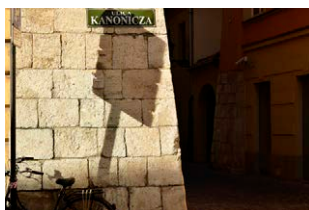
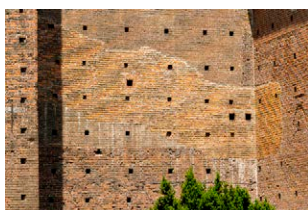
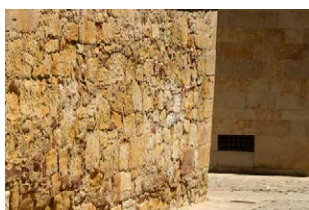
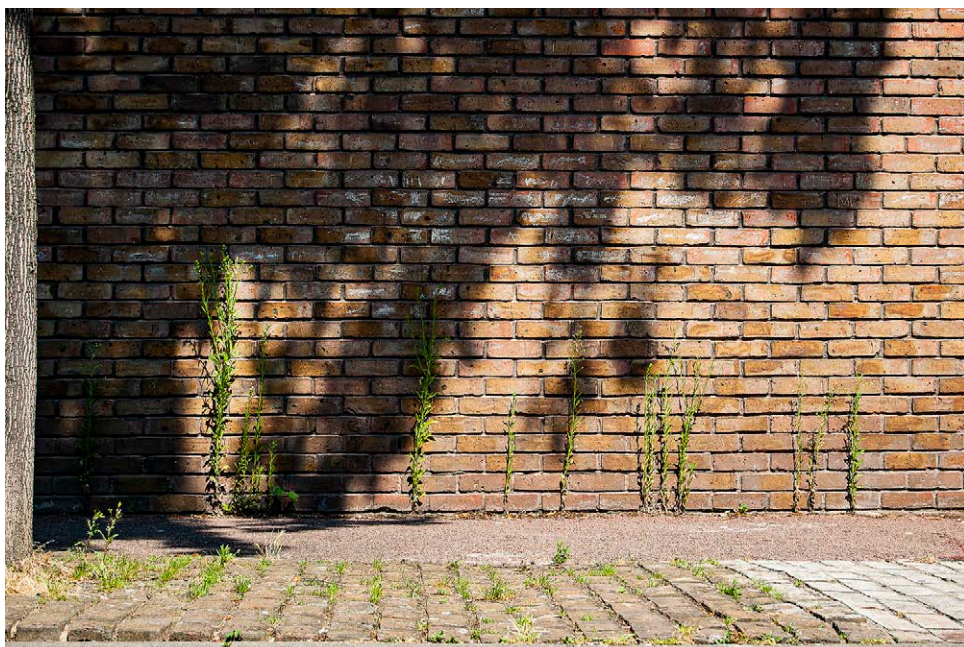

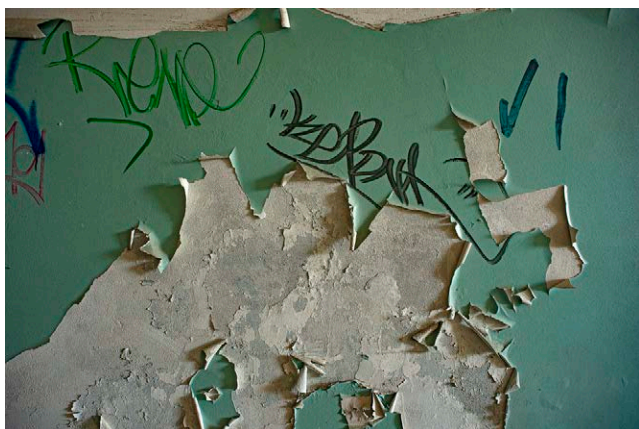
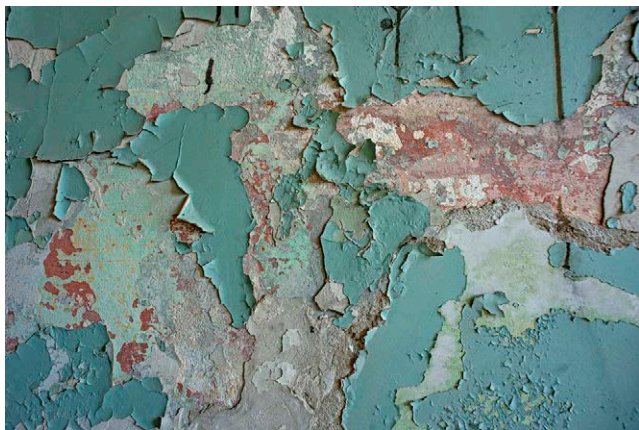
ściana

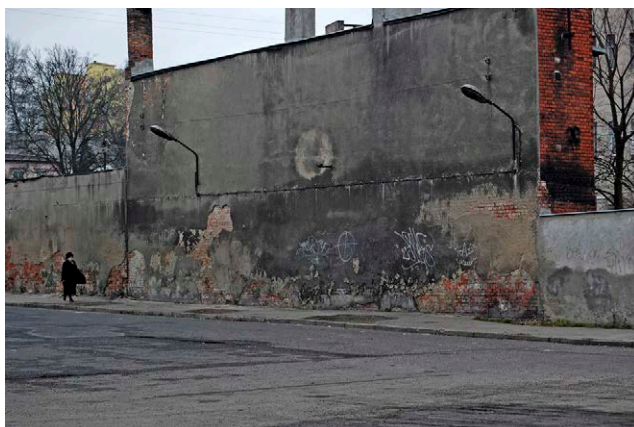
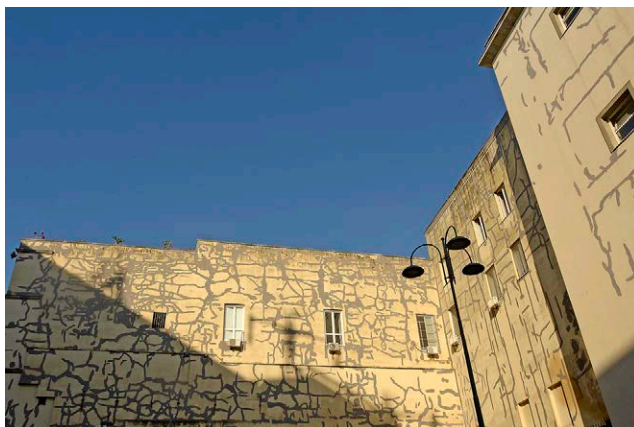

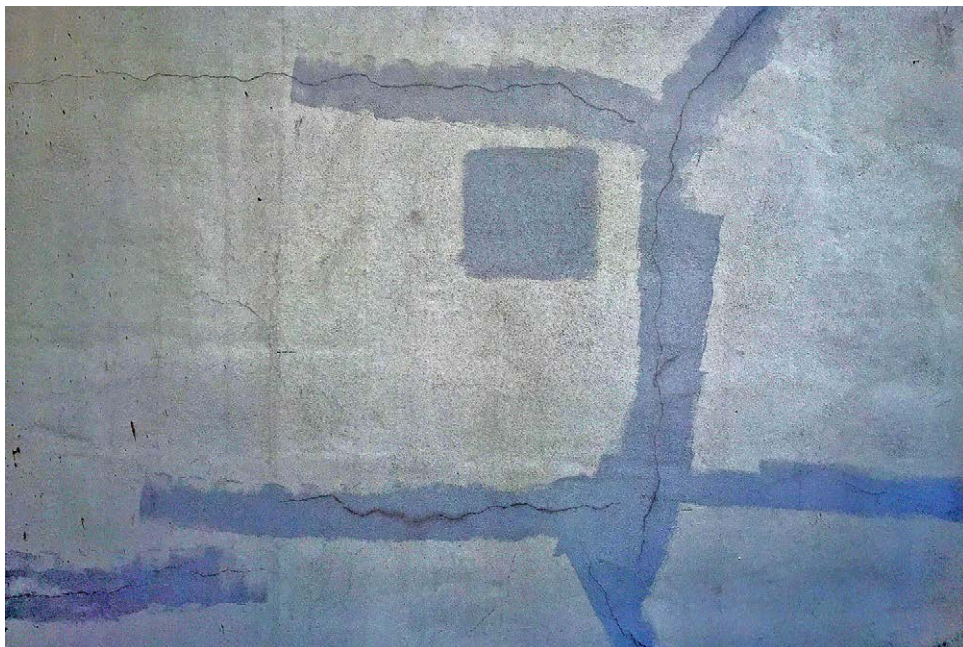
PL 2016, 2015, 2016; E 2018; I 2018 (X 2); PL 2015; E 2018; PL 2013.

HR 2019 (wszystkie fotografie).

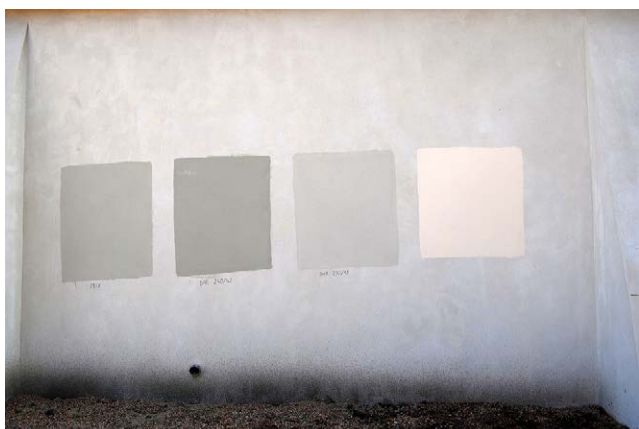

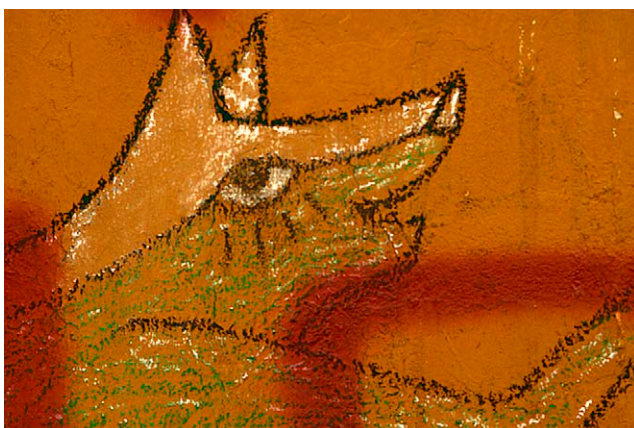
CZ 2016; PL 2016; GB 2007; PL 2017; F 2009; PL 2008, 2016, 2008 (x 2), 2016.

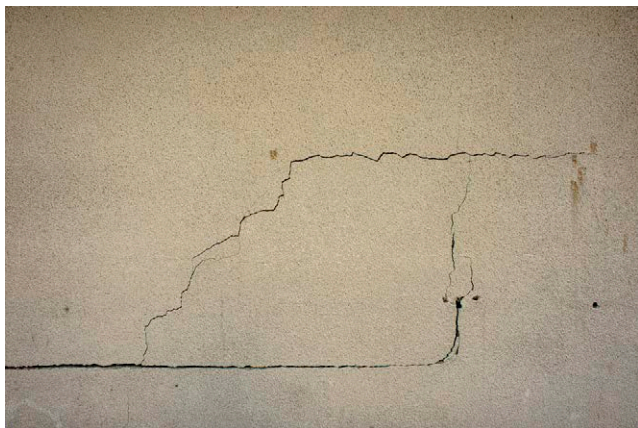

PL 2019; GB 2007; CZ 2016; I 2012; GB 2015; CZ 2006; PL 2020.

I 2018; PL 2007; CZ 2006.

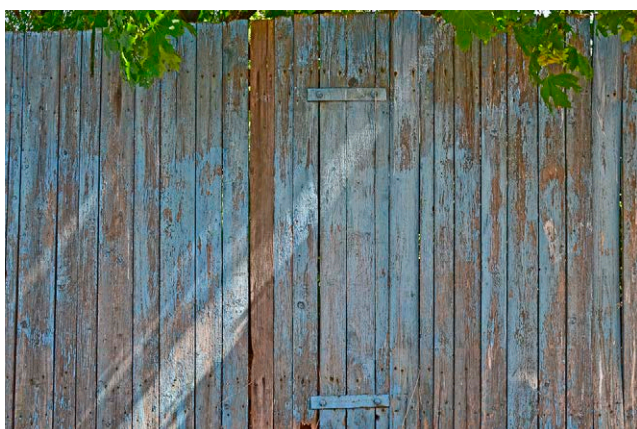

PL 2018, 2015; I 2015; PL 2019, 2020; HR 2019; PL 2016, 2007; HR 2019.

I 2015; CZ 2006; HR 2019; I 2012; CZ 2016; PL 2008 (x 2), 2020, 2019, 2017.

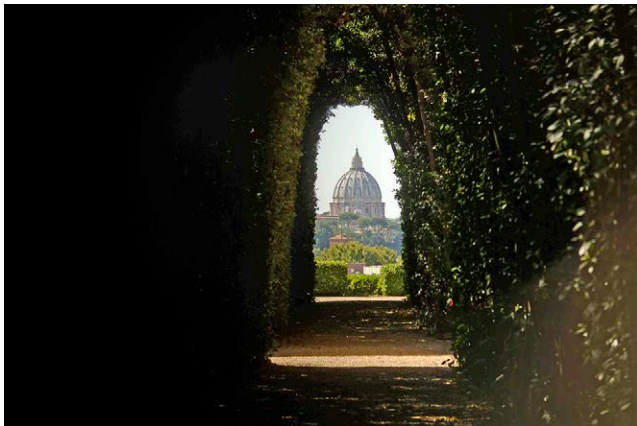
świątynia

WSJP PWN, t. IV, s. **775**.

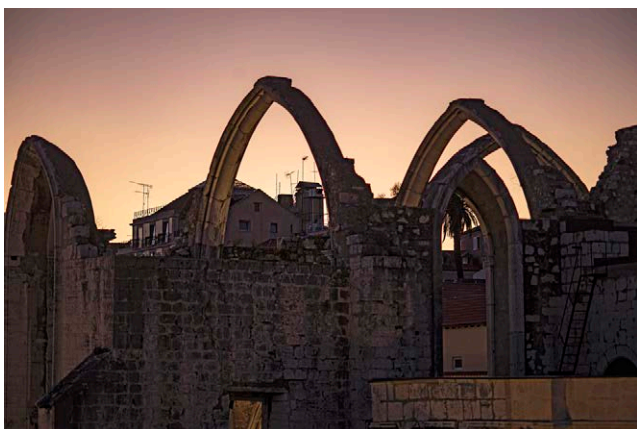
1. *książk.* «budowla przeznaczona na miejsce kultu bóstwa i oddawanie mu czci przez wyznawców» b *przen.* «miejsce, które otacza się szczególną czcią, w którym kultywuje się jakieś wartości»
2. *podn.* «kościół chrześcijański»

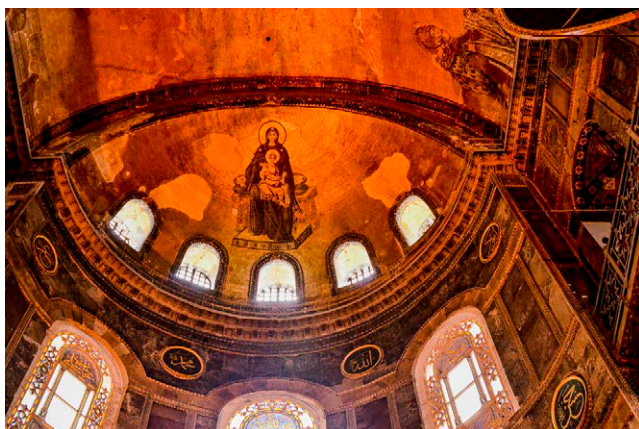
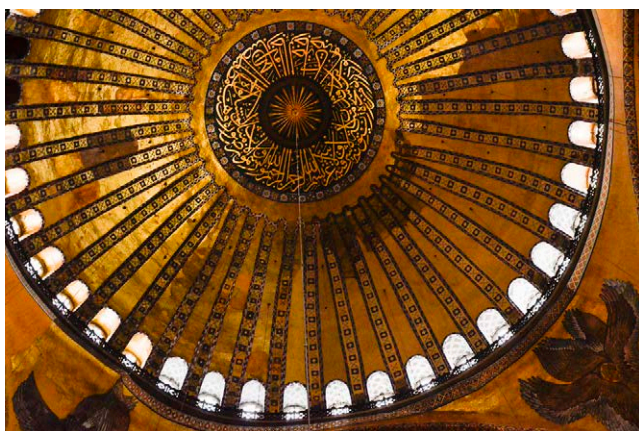
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/świątynia.html>

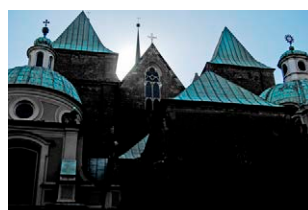
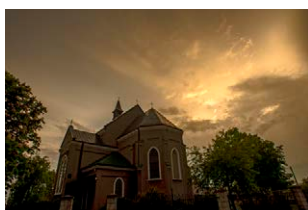

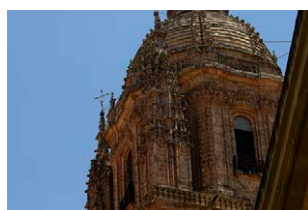
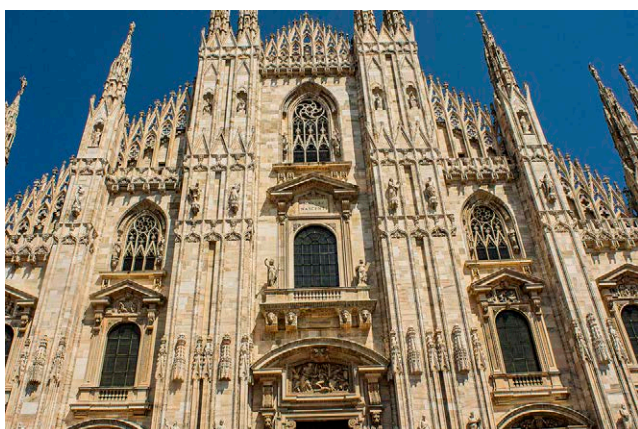
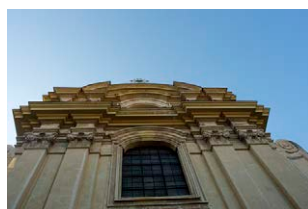
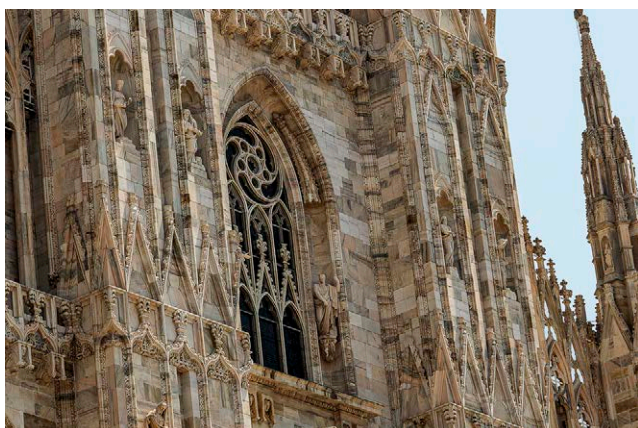
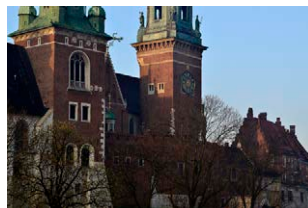
świątynia

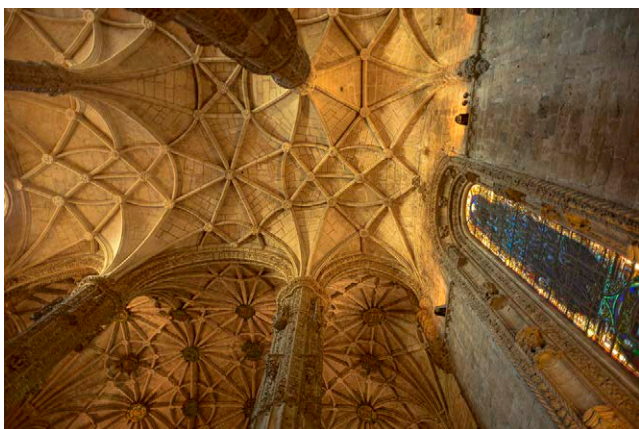
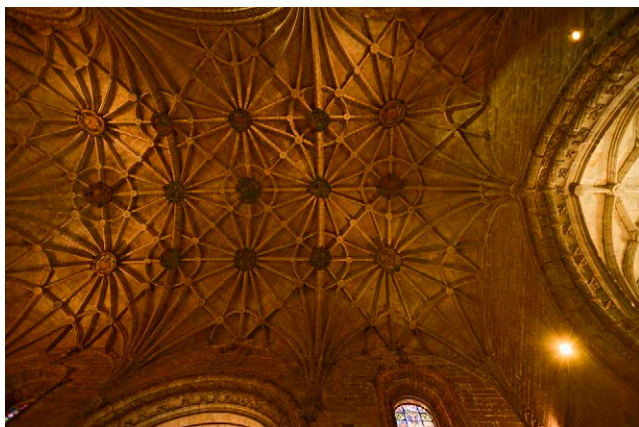
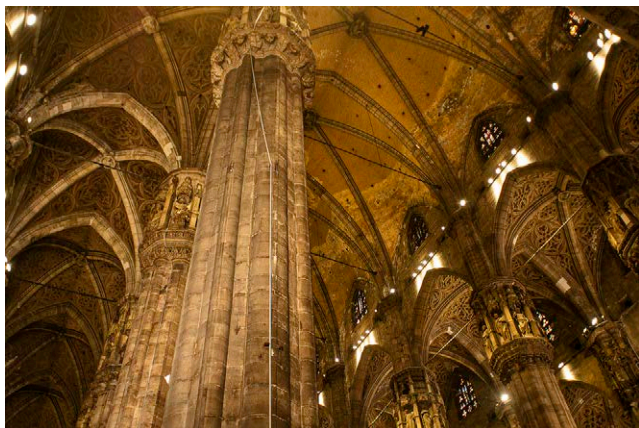

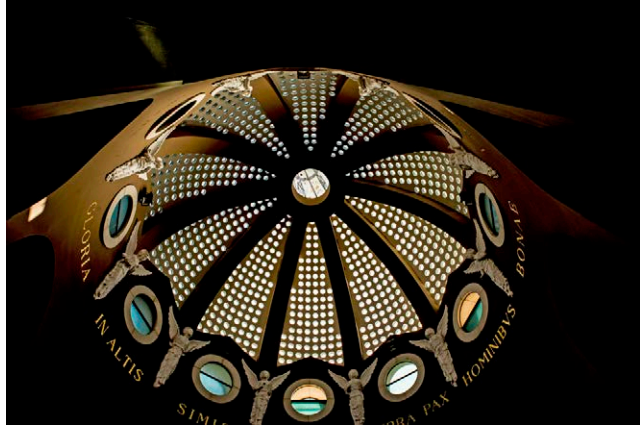
TR 2012 (wszystkie fotografie).

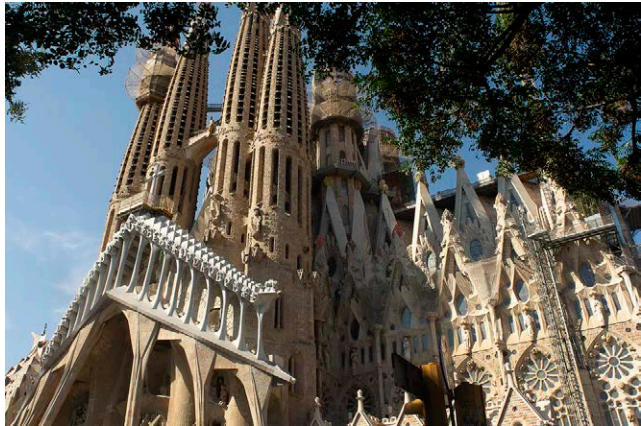
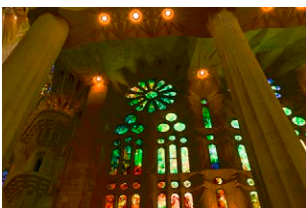
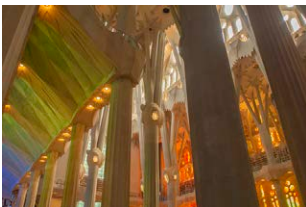

W

witryna

WSJP PWN, t. V, s. **292**.

{fr. *vitrine*}

1. *książk.* a «okno sklepowe, w którym wystawia się różne przedmioty, towary; wystawa» b «oszlona szafa lub gablota, w której wystawia się różne przedmioty, towary»

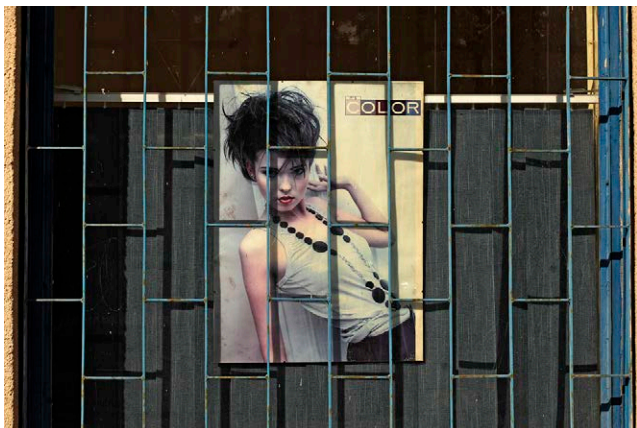
WSJP PWN, t. IV, s. **585**.

2. *inform.* zob. strona w zn. 7:
«umieszczone w Internecie pod jednym adresem informacje w postaci tekstu, obrazu lub dźwięku; witryna»

zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/witryna.html>

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/strona.html>

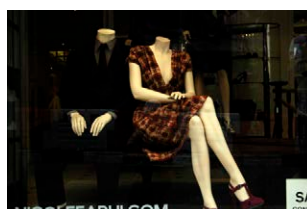
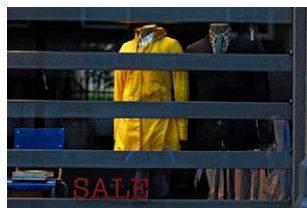
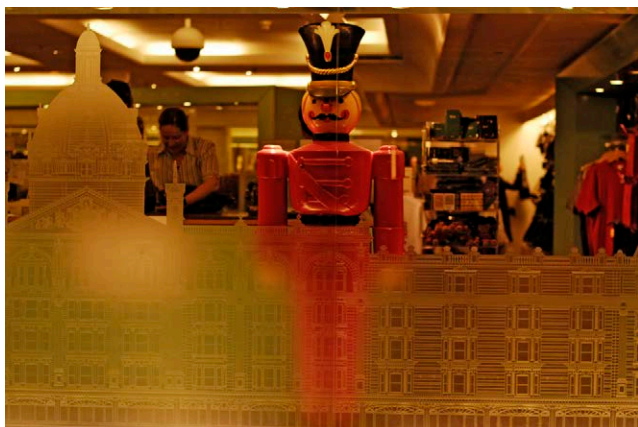
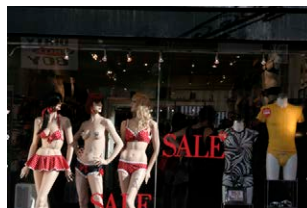
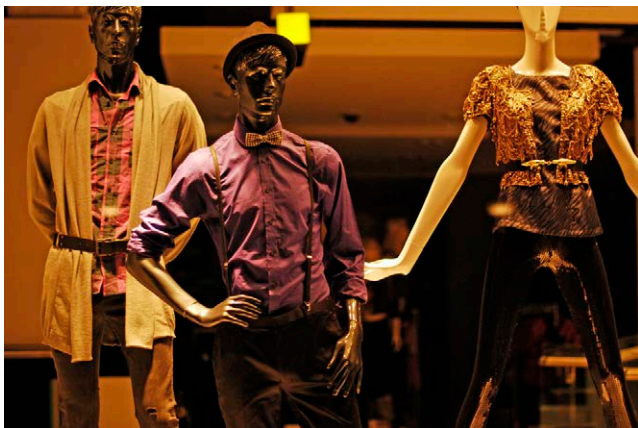
witryna

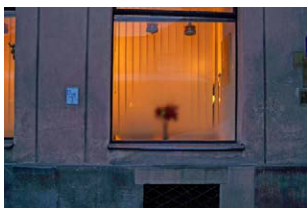

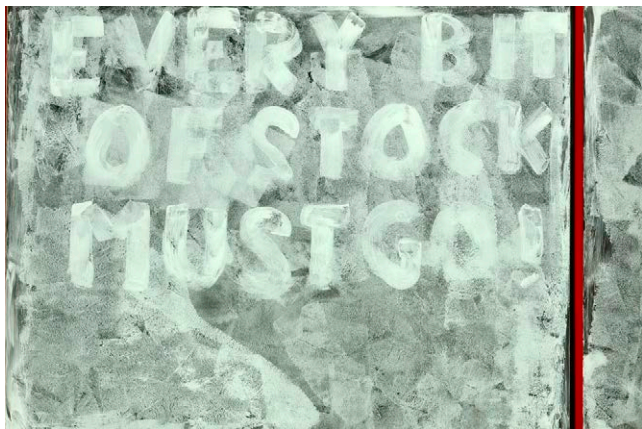
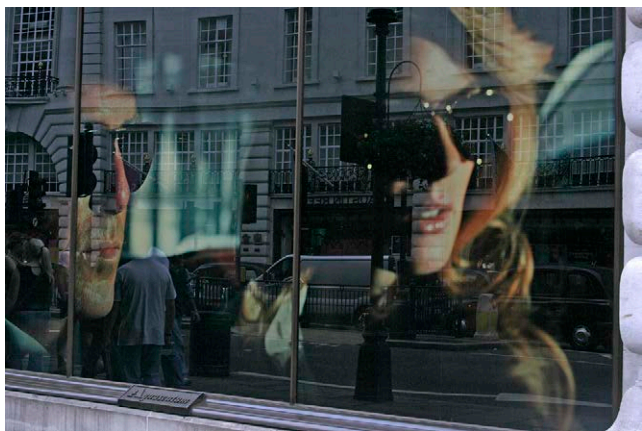

PL 2009; GB 2007; PL 2009 (x 2), 2005, 2018, 2015, 2005, 2009; GB 2007.

PL 2010; GB 2009 (x 2), 2006, 2009 (x 4); PL 2010.

GB 2006 (x 2), 2015.

Z

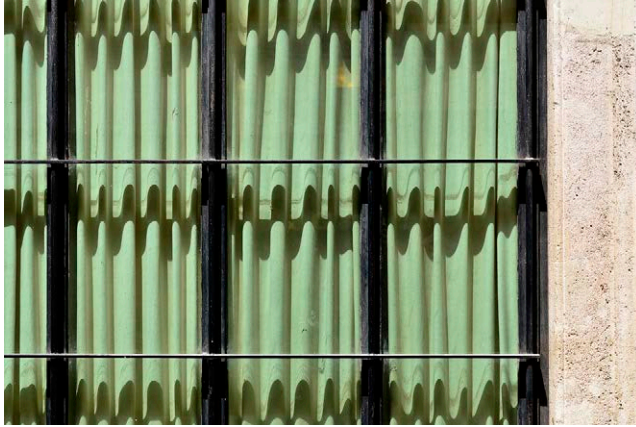
zasłona

WSJP PWN, t. V, s. 751.

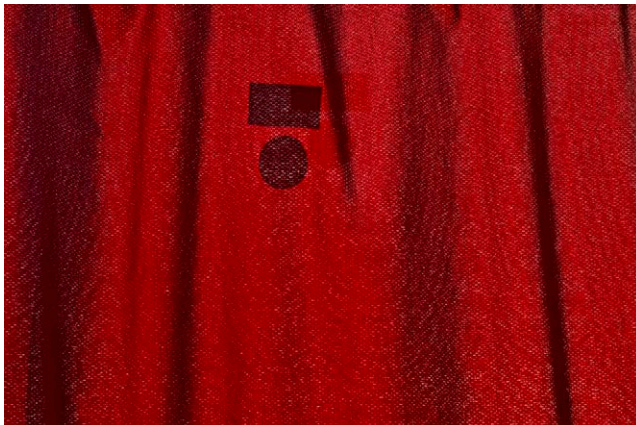
1. «odpowiednio udrapowana tkanina, wieszana w oknie po to, by chronić pomieszczenie przed promieniami słonecznymi i uniemożliwić oglądanie z zewnątrz tego, co dzieje się w środku; stora»
2. «odpowiednio udrapowana tkanina, wieszana w drzwiach lub oddzielająca część jakiegoś pomieszczenia; kotara, portiera»
3. «to, co osłania przed czymś; osłona»
4. «to, co zakrywa coś, przeszkadza w widzeniu czegoś»
5. «kawałek materiału zasłaniający twarz kobiety»
6. *sport.* «w szermierce, boksie: odparcie ciosu lub uderzenie obronne w odpowiedzi na cios przeciwnika; parada»

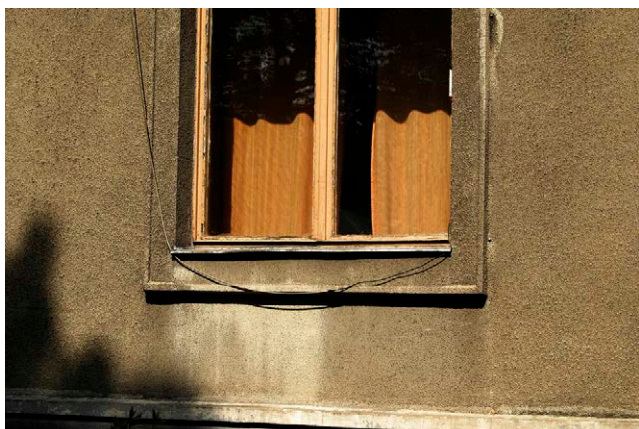
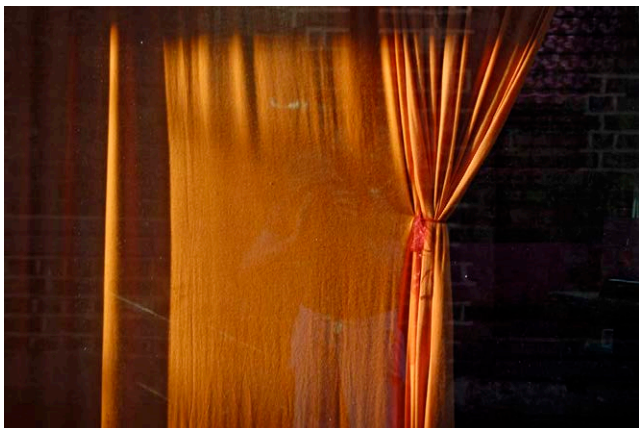
zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/zasłona.html>

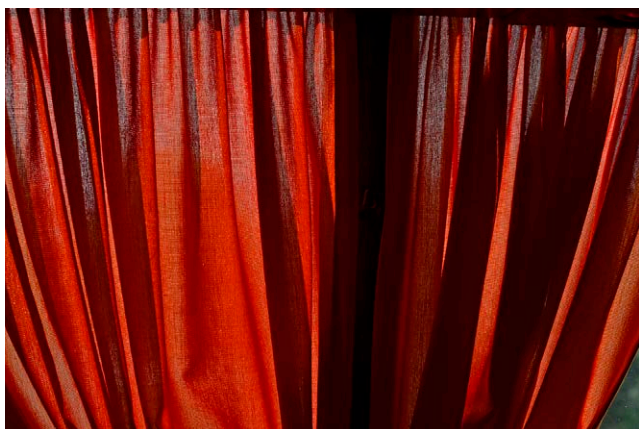
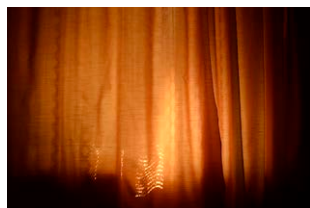
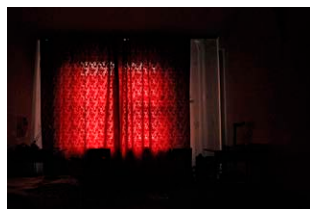
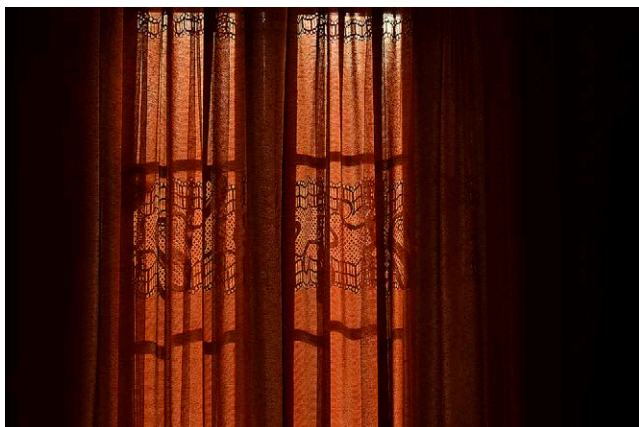
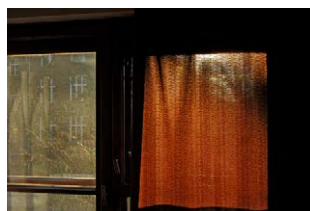
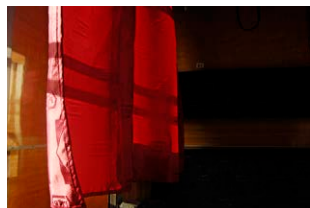

zastona

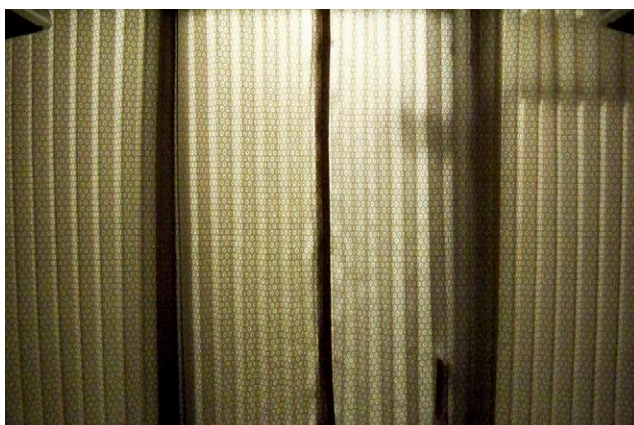
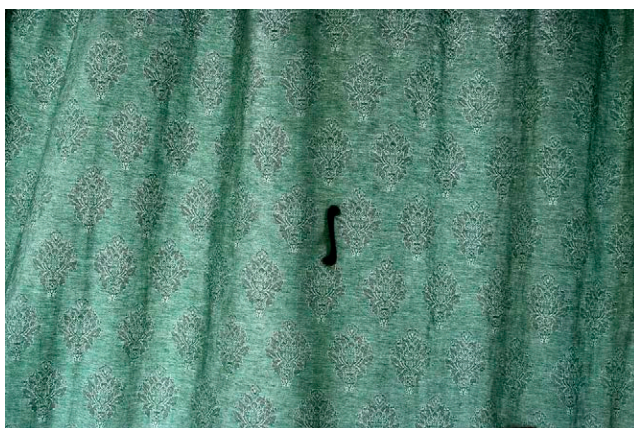

PL 2010, 2013, 2015, 2008 (x 3), 2013, 2014; CZ 2005.

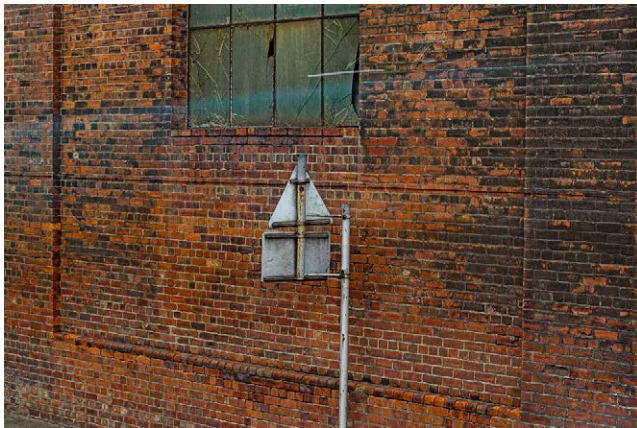
znak drogowy

WSJP PWN, t. V, s. **929**.

«znaki w postaci różnobarwnych tablic trójkątnych, prostokątnych lub okrągłych, zawierających informacje, ostrzeżenia, zakazy i nakazy dla użytkowników dróg, ustawione zwykle po prawej stronie drogi lub ulicy»

zob. również:

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/znak-drogowy.html>

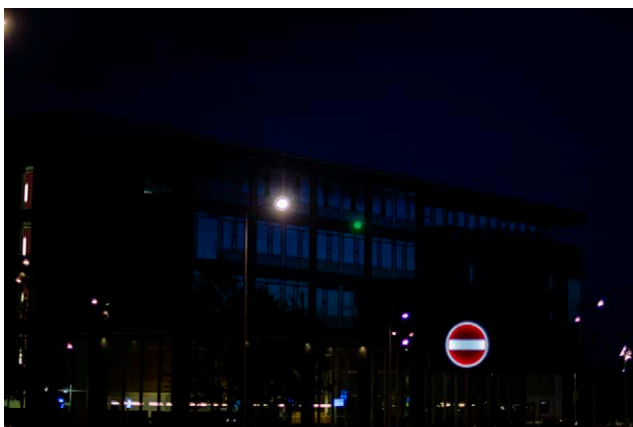
znak drogowy

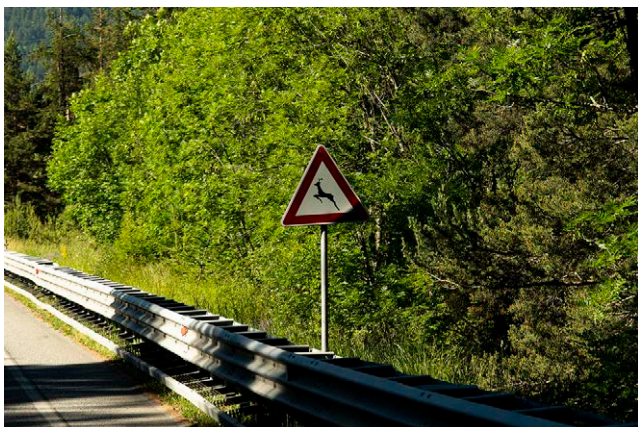

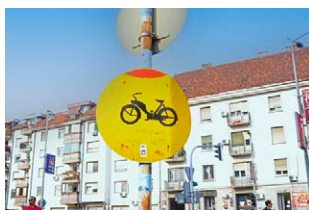
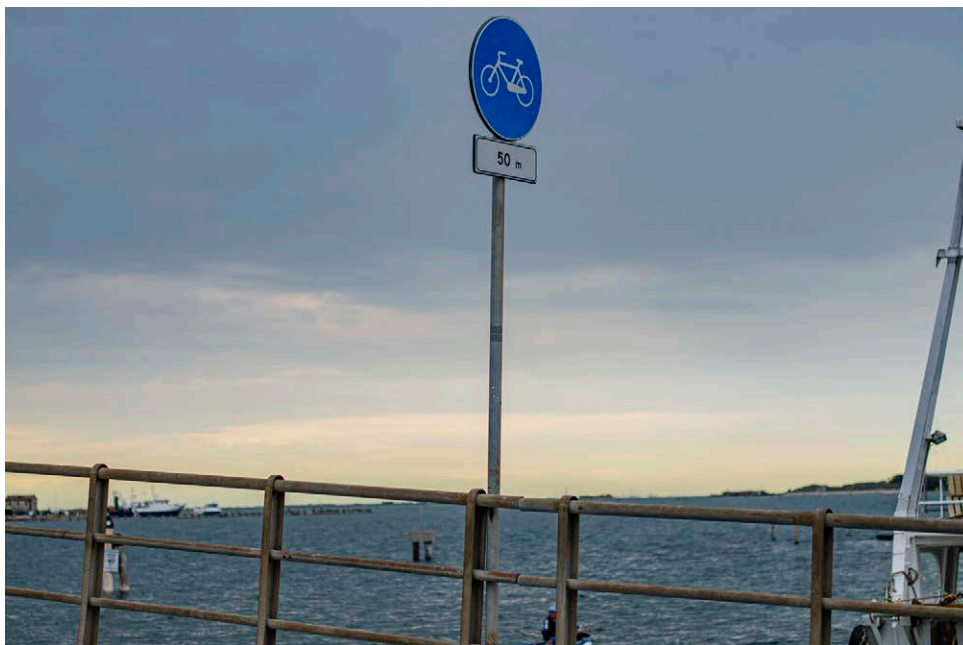

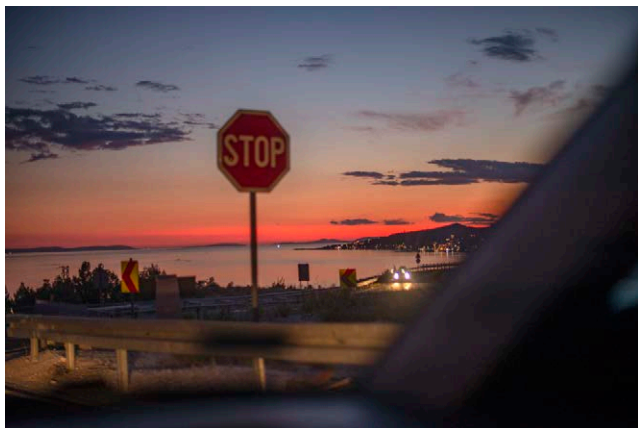

zwierzę – wyobrażenie

WSJP PWN, t. V, s. 977.

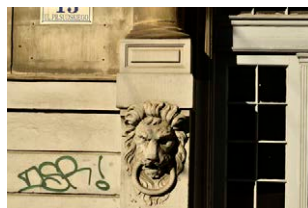
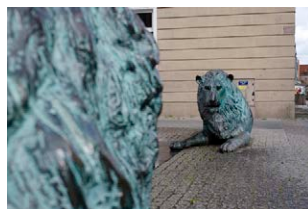
1. «każde żywe stworzenie (z wyjątkiem człowieka) – w przeciwstawieniu do roślin; w węższym zakresie: ssak»
2. *iron. a. żart.* «o człowieku, jako przedstawicielu najwyższego gatunku w klasyfikacji zoologicznej»

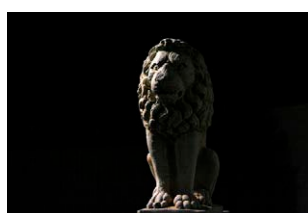
zob. również:

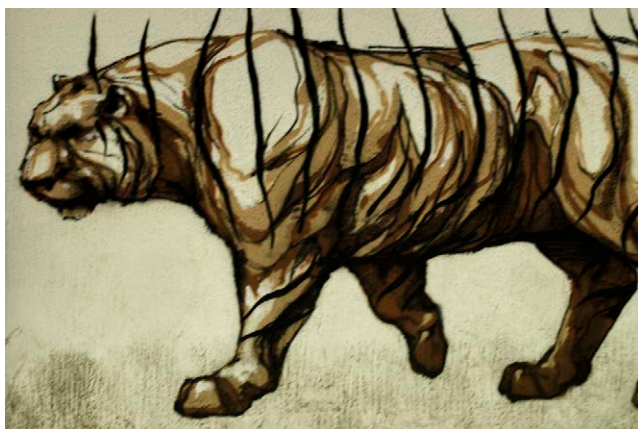
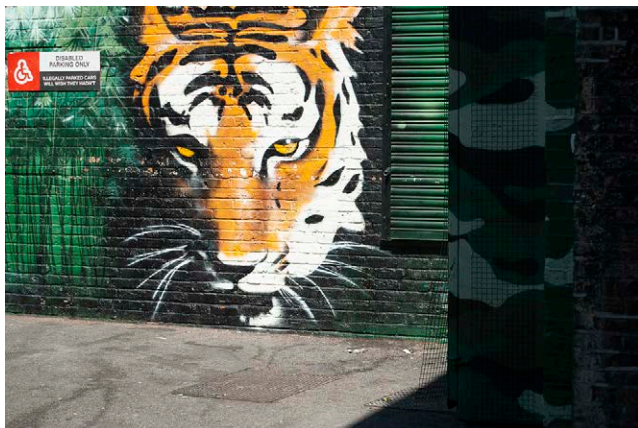
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/zwierze.html>

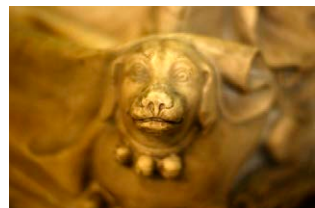
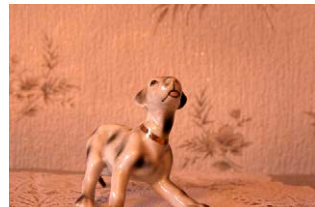
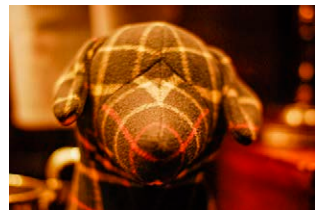

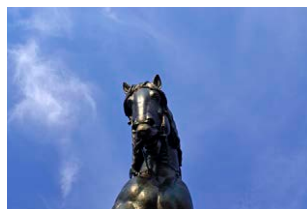
zwierzę
– wyobrażenie

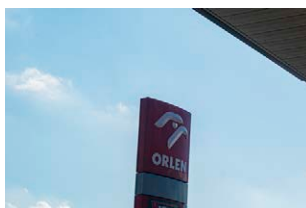
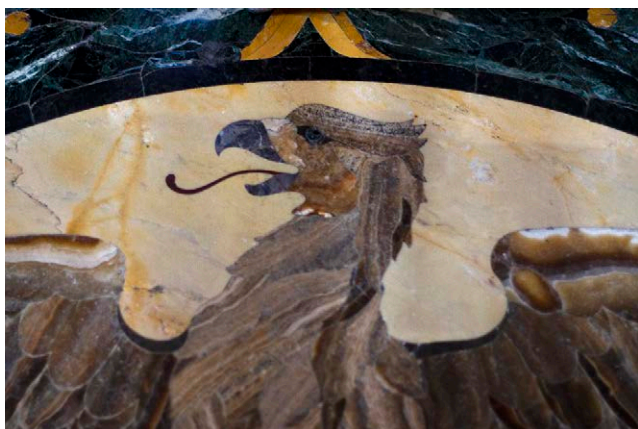
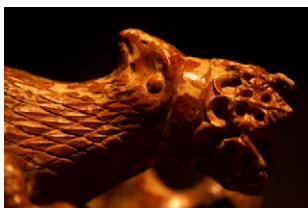
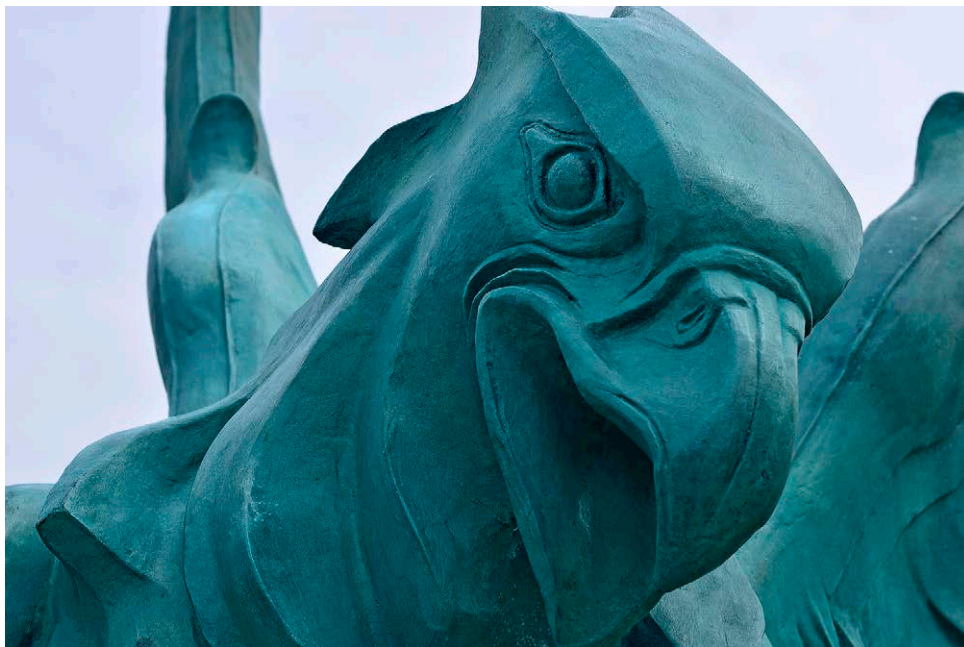

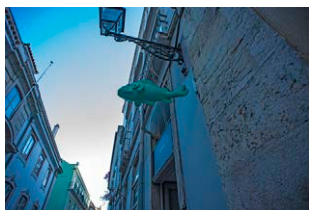
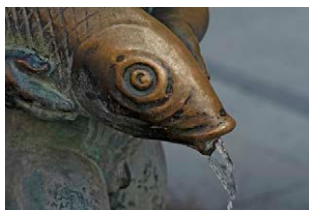

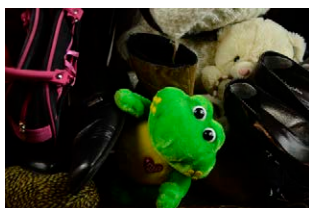

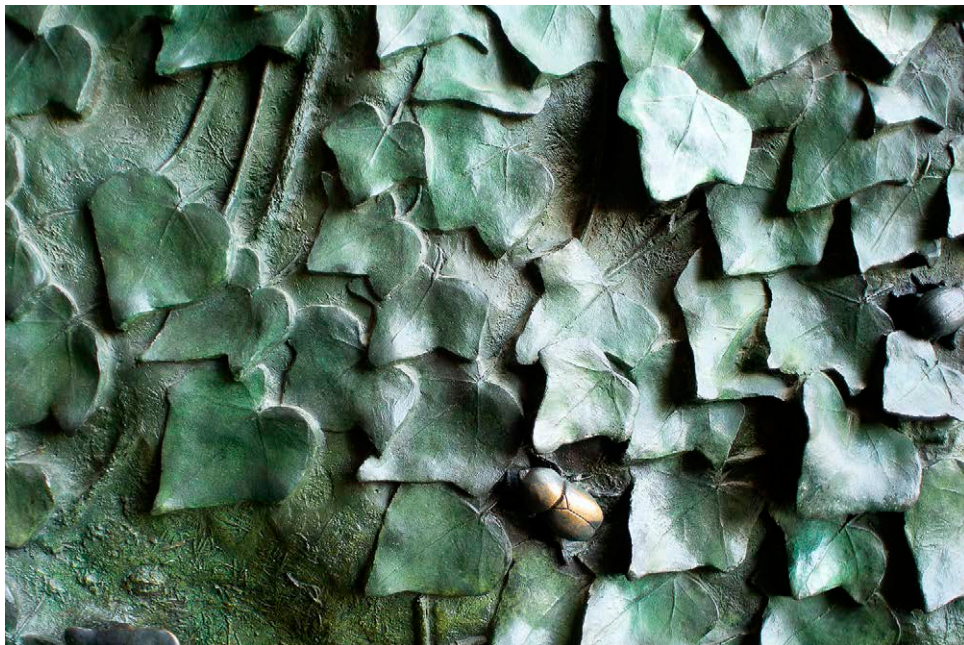

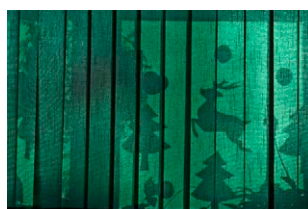
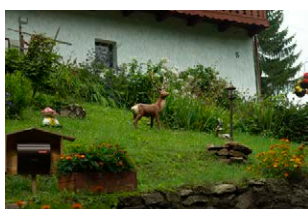
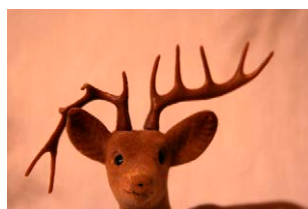

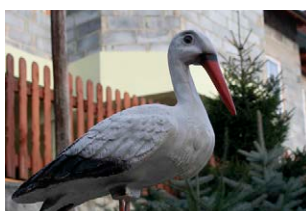
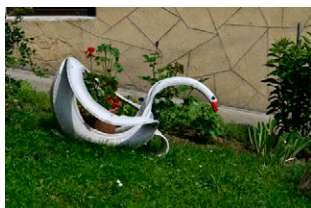

z

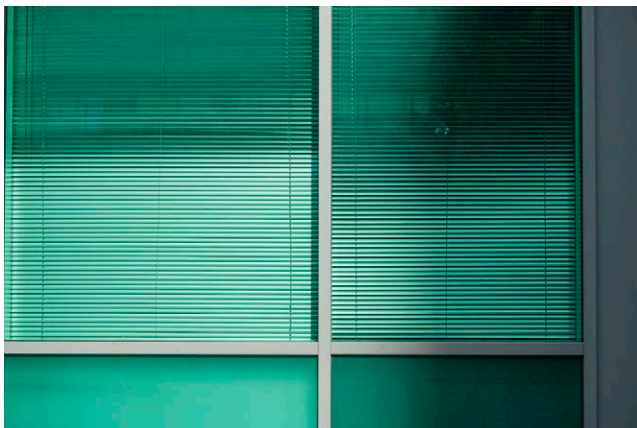
żaluzja

WSJP PWN, t. V, s. **996**.

{fr. *jalousie* ‘zazdrość’}
książk. a «podnoszona zasłona okna lub drzwi, składająca się z szeregu równoległych poziomych lub pionowych listewek, pasków tkaniny, tworzywa lub blachy, regulująca przez zmianę kąta nachylenia swych elementów dopływ światła do wnętrza» b «metalowa zwijana krata, zabezpieczająca wystawę lub drzwi sklepowe»

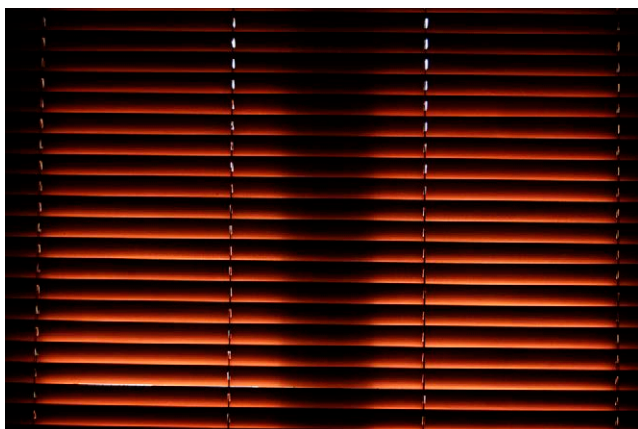
zob. również:

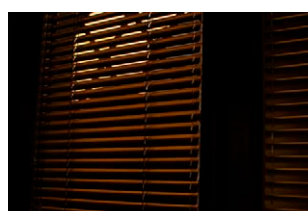
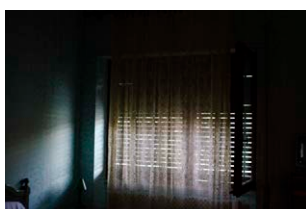
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/żaluzja.html>

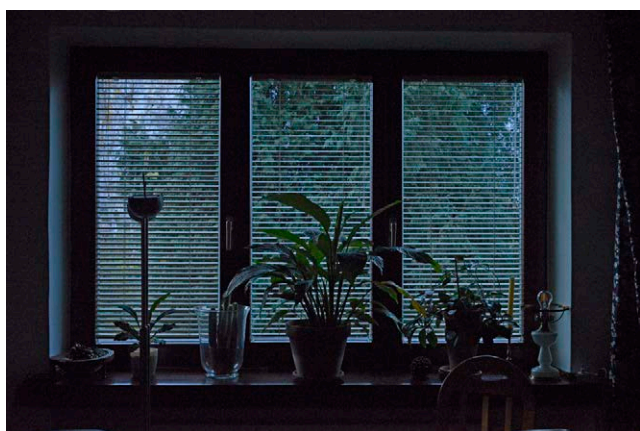
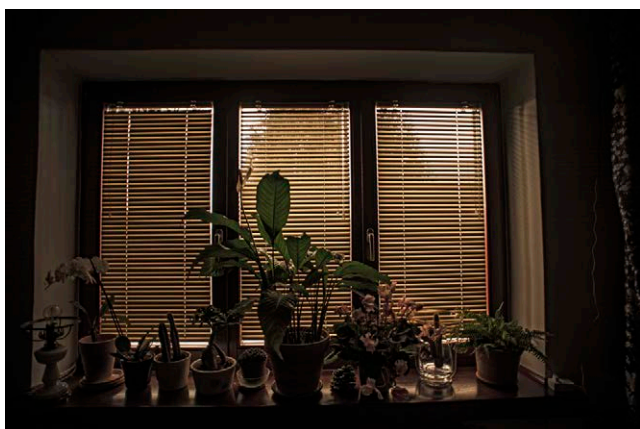
žaluzja

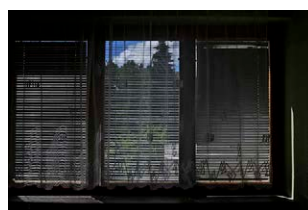
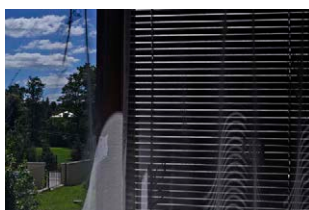
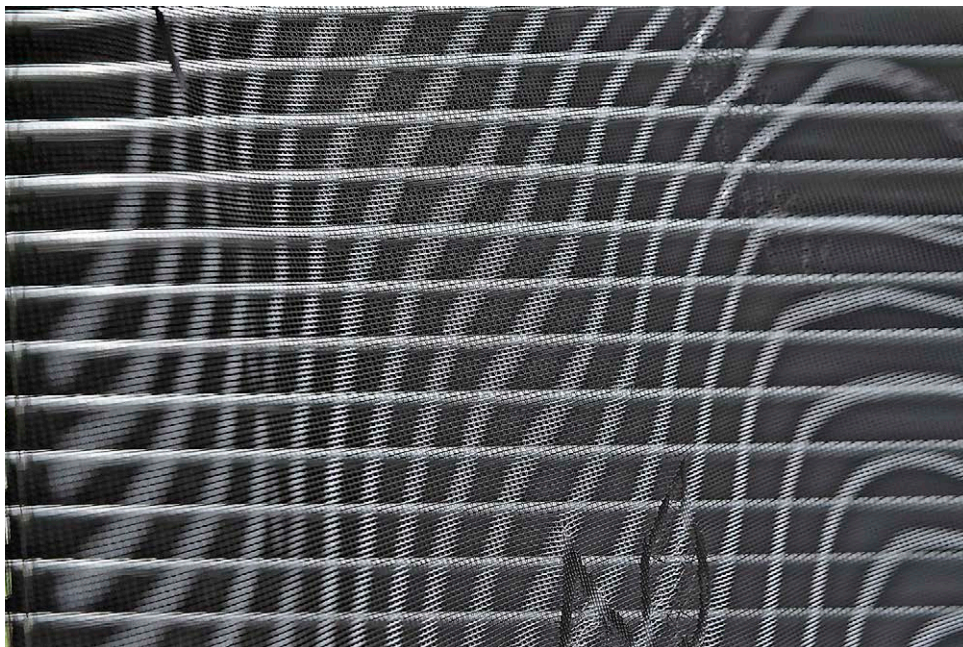

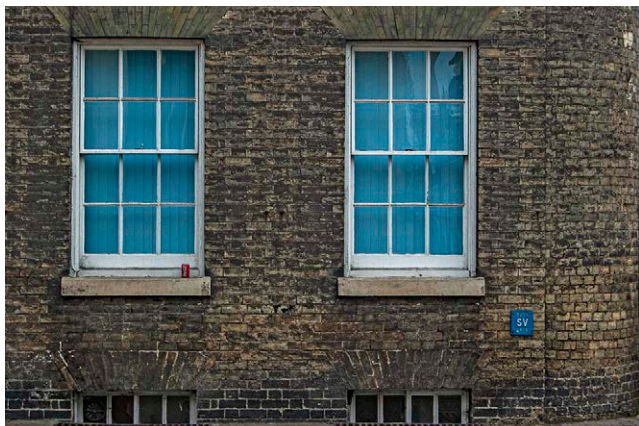
GB 2007 (x 2); PL 2015; I 2015; PL 2018, 2008, 2016.

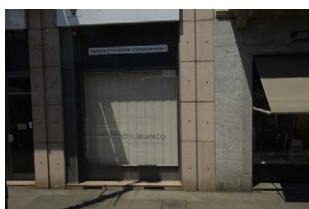
PL 2017 (wszystkie fotografie).

PL 2013 (wszystkie fotografie).

GB 2007 (wszystkie fotografie).

E 2018; I 2018; PL 2015 (x 2), 2013, 2016, 2009.

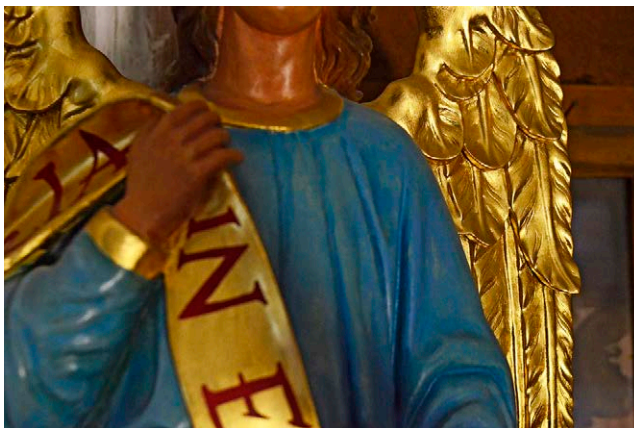
- anioł
- dach
- deseń
- fantastyka
- klomb
- konstrukcja
- korytarz
- mur
- namiot
- przystanek
- studzienka
- święty

- kafelki lizbońskie
- street art

zapowiedzi

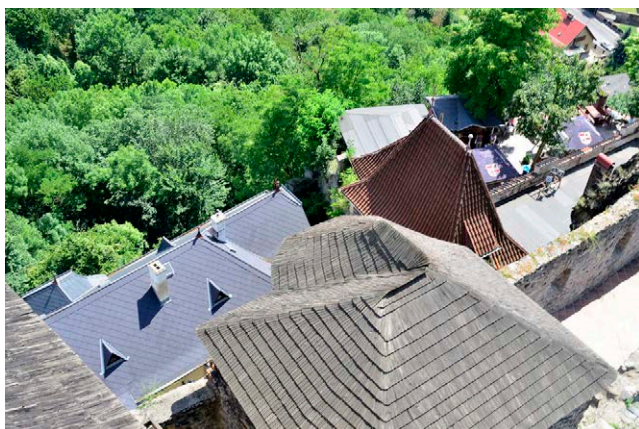
hasła ogólne
i szczegółowe

pojęcia

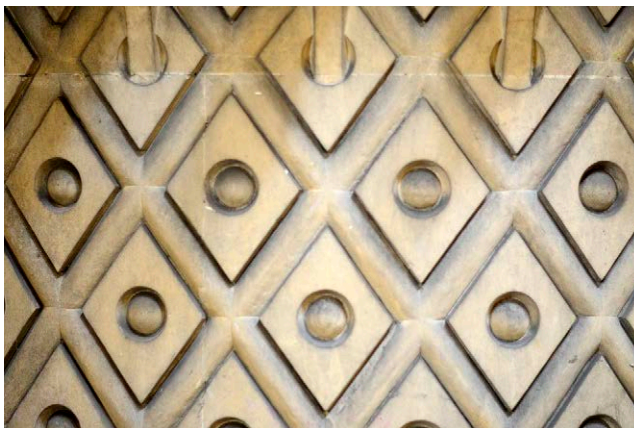

anioł

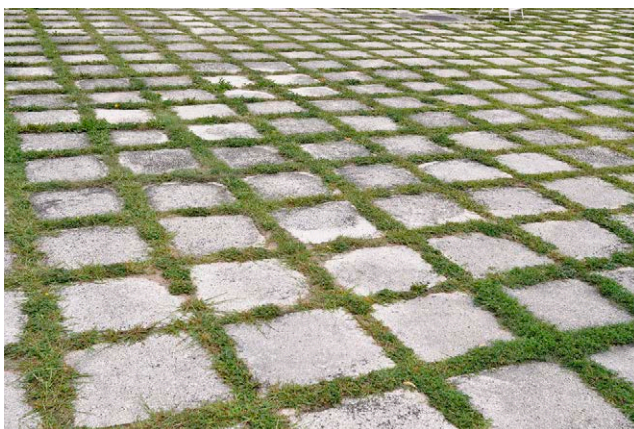

dach

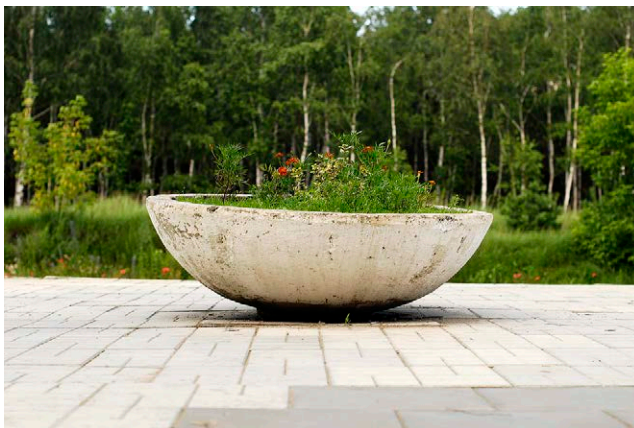

deseñ

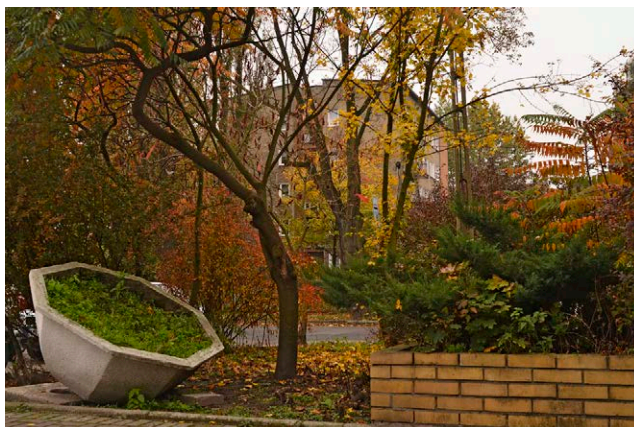

fantastyka

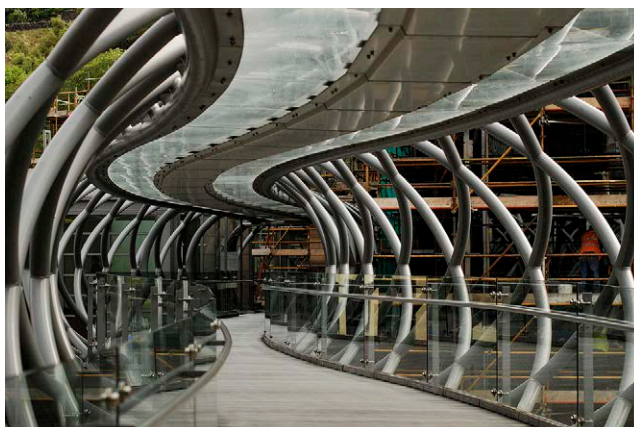
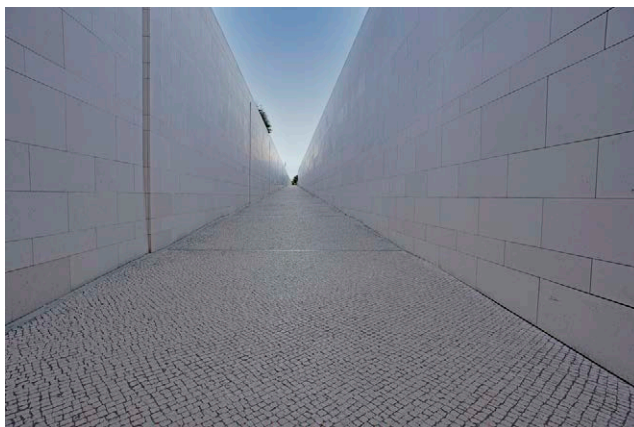
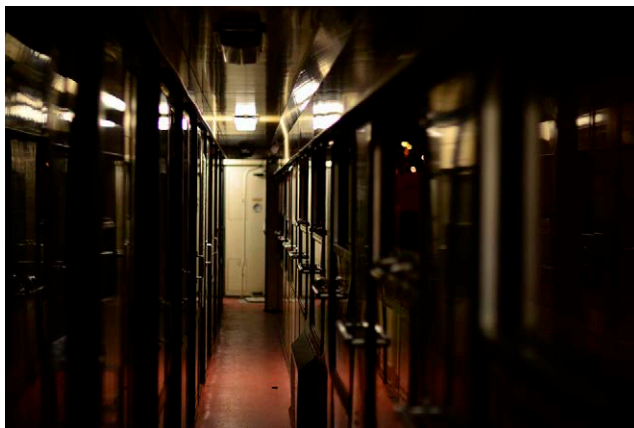
klomb

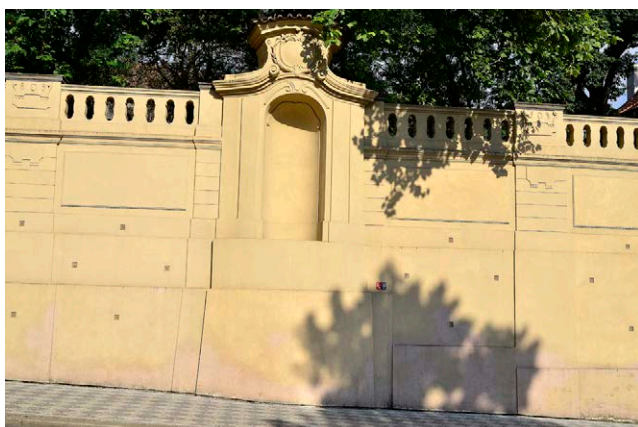
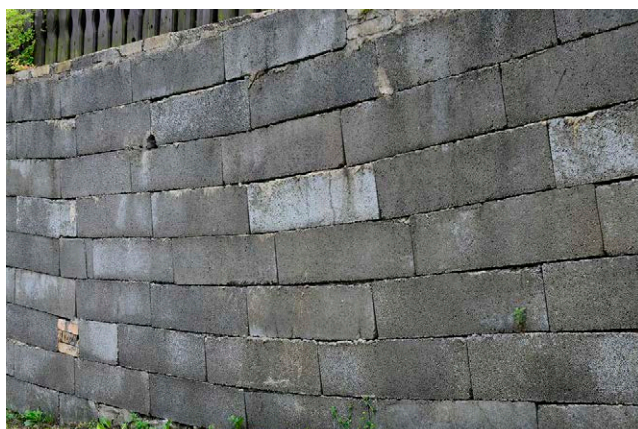
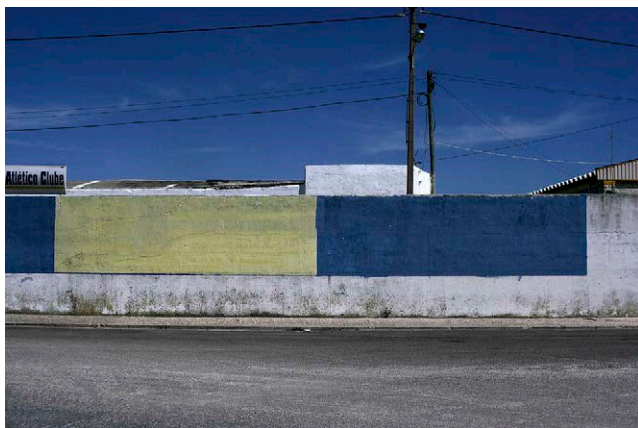

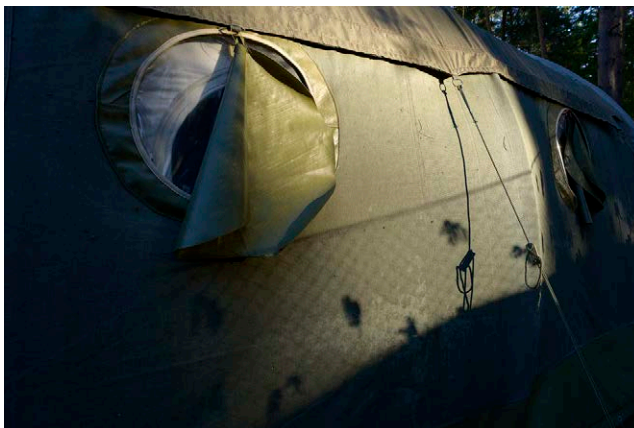
konstrukcja

korytarz

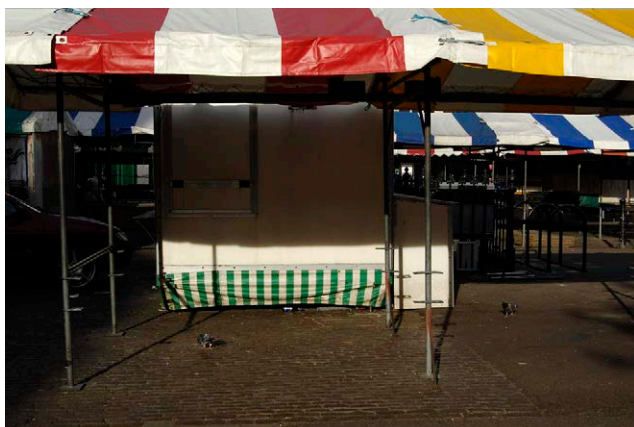

mur

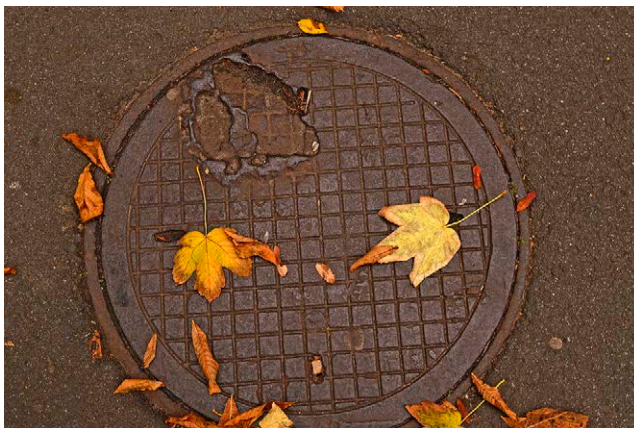

namiot

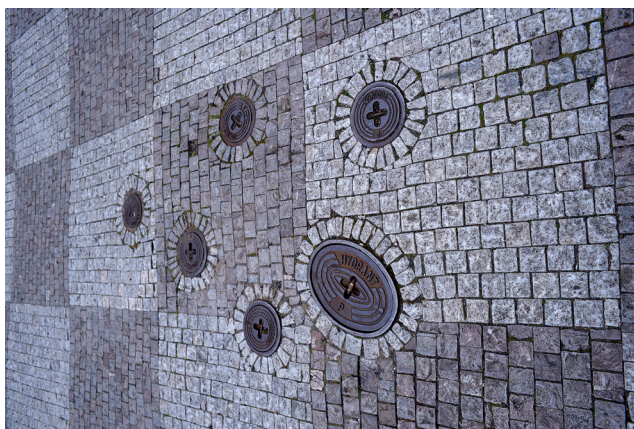

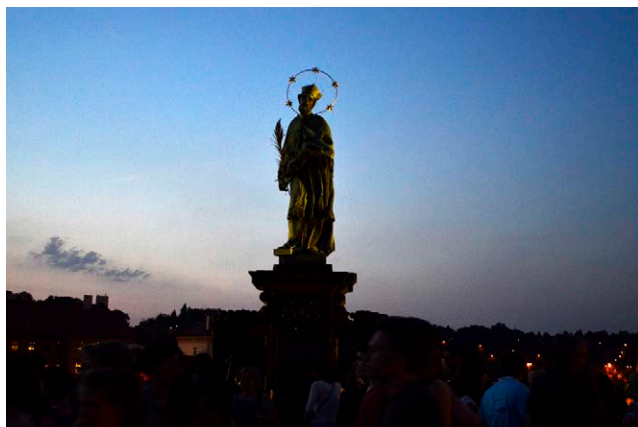

przystanek

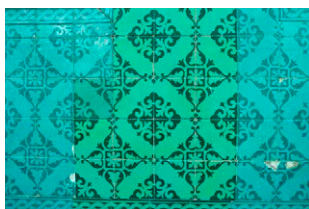
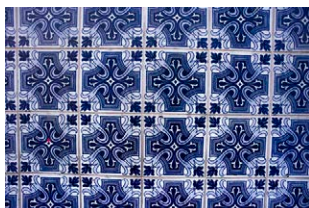
studzienka

święty
(lub Nepomuk)

kafelki lizbońskie

street art

wszystkie zdjęcia
zaprezentowane w niniejszej
pracy wykonałem osobiście
w technice cyfrowej w latach
2005–2020, aparatami firm:
apple, canon, kodak, nikon.

Seweryn Puchała ©

Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II
w Krakowie

ISBN 978-83-8370-090-8

9 788383 700908 >